

БІБЛІОТЕКА

НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА.

III

П-12526

1928-1-12

27610/1928 p.

III

17-12. 526

1928-1-12

08

СВІТ ДИТИНИ

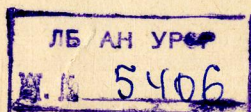
АЛЬМАНАХ ДЛЯ ДІТЕЙ

РІЧНИК IX.

27.610

Львів
Накладня Михайла Таранька
1928

Зміст ІХ річника.

1. Вірші.

Блажкевич Іванна:

Смачний хлібець 217.

Вільшенко Ярослав:

Дарусина киця 185.

Поліські приятелі „Світика“ 61—62.

Водовозов В.:

Батьківський труд 189.

Коли це буває? 302.

Літо 202.

Галя:

Ніхто мене не вчить 244.

Гальм Ф.:

Слота-негода 194.

Ігорків Юра:

А мені? 376.

Бій весни з зимою 84.

Бузьки 137.

Володимир Великий 266.

Володимир Мономах 327.

Голуби-голубятка 154.

До школи 161.

Жовтень 289.

Івась у коваля 169.

Куряча пригода 57.

Ірка в небезпеці 280—281.

Лютый 33

Малий рибак 250.

Малий Тарасик 70.

Маруся при обіді 54—55.

Не забудьмо за „Просвіту“ 353.

Птичка й діти 215.

Ромцьо і годинник 128.

Святий Вечір 1.

Святослав Хоробрий 239.

Ударив дзвінок 257.

Що це значить 313

Як пальці сварилися 368.

Ярослав Мудрий 298.

Каспровіч Ян:

Сирота 17.

Кожішек Й.:

Коваль 220.

Кольцов А. В.:

Пісня ороча 122.

Конопніцка Марія:

В ліс на суніці 241.

Зазуля 207.

Жучок 243.

Дощик у жнива 246.

Різдвяна зірка 5.

Розмова з вітром 73.

Санна 24.

Сяговія 37.

Танок 40.

Що росте в полі 279.

Яблінка 169.

Ялинка 23.

о. Костельник Гавриіл:

Ген, до сонця 231.

Пшеничка 236.

Радість з життя 228.

Кумка Михайло:

Циган-риболов 277.

Хитрий 309.

Л. К.:

Дідусеві на іменини 333.

Мудрий уступає 282.

Л. С.:

Яблочко Ярусі 127—128.

Лепкий Богдан:

Май 129.

Ленартович Теофіл:

Де знайду я 102.

Н. М.:

До школи 7.

Підгірянкa Марійка:

Безконечні казки 88.

Вялі листки 366.

Іде весна 99.

Надходить зима 355.

Під осінь 321.

Пластовий лік 250.

П'ятеро нас 272.

Як будиться день 176.

Плещеев А.:

Весняний дощик 150.

Поразіньска Яніна:

Остання вакаційна ніч 261

Пушкін А.:

Пташина 103.

Ф. М.:

Мудрі ради 307.

Шкрумеляк Юра:

Забава на пустині 371.

Косарі 193.
Найменша читачка „Світика“ 349.
Півень 347.
Птичка й діти 97.
Санкуймося 30.
Смерть Олега Вішого 112—116.
Україна 225.
Шевченківські роковини 65,
Що в мене є 294.

2. Байки і казки.

Андерсен Хр. Ганс.:

Бузьки 186—189.
Князівна на горосі 247.
Малий і великий Пилип 328—333.
Свинопас-князенко 208—210.
Що лен оповідав 232—233.
Як Коля учився географії 299—302.

Б. Т. С.:

Добром за добро 213—214.

Бацарія Н.:

Оскільки звірята ліпші від людей 290—294.

Блімтен В.:

Війна жаб з мишами 203—307.

Герней Єлисавета:

Ягнятко, що любило казки 173—176.

Жуковский Василь:

Котик і цапок 311.
Рак і ворона 311.

Заклинський Богдан:

Воробці в зимі 53.
Риби 94.

Ігорків Ю.:

Сумна історія про трьох непослушних
котиків 345—347.
Як слоні вратували Жана 367—368.
Хитрий павук і немудра муха 340.

Кожішек Й.:

Приятелі 229.

Коломиець Авенір.:

Казка з волинського Полісся 178—9.

Королева Наталя:

Крілик та зайчик 119—120.

Ляфонтен Іван:

Вовча подяка 106.
Два осли 205.
Лев іде на війну 29.
Селянин яструб і воробець 14.
Скупар та курочка 120.
Що кому цінне 111.

Лехлер Е.:

Віл і пес 275.

Мандюкова Ярослава:

Великодна писанка 178—179.
Як лис втратив хвостик 267—269.

Підгірянкa Марійка:

Іжачок 248—249.
Казка про діда-Мороза 94.

Микольцеві пригоди 197.

Росцішевський М.:

Чому місяць лютий найкоротший 34—37.

Хемніцер М.:

Кінь і осел 19.
Мала Настя-господина 216.
Приятелів у біді пізнати 93.

Ріжні байки і казки без поданих авторів.

Великодна казка про скарб 103.
Два морози 18—19.
Кіт цап і баран 92—93.
Кіця й Міця 14.
Кінська голова 310.
Когут і голубка 123—124.
Когут песик і лис 348.
Курочка рябенька 202.
Лис і збанок 214.
Мишка в дорозі 172.
Огородник царівни 25—29.
Півень 211.
Про козака-запорожця 121—122.
Сліпий кінь 91.
Сон муриночки Вагги 130—134.
Сорока 134.
Хоробрий Бімбо 211—212.

3. Оповідання.

Базен Рене:

Галилейські циглики 170—172.

Байль К.:

Ким є малий Богданко 164—168.

Білоусенко О.:

Пташині гостині 98—99.

Блажкевич Іванна:

Утаєні скарби 195—196.

Бунаков Н.:

Григор на весь мир 206—207.

Вуйко Левко:

Глиняна Скарбничка 373—375

Галья:

Мамина запаска 135—136.

Гайльборн Адольф:

Верблюд 74—81.
Жирафа 44—50.
Зебра 146—150.
Ляма 107—111.

Гжицький Володимир:

Комашина громада 331—339.
Спомин 180—185.

Заклинський Богдан:

Зельма Лягерлеф 365—366.
На поміч 240—241.

Звоиницька Олена:

Дві сніжинки 15—16.

Кадлубицький Григорій:

Добра постанова 162—163.

Котик Мурцо і його приятелька

Люся 89—91.

Осінна розмова 322—323.

Перший сніг 354—355.

У шкільній кооперативі 237—239.

Каолубицька Олена:

Бідний думкою багатіе 228.

Лотоцький Антін:

Шіснайцята казка дідуся Тараса 82

—84.

Сімнайцята казка дідуся Тараса 356

— 361.

Луцкевич Марко:

Кіт Васько, бичок Лиско і я Грицько

11—14.

Любий Кирло:

Мій записник 251—252.

Малий історик:

Де і коли повстала Україна 41—43.

Князь Ігор і княгиня Ольга 203 205.

Київський князь Олег 100—102.

Про князя Святослава, хор. 234—236.

Про князя Володимира 262—266.

Про Ярослава Мудрого 295—298.

Про князя Вол. Мономаха 324—26.

Про останніх київських князів 362—64

Орвіето Лявра:

Веселі й сумні оповідання 138—140.

Малпа 104—105.

Рай і пекло 38—40.

Тайна Джакіна 8—10.

Ячмінна каша 71—73.

Робертс Чарльз:

Там, де вічна зима 55—57.

С-а Е.:

Як Юрко Левченко сполував правди-
вого тигра 198—202.

Середа Михайло:

Різдвяні святи 2—5.

Толстой Лев:

Пожарничі собаки 30.

Шкрумеляк Юра:

Заублений черевичок 312—313.

Кури і ворони 281—282.

Про що говорить ліс 258—260.

Про Івася, що не любив ячмінної
каші 316—317.

Рахунок Василька 244—246.

Рослини, що кормляться комахами
341—344

Скорпіон 275—277.

Смерть братчика і сестрички 270—
272.

Що вода може зробити з каменем
308—309.

Що малий Тарас вчитав на хмарах

66—70.

Що дістанемо від св. Миколая 369—71.

Як степанко переборщував 230—231.

**Ріжні оповідання без поданих
авторів.**

Весняні проміні 152.

Дуб і крук 314—315.

Ірка-кухарочка 20—23.

Малі злодії 226—228.

Муравлі 190—191.

Наше подвіря 179.

Папуга і курятка 273—4.

Птички 249.

Пожаліте пташок 24.

Пчілки на розвідці 216.

Розмова про звізди 58—60

Семенко Громадський 6—7.

Соняшна система 117—118.

Овивий тесля 62.

Що снилося Петрусеві 377—379.

4. Ноти й пісні.

Весною 154.

Кінець шкільного року 191

Чоло в гору 222.

Як сніг упаде 60.

5. Забави та ігри.

Адвокат 319.

Бузько й жабка 255.

Забави в ремісників 51—53.

Забави в вибори 85—88.

Забави в сонце і планети 141—145.

Зайчик 350.

Домашній дріб і ястріб 286.

Мурлика 319.

Пчоли та медвідь 221.

Так - Ні 350.

Хто має роги 250.

6. Рєсєчина.

Загадки: 31—32, 63—64, 95—96, 159—

160, 192, 223—224, 256, 320, 351—352

Наша твердина 253—254.

Недокінчений вірш 375

Піластовий куток 155—156.

Розв'язки загадок 127—128, 287—288,
354, 380.

Сміховинки 255.

Хто і як винайшов далековид 242—43.

Як я зробив собі тачку 218—220.

Як самому опрацювати книжки 283—85

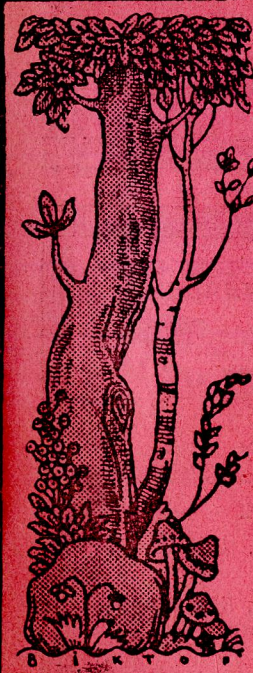
Редактор і видавець Михайло Таранько.

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 1.

СІЧЕНЬ 1928.

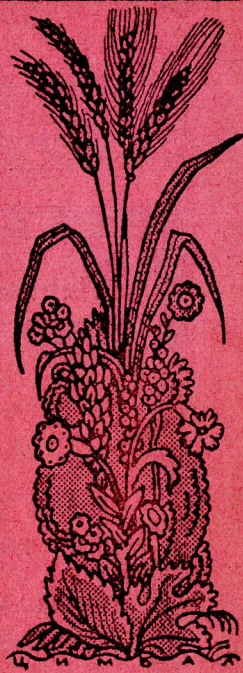
РІК IX.

ЗМІСТ:

1. Святий Вечір	1
2. Різдвяні свати	2
3. Різдвяна зірка	5
4. Семенко Громадський	6
5. До школи	7
6. Тайна Джакіна	8
7. Кіт Васько, бичок Лиско і я — Грицько	11
8. Селянин, яструб і воробець	14
9. Кіця й Міця	14
10. Дві сніжинки	15
11. Сирота	17
12. Два Морози	18
13. Кінь і осел	19
14. Ірка-кухарочка	20
15. Ялинка	23
16. У кожного своя оборона	23
17. Пожалійте пташок	24
18. Санна	24
19. Пильний і лінивий	24
20. Огородник царівни	25
21. Лев іде на війну	29
22. Пожарничі собаки	30
23. Санкуймося	30
24. Загадки	31

Ціна 1 зл.

ЗАПРОСИНИ ДО ПЕРЕДПЛАТИ НА Р. 1928.

Ілюстрований популярно-науковий ЖУРНАЛ
видається Товариством „Просвіта“ під назвою:

„Життя і Знання“

На рік вийде 12 чисел. — Кожне число по 32 сторінки.
Журнал подає знання з різних галузей науки і життя
і весь матеріал ілюструє багатьма образками й фотогр.

Передплата на рік виносить 18 зол., на 6 місяців 9 зол.,
на 3 місяці 5 зол.

Поодиноке число коштує 1-80 зол.

Хто вишле передплату від січня 1928, і не був перед-
платником в 1927, отримає перші аркуші споминів з по-
дорожі: „НА КАМЧАТКУ“ І. Мельника і перші аркуші
роману „БУРСАК“ В. Наріжного за додатковою допла-
тою до передплати у висоті 1 зол. 50 сот.

Адреса Редакції й Адміністрації:

Львів, Ринок ч. 10, II пов. Товариство „Просвіта“.

Передплачуйте найдешевший, популярний
ілюстрований двотижневик

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

ЦІНА В КРАЮ: на рік 10 зл. на пів року 5 зл.,
на квартал 2-50 зл., на місяць 1 зл.

» ДЛЯ ЗАКОРДОНУ: на рік 2 дол. ам.

ЦІНИ ОГолошень: 1 стор. — 100 зл., $\frac{1}{2}$ ст. — 50 зл., $\frac{1}{4}$ — 25 зл.,
 $\frac{1}{8}$ — 13 зл., $\frac{1}{16}$ — 7 зл. за один раз.

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЄ: Редакція „ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“, КОЛОМІЯ,
ул. Нова 1., „Zinocza Dola“, Kołomyja, ul. Nowa, 1. Poland,
East Galicia, Europe.

Нашими представниками в Америці й Канаді до цього часу є:

- 1) Dr. W. Sieminovich, 1286 Milwaukee Ave, Chicago, Ill.,
U. S. A. — 2) Mrs. Helen Lototsky, 79 Newkirk Str., Jersey
City, N-J, U. S. A. — 3) Mr. Peter Shevchuk, St. „C“, Box
1008, Toronto 3, Ont. Canada. — 4) Dr. W. J. Kysilevskij,
486 St. John's Ave Winnipeg, Man, Canada. Пані П. Леви-
цька й Х. Секулова, Mc Kees Rocks, Pa.

До цих наших Вш, Представників належить звертатися по інформації.
Ім же можна складати й передплати.

СВІТ ДИТИНИ

Святий Вечір.

На Свят-вечір, красний вечір,
Ясна зірка в небі сяє,
І молитву шепчуть бори,
Десь таємний спів лунає,

Українська дитина
Ніжно тулиться до мами:
— Нене, що то за новина?
Хто співає над полями?

— То Свят-вечір, мій соколе, —
Так шепоче люба ненька:
— То звенять ангельські хори,
Бо вродивсь Ісус маленький.

За любов, за справедливість,
Це Дитя буде терпіти,
Всіх покривджених підійме,
Замість терня дасть їм цвіти.

Замість нужди і недолі
Дасть Ісус добро й свободу,
І дарує кращу долю
Українському народові!

Юра Ігорків.

Різдвяні свати.

(Історичне оповідання).

I

В 1672 році польський король, Михайло Вишневецький, заключив з султаном Могамедом IV договір у містечку Бучачи.

Сумний був для короля цей договір: Польща віддала Туреччині ціле Поділля і Правобічну Україну, та ще до того обіцяла султанови щорічну грошеву данину.

Могамед IV був так вдоволений тим договором, що з радощів наказав видати кожному яничарови по одному німецькому талярі.* Проте йому на серці не було спокійно. Він памятав, що десь на Дніпрі, недалеко порогів, проживав непокірливий нарід, прозваний Запорожцями. Султан знав з досвіду, що цей договір не для них підписаний.

Два роки міркував він і радився з мурзами,** як йому бути з Запорожцями. Нарешті в літі 1674 року надіслав він на Запоріжжа, кошовому отаману Сіркови, строгого листа, в якому докоряв йому за відношення Запорожців до Турків і вимагав піддатися йому добровільно. До кримського хана, Селіма Гірея, вирядив султан 15000 яничар під проводом чотирох войовничих агів.***

Так він писав Селімови Гірею:

— Коли Запорожці мене не послухають, наказую тобі їх винищити, а Січ сплюндрувати в той спосіб, щоби від неї ні духу не стало...

Прочитавши султанський лист, хан з досади почухав потилицю та сплюнув. Він добре розумів, що це не легко буде йому зробити.

Алеж султанський наказ треба було виконати. Закликав хан бойового оглака і запитав, що йому діяти. Оглак

* Таляр — німецька срібна монета, після нинішньої вартости около 8 золотих.

** Мурза — султанський намісник провінції.

*** Ага — турецький генерал.

порадив вирушити на Запорожців в самі Різдвяні свята. Він казав:

— На Різдво деякі Запорожці виїдять до родини на зимовники; решта, що залишається, так буде запита, що один не пізнасть другого.

Послухав хан, і під Різдво 1674 року вирушив проти Запорожців з 15000 яничарів і 40000 Татар. На четвертий день Різдва в ночі, були вони в плавнях, на три верстви від Січи. Переловили вони необачну козацьку сторожу, а перебивши всіх, залишили в живих тільки одного, який мав показати яничарам шлях у Січ.

Хан наказав яничарам захопити Січ і вирізати Запорожців, крім кошового отамана Сірка, якого гадав представити перед світлі очі султана. Сам з Татарами обложив Січ, щоби не дати втікачам уникнути султанської кари.

II

Була темна ніч...

В повітрі виспівувала невеличка вюга, коли отаман Кальниболоцького куріня, Остап Задерихвіст, повертався від кошового Сірка до свого куріня. Був він у веселому настрою, бо почакували його добрим „михайликом“, отже бажалося розімняти свої старі кісточки. Поминувши скарбницю, він закинув поли кожуха на плечі і ну — вибивати закаблуками та приспівувати:

Казав жінці рак, рак!

Чим я, жінко, не козак!

— Бач, хто напустив на Січ вюгу! — обізвався хтось позаду.

— Це ти, Шевчик? — пізнав отаман Задерихвіст товариша зі свого куріня: — Добре зробив, що відгукнувся: маєш відвести мене в курінь.

В куріни горіли каганці.

Дехто з козаків спав покотом на долівці; деякі, зібравшись у гурток, співали колядок; деякі розважалися у „бугайчика“ або перетяжки.

— Слава Січи і пошана братерству! — привитав їх отаман.

— Наші голови! — відповіло лицарство і знову продовжувало розважатися.

— Як собі бажаєте, а для мене — час відпочинку, — казав Задерихвіст, угледівши вільну лавку і стелячи на неї свого кожуха. Лягаючи додав:

— Там незабуйте на світанку змінити сторожу, що в плавнях: Шевчик змінить на Гнилокишах, Черногуз на Кінських Кучугурах, а Тягнирядно на Собачому Перелазі.

— Маєте, товариші, працю, — поглузував хтось, жартуючи з під лавки.

— Праця та ще безглузда! — підхопив розседжений на свою чергу Черногуз: — Добрий господар під таку вюгу собаки не вижене з хати, а наша старшина чекає на якогось ворога. Теж вигадали час сторожити!

— Погримай там у мене! Давно мабуть коштував мого ціпка! — відповів з під кожуха Задерихвіст.

За годину братерство погасило каганці і полягало спати.

III

Шевчик прокинувся о півночі: боявся проспати сторожу. Кинувся до віконця, чи не сіріє на небі і... остовпинів. У сутінках між куріннями і на майдані стояли якісь військові люди зі списками, ятаганами і рушницями. Вишикувалися, немов чекали на головного отамана.

— Що за кумедія? Здається і чарчини не бачив, а отаке верзеться... — промайнуло у нього в голові.

Розбудив Черногуза:

— Подивись, лишень у віконце... якась примара.

Підвівся Черногуз і собі до віконця.

— Де там примара, — спокійно сказав він: — Шапки на них, нібито як у турецьких яничарів...

Розбудили товаришів...

Отаман Задерихвіст гадав, що братерство жартує, і знову сховав голову під кожух.

Лицарство, не чекаючи на його наказ, на власну руку розпочало стрілянину через віконце. Їм відповіли стріляниною з інших курнів. Хвилина одна, друга... і понеслася шалена стрілянина зі всіх кутків Січи.

Яничари не знали, що робити. Пробиватися в куріні — не знали ходу, тікати назад — було запізно. Забиті і ранені загатили собою всі виходи. Положення було таке, якого ніколи не можна було передбачити.

— Рубай їх, гаспідських синів! — зарепетував отаман Задерихівст, вискакуючи з куріння на яничар в одній сорочці, без кожуха. Виплигнули Запорожці з курінів і давай сікати шаблями голови яничар, немов капусту. Збилися до купи яничари: в натовпі і руки підняти неможна було.

До самого ранку різало лицарство яничар, 13500 яничар лежало трупом у сутінках курінів. Чотирох агів і 120 яничар залишили Запорожці живими для викупу.

Всю ніч під вюгою чекав Селім Гірей на яничар. Відморозив собі руки і ноги, а від яничар ні чутки, ні повідомлення. Над ранком принесли йому страшну вістку.

Застрашився хан, плигнув духом на коня, сказав оглакови:

— Хай султан виражає воювати на далі з Запорожцями шайтана, а не мене — не має дурнів! Три дні лицарство козацьке рубало на Дніпрі ополонки та спускало під кригу трупи яничар.

В день Нового Року відслужили подячний молебень і... уладили бенкет. Бенкетували повний тиждень, доки не випили всеї горівки і меду. Славили Бога, співаючи: — „Роздество Твоє Христе, Боже наш...”

Не забули і султана й наобіцяли йому такого, чого мабуть і в сні йому не приходилося бачити.

З того часу на Наддніпрянщині, в Олександрівському і Олешківському повіті, по нинішній день несподіваних і незапрошених гостей прозивають: „різдвяними сватами“.

Михайло Середа.

Марія Конопнічка.

Різдвяна зірка.

Ой, ти ясна зірко,
Зіронько кохана,
Ми на тебе ждали
Від самого рана.
Ми весь день гляділи
Змерзлыми шибками,
Чи засвітиш скоро,
Зіронько, над нами.

В хаті рідна ненька
Світить вже ялинку...
— Ось для тебе коник,
Мій ти любий синку!
Але й ти, сирітко,
Що не маєш мами,
Увійди у хатку
І потішся з нами!

— Нині і для тебе
Місце в нас знайдеться...
Хай малий Ісусик
Мило уміхнеться!

Переклав: І.

Семенко Громадський.

УЛА ЗИМА. Заметіль, вітри, морози; —
сніги заносили дороги і цілі села.

В селі Добросердицях зібралися діти
до школи. Тільки ті відважніші, бо
слабші й молодші не могли прийти,
так снігами мело.

Похвалив їх учитель за пильність
і відвагу й почав науку.

Коли це двері рип — а на порозі
станув бідний, обдертий і майже босий хлопчина. Увесь
аж посинів від студени, трясеться мов у лихорадці.

Дивляться діти на нього — незнакомий він їм. Певне
з сусіднього села. Та жалко їм стало бідного хлопця —
і всі глядять на учителя, що він скаже.

А вчитель питає малого, обдертого гостя:

— Ти хто такий?

— Я? Семен! — закликав хлопчина з усмішкою, аж
усім дивно стало, що йому ще сміятися хочеться. І всі
діти й собі засміялися, та стали вже самі розпитувати:

— А звідки ти?

— З Вільхівця!

— А батько й мати є?

— Нема!

— То ти сирота? Кудиж ти йдеш?

— Куди очі провадять!

Подобався і вчителеві відважний хлопець. — Казав
йому сісти в лавці і завітися. А по науці каже дітям:

— Що зробимо з тим бідним хлопцем? Не можемо
його проганяти на таку студинь, бо загине. Поратуємо
його!

— Добре, добре! — закликали діти — але як, пане
учителю?

— А ось як! Малий Семенко переночує сю ніч у мене,
а завтра вистараюся йому про нічліг у селі. Може хто
з вас прийме його, — запитайте своїх родичів. Кормити
будемо його спільно. Кождий заможніший з вас по черзі
буде його на обід до себе брати. Згода?

— Згода, згода! — кликали діти і побігли до дому розказати новину.

На другий день поприносили Семенкови: хто чоботи, хто козушок, хто шапку і вбрали його добре. І їсти принесли, аж забагато.

І від тоді малий сирота Семенко був на удержання школярів з Добросердиць. Вчився разом з ними у школі, бавився по науці. — А що був дуже веселий і розумний, то всі радо запрошували його до себе.

Прозвалиж його: Семенко „Громадський“ — цебто, що його удержувала діточа громада. Так його і до школи вчитель записав, бо Семенко не знав свого правдивого назвиска.

Скінчивши школу в Добросердицях, Семенко пішов до школи до міста. Там за його пильність держать його добрі люди в бурсі. Семенко вчиться добре — і певно з нього будуть люди. А все те завдяки добрим дітям і вчителеві з Добросердиць, що заопікувалися вбогим сиротою.

Коли і ви побачите де такого вбогого, то допоможіть йому, чим хто може. Це ваш обов'язок, діти.

Н М.

До школи!

Сонце вже зійшло на небі —
Встаньте, любі діточки!
Вам нові мороз поставив
Аж до школи доріжки!

Не лякайтесь, що вам личко
Зарумянить холодок —
Йдіть до школи! Он, як чудно
В сонці мерехтить сніжок!

Тайна Джакіна.

Джакіно був приятелем Левця. Він був значно більший і сильніший від нього. А Левцьо червонів цілий, коли хотів перемогти Джакіна і кинути його на землю. Він лютував, бачучи, що Джакіно не подавався, а стояв сильно й твердо, наче бувби з дерева, хоч діставав багато кулаків від Левця.

Левцьо не хотів зробити Джакінови нічого злого, частуючи його кулаками. Він хотів лише спробувати свою силу, як се роблять англійські хлопці. Джакіно був Англієць. Мав п'ять братів, а останній малий, як жабка, вродився перед кількома днями. Діти були дуже вдоволені появою маленького, але одна річ не подобалася всім: Різдвяні Свята були близьенько, а мама мусіла саме через ті дні лежати в ліжку. Яка се нудьга для дорогої матусі і як дуже неприємо для дітей! Але Марійка, найбільша з них усіх, надумала одну чудову ідею, яка сильно розвеселила її братчиків. Вона закликала їх до покою, в якому вони бавилися і сказала:

— Зробім несподіванку для мамі. Уладім ялинку для неї і для маленького.

Діти, на знак згоди, підняли такий вереск, що тато прибіг зараз до кімнати, думаючи, що хто розбив собі голову. Але не застав нікого з розбитою головою, а всі його сини кричали, танцювали і скакали.

— Що такого?

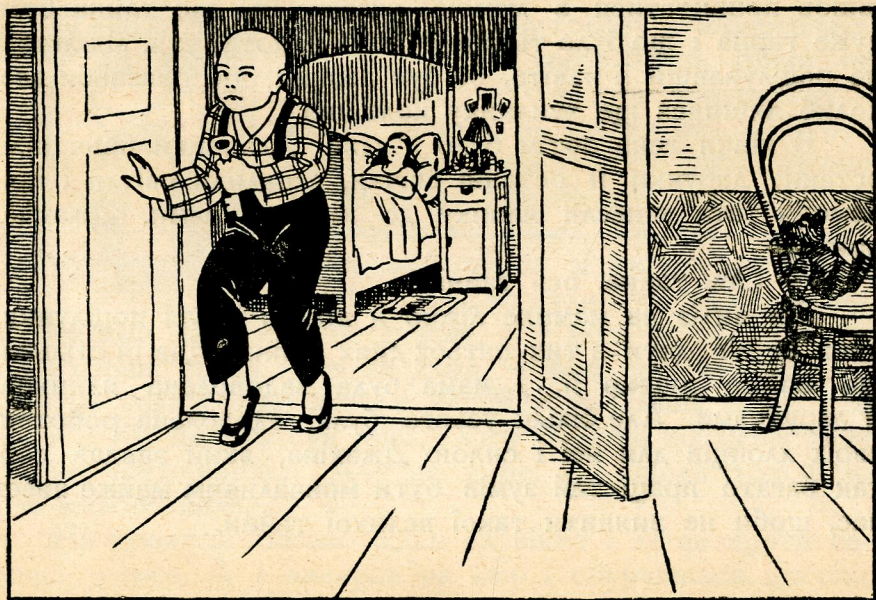
— Ми робимо ялинку для мамі! Се тайна! Мама не сміє нічого знати!

— Се мусить бути несподіванка!

— Се Марійка видумала. Чи се не гарна думка?

— Ти нам допоможеш, тату, добре?

Хлопці кричали всі відразу і татови здавалося з початку, що оглухне. Тільки поволи-поволеньки міг зрозуміти, про що ходить і обіцяв допомогу, навіть пішов до огорожника купити ялинку. Марійка тимчасом побігла до крамниці з папером і казала дати собі різнобарвного паперу. Генрик почав розтинати картон на коробочки, а дівчатка стояли і приглядалися, бо були ще дуже маленькі і не могли нічого робити. Джакіно витягнув зі своєї окремої коробки багато паперу з чоколяди; він хотів покрити сим

папером волоські й ліскові оріхи, щоб їх повісити на ялинці. Але волоські й ліскові оріхи були в спіжарці, а ключ від неї був саме в кімнаті мами. Як роздобути ключ і не зрадити тайни? Джакіно пішов до мами затиснувши уста, але мусів їх отворити, щоби сказати:

— Дай мені ключ від спіжарні.

— На що? — запитала мати.

— Не можу тобі сього сказати... Се тайна, якої не можу тобі сказати... Дай мені подумати кілька днів... ще п'ять днів, аж до Різдва.

— Ні, ні, не говори мені нічого — додала мама. Тайни не можна нікому зраджувати. Возьми собі ключ, що лежить на столику.

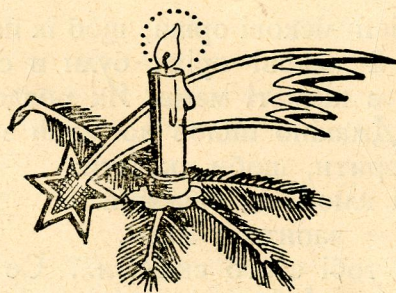
Джакіно взяв ключ, затискаючи собі уста рукою зі страху, щоби не виявити великої тайни і побіг, щоб узяти волоські й ліскові оріхи. Сих п'ять днів видалися Джакінови роками. Боявся так, щоби не сказав усього мамі, що майже не ходив більше до неї. В ранці і в вечері прибігав, цілував її і втікав.

Одного вечера, саме перед Різдвом, коли Джакіно пішов привитатися з мамою, сказав їй, що тайна була дуже гарна і що було тільки світла. А потім утік від ліжка, не поцілувавши її навіть, бо був певний, що сказавби все, колиб лишився ще хвилинку коло неї.

В кінці день потім було Різдво. Хлопчики причіпили останні дарунки й останні свічки, запалили світла і при помочи тата занесли ялинку до кімнати мамі. Джакіно кричав:

— Ось тайна, ось тайна!

Він виліз на мамине ліжко й віддав їй усі поцілунки, яких не міг дати в тих п'яťох днях тайни. Дав їй стільки, що майже душив її. І мама була задоволена ялинкою й дарунками. Але більш усього була задоволена роботою своїх хлопців для неї і силою Джакіна, який завдав собі так багато праці тай зумів бути мовчаливим майже весь час, щоби не виявити такої великої тайни.

Кіт Васько, бичок Лиско і я — Грицько.

„Наганяють пів-парубка:
Хлопець у свитині
Полатаній, у постолах,
На плечах торбина.
— Гей, старчень! Стривай лишень!
— Я не старець, пане!
Я як бачте, гайдамака...
— Який же поганий!
Відкіля ти? — з Кирилівки!
— А Будища знаєш?“

Тарас Шевченко.

АСЬКО мав чорну голову й чорного хвоста. А так сам увесь білий. Білий, як молоко. Васько був дуже чепурненьким котом. Ніколи не траплялося, щоб ото в нього на білій шерсті якісь брудні плями були. Васько або спав, або вилизувався чепурився, або стежив за мишами, або грався зі мною.

Я та Васько були собі не аби-якими приятелями. Він мене не драпав, а я його не бив ніколи... Було набеш трохи, але не дуже — бож він менший від мене. А всякого меншого в нашій хаті більше били, ніж учили... Кіт Васько був лиш один менший від мене: тому я і бив його іноді... Але не дуже: бо шкода тоді було мені малого кота.

На провесні Васько сідав на вікно і лягав проти сонечка грітися. А я визирав на двір і обурювався, що сніг лежить і не тане. Ми обидва дуже любили весну й тепло. Я мріяв про млинки з хрущів і пищики з верби, стругав копача та майстрував лука. Васько, мабуть, мріяв, — як буде тепло й густий лист на деревах — тоді він піймає воробця і зість його, а потім відпочиватиме, вигріваючи свої боки, до схочу.

Ще про щось ми мріяли в двох разом. Цей зими не їли ми, — ба навіть і не нюхали! — ні ковбас, ані сала... Бо тато взяв та й продав годовану свиню на ярмарку в місті. Ще продав дві свити — свою і мамину, а також спільного кожуха. Не купив мені чоботят і нічого... А взяв тай купив тато задрипану корову Мурку.

Тато й мама, Іван, Макар, Мосій і Ганна, всі наші тітки та дядьки й усі сусіди говорили, що весною в нашої Мурки буде телятко, а я буду пити молоко та їстиму молошну кашу!.. Я вже від себе оповідав про все те Васькови. А він стуляв-щурив очі, слухаючи про молоко та про сметанку... Отоді ми мріяли, як то воно добре буде — бож у мене й на думці не було, щоб самому всеньке молоко випити. Треба й Васькови буде дати!

І таки справді тоді саме, як перші журавлі закурлювали в хмарах, народився в нас бичок Лиско... Сам — чорний, а голова і хвіст — білі, білі, як молоко. Як тільки його Мурка облизала, зараз же і почав Лиско ссати молоко, а я з Васьком дивилися на те.

Другого дня ми їли молозиво. Потім і молока покушали... Кажу — покушали, бо мама стала лиш деколи давати нам молока. А то все зливала в глечики і ставила високо на полиці. Як молоко встоювалося і скисало, тоді мама збирала обережно сметану в ринку, а решту кислого молока ставила до печі. Вона збирала сир і масло до базару — бо треба було гроший за випас для Мурки заплатити багатому дідичеві. Не знав я ще тоді, що воно таке пан, чи дідич. Не знав — хоч мама з татом багато й говорили про дідича з сумежного села Кирилівки. В двох бувало, мама з татом, нероз говорили, що велика на світі несправедливість: один дідич має більш як тисячу моргів землі, а людям припадає по пів морга на родину. Говорили ще мама з татом, що батько дідича з Кирилівки навіть нашого Тараса Шевченка мучив! Хто був Тарас Шевченко, я цього ще тоді не знав... Слухаючи це все, нам — мені та Васькови — залишалась тільки маслянка та сирватка. А з неїж ніякого наїдку.

Лиско ріс гарненьким бичком. Він що дня ласувався молоком!.. Як підріс Лиско, стали його привязувати пастися під оріхом. А Мурка що дня ходила на випас. Мені дали роботу — пасти Лиска і слідкувати, щоби він не закрутився в мотузок і не задушився. Так замість молока, довелось мені пити сирватку; замість, щоб робити пишки, млинки з хрущів, чи копачем копати на майдані печери — я мусів пасти Лиска. Ох, і не злюбив же я його за те.

Кіт Васько покинув мене. Він подався воробців ловити... Нерадісно мені тоді було! Найгірше допікала думка про молоко: стоїть, кисне на полиці, а ти не рухай, бо мама битиме.

Влітку була мені таж сама робота, ще й прибавилося — хату доглядати: бо всі наші працювали в поли. Тоді я зненавидів молоко. За ката воно мені стало! Уявіть собі тільки: стоїть воно в глечиках на полиці, а ти ще й доглядай... А попоїсти нема!

Став я шукати способу, як бути з отакою прикрою долею. Довго міркував і таки додумався... Почав я що дня крадьком злизувати сметану з глечиків. І нічого мені за те не було.

Тоді я ще не знав, що боротьба за краще життя для одних вимагає жертв од інших. Не знав я також, що жертвою завжди буває слабший, саме той, хто не вміє боротися з долею, чи відвертатися од лиха... Нічого такого тоді я ще не знав!

Та не в тім річ... Сметана такою смашною була, що навіть бичок Лиско не таким уже осоружним для мене став після того. За те Васько постраждав... Люто постраждав! Бо мама почала бити кота Васька що дня, щоб сметани з глечиків не злизував. А я, тремтячи, щоб мама не довідалась правди, почав котови Васькови, перед тим, як мала прийти мама з поля, мазати йому чорну голову поміж ухами білою сметаною. Васько чув нюхом, що в нього між ухами на голові сметана, але злизати годі. Лапкою ж до чиста не вишкребеш. Тоді мама почала ще більше бити Васька... А мене — ні, не била...

* * *

Бичка Лиска й кота Васька давно нема на світі. А загребушого злого дідича, мов корова язиком, злизало... Я вже старіюся!.. Та як згадаю минуле, шкода мені мого котика Васька, що страждав за мене, збиточника шкідливого.

Отак часом сидиш тай думаєш:

— Якби оце тепер мені побачити Васька, сказав би я йому:

— Прости мені, мій котику!.. Прости мені, мій приятелю любий, мою зраду: за те, що страждав за мене люто тоді, коли я малим був і вже боровся за своє краще життя.

Село Будища на Київщині.

Грицько Той-самий.

Селянин, яструб і воробець.

(Байка).

Раз селянин зробив із lika сіти,
Пішов у ліс і там собі засів...
Зима кругом, голодні в хаті діти,
Зловити б рад хоч пару воробців.
Не довго ждав, аж ось воробчик скаче,
Він сітку вже на нього напустив,
Та чує враз — чогось воробчик плаче —
Глядить — то яструб воробця зловив.
Наш селянин схопився без надуми,
Раз-два! — один і другий в сітці вже!
Злякався яструб тай говорить: „Куме!
Я вам не винен нич... Пустіть мене!“
А чоловік: „А що тобі, мій брате,
Був винен твій племінник воробець?
Як хочеш ти, щоби тобі прощати,
То й сам прощай ти другим — і кінець!“

(За Ляфонтеном).

Кіця й Міця.

У нас була нині велика битва. Кіця пила молочко, а Міця надійшла і загорчала. Кіця Міцю за ніс, Міця Кіцю за хвіст, Кіця Міцю лапкою межи очі, Міця Кіцю зубами за шийку.

Аж надійшла мамуся, узяла горня води та стала лити на Кіцю й Міцю. Тоді вояки й розбіглися.

Дві сніжинки.

Довго крутилися дві сніжинки у веселому танку, та нарешті втомилися.

— Деб нам трошки відпочати? — каже перша сніжинка.

— Ай, гляді, яке гарне, ясне, велике вікно. Сядемо там і подивимося, як люди проводять Свят-вечір, замітила друга сніжинка.

— Лети ти, сестричко, до великого вікна, а я полечу до он-того маленького віконечка. Потім зійдемося й розкажемо одна другій, що там бачили.

— Гаразд! — згодилася друга сніжинка і полетіли.

Перша сніжиночка сіла біля маленького віконечка і притулилася до замерзлої шиби. Та нічого крізь шибу не могла зобачити. Нарешті знайшла щілінку й втиснулася у хату.

Ще й не оглянулася добре, як почула чийсь голосний плач, що виходив десь з темного кутка від печі.

Глянула туди сніжинка.

Маленька дівчинка втирала фартушком очі й плакала.

Так шкода стало сніжинці малої дівчинки! Вона підійшла до неї й запитала:

— Чого ти так плачеш? Скажи мені, люба дівчинко!

— Мама... мама хора. Може умерти, як татусьо.. Я боюся одна... Я нехочу бути сама.. — захлибуючись слізми, — відповіла дівчинка.

Сніжинка глянула у другий куток хати. Там, на дерев'яному ліжку, прикрита старим накривалом, лежала хора мати і когось кликала, комусь щось говорила.

Не знала сніжинка що робити, чим допомогти хорій, котра чим раз гірше стогнала.

Підійшла вона до ліжка, сіла у головах, та положила свої білі, холодні рученята на гаряче чоло хорої жінки..

Через кілька хвилин хора відкрила очі і сумно всміхнулася до дівчинки.

— Олесю! Дитино моя! Не плач! Мені полегчало... Бог милостивий допоможе і я встану незабаром...

— Мамусю!... — припадаючи до рук матери, бідна дівчинка почала їх цілувати.

— Мамусю, є молочко у нас. Аж цілу шклянку дала сусіда! І хліба білого ще шматочок є для мамусі.. Зіджте кусничок...

— Спасибі, дитинко! А ти їла щонебудь?.. — запитала мати.

— Я не хочу їсти, я не хочу їсти... запевнила дівчинка, а у самої так й канули слози з очий. Притулила мама чорняву голову Олесі до себе тай почала її потішати..

— Пожди, Олесю, ще трошечки; потерпи моя дитинко. Я встану завтра і може де хліба дістану...

— Так вона їсти хоче, вона голодна, — домислилася сніжинка і серденько її стиснулося від жалю..

Постояла безрадно кілька хвилин біля холодної стінки, та тихесенько вилетіла з хати.

Все ще ясно світилося у великому вікні... Полетіла туди сніжинка й присіла сумна біля своєї сестрички.

Як же гарно було за тим вікном! Посеред просторої кімнати стояла ялинка. Чого тільки на ній не було! Янголятка, як живі, гойдались на ниточках. А скільки золотих оріхів, а великих цукорків.. Ніби всміхаються до маленьких ласунів...

Навколо ялинки бігають гарно повбирані діточки й співають...

— Правда, як тут гарно й весело, — заговорила перша сніжинка, до своєї сестрички, що прилетіла з убогої хатини.

— Так, тут весело, а там... там нужда і горе...

Колиб ти тільки бачила, як живуть ті бідні люди у тій маленькій хатинці!.. — І друга сніжинка розповіла своїй посестрі про голодну Олесю і хору матір.

Засмутилися обі сніжинки..

— Знаєш що? Ходім до тих веселих діточок і розкажемо їм про бідну дівчинку. Вони добрі і напевно їй допоможуть.

Через щілинку просунулися сніжинки у ясну кімнату.

Довго їх не помічали розбавлені діти. Та нарешті найстарша дівчинка Люся підійшла до білих сніжинок й здивовано стала розглядати їх білі блискучі кожушки. Потім глянула на їх сумні облича і запитала:

— Чого ви такі сумні й не йдете до нас бавитися? Нам буде з вами ще веселіше. Хиба не подобалася вам наша ялинка?

— Дуже нам подобалася ваша ялинка, однак не може бути нам весело, бо ми знаємо одну бідну дівчинку, котра зараз голодна і має хору маму.

І розказали їй про маленьку Олесю.

— Я не знала, що в такий радісний вечір є діти, котрі не мають що їсти — промовила жалісно Люся.

— Ми зараз підемо до неї і занесемо їй всього, всього... — додала дівчинка. І скоренько побігла розповісти про Олесю своїй мамі.

Мати вислухала свою донечку, дала їй повний кошичок всяких смачних страв і дозволила зі сніжинками віднести те все голодній Олесі...

Якже раді були Олеся і її мати, коли завітали до них несподівано малі гості з повним кошичком поживи...

— Бог надгородить вас за добре серце, любі діти, крізь сльози говорила бідна хора жінка..

А маленька Люся, виходячи з хати, тихенько шепнула Олесі:

— Я що дня буду вам приносити їсти, доки твоя мама не зможе сама заробити.

Знов весело стало двом сніжинкам. Закрутились вони над містом високо, високо й полетіли розказати своїй мамі-Зимі все, що бачили того дня на землі.

Сирота.

В світ за очі йде сирітка,
Слізоньками личко гріє,
Розгулявся зимний вітер —
Йй до віч снігами віє.

Ледво-ледво йде небога,
В даль глядять десь оченятка.
Ах! ось бачить в млі вечірній —
Там стоїть убога хатка!

— Відчиніте, добрі люди,
Двері бідній сиротині!..
Люди вчули і зненацька
Вмовкла коляда в хатині...

Відчинили, запросили
Йй посадили в теплій хаті.
— Грійся, сирото, вечеряй,
Ми тим раді, чим багаті.

Сіла бідна біля печі,
Усміхається щаслива.
Дали хлібця їй... Аж бачуть —
Що за чудо! Що за дива!

В хатці, де каганчик гасне
Йй сили вже на спів не має,
Засіяла світлість ясна
І пречудний хор співає!

Відчиняється хатина —
І з скрипками у долоні
Входять світлі ангели
В ясних шатах і в короні...

Красно грає й колядує
Весь ангельський хор чудесний,
А між ними в білій шаті
Станув сам Ісус Небесний!

Переклав: Ю. Ш.

Два Морози.

(Казка).

Гуляли в чистім полі два морози: Мороз — „Червоний Ніс“ і Мороз — „Синій Ніс“. І каже один другому: — Братчику-морозику! Якби то нам побавитися, людий поморозити? — І каже другий: Біжімо в чорний ліс, там доріжки не позасипувані, там люди проїзжають!

Побігли морози в ліс. З ноги на ногу перескакують, по ялинках, сосонках стрибають, сухі галузки ломлять. Аж чують з одної сторони дзвіночок, а з другої калатальце! З дзвіночком пан їде, а з калаталом селянин. Стали морози радити, кому кого морозити. І каже молодший брат, Мороз — Червоний Ніс: „Я за мужиком побіжу. Його лекше буде заморозити; на нім же тільки подёрта кожушина, а ноги в постолах! А ти міцніший, брате Синій-Носе, за паном побіжи. На нім шуба медвежа і шапка бараняча і чоботи вовчі. Де мені слабому з ним упоратися!“

— Добре — каже Мороз-Синій Ніс — біжи ти за мужиком, а я за паном. А вечером зійдемося та розкажемо собі, як кому робота вдалася!

Свиснули, скочили, побігли! А по заході сонця стрічаються знову, а молодший питає:

— Ну, що ти, брате, зробив зі своїм паном? Певне важко було, бож він у шубі!

А старший сміється тай каже:

— Де там важко! Я його так заморозив, що довго лежати буде!

— Ну — а шуба не допомгла?

— Ані шуба, ані шапка, ані чоботи! Я під шубу і в чоботи закрався, а він думає собі: Не рушу ні рукою, ні ногою, ні пальцем, то мороз до мене не візьметься! А мені це якраз на руку! Як узявся я до нього, то ледво живого із саний його до лічниці взяли. — Ну, а як ти зі своїм селянином упорався?

— Ех, брате, Синій Носе, поганий жарт ти собі зі мною затіяв. Чому ти мені не сказав, що з мужиком мені

не під силу боротися? Я його не заморозив, а він мені ще й боки намняв!

— Як це було? — сміється Синій Ніс.

— А так, — каже Червоний Ніс. — Їхав селянин по дрова. Я його по дорозі пробував узяти, та він не журився цим! Приїхав на місце, зліз зі саний, сокиру в руки тай почав рубати ялицю. Я до нього сюди, я до нього туди, ніяк не доберешся. Я заліз під кожушину, а він кожушину з себе тай у сніг, а сам рубає в одній сорочці. І не змерзає, ще й піт з нього тече! Втішився я, що він кожушок скинув, вліз у кожушок і на луб-лубок його заморозив. Цікаво — думаю собі — що ти тепер з кожушком зробиш! Але ти думаєш, брате, що він настрашився? Де там! Як скінчив рубати дрова, він узяв кожушок, а бачучи, що цей замерз, як покладе його на поліно, як почне другим молотити; з кожушка аж пара пішла і я ледво живий утік! Ще й тепер боки болять! А що проклонів на мене впало! — Е, проклятий мороз! — кричить мужик — та мене по спині дручком, гуп! Дивуюся, що ще живу. Ходім відпочати!

Пішли морози в нору спати — і кілька днів не виходили, бо помучені були. А люди дивувалися, що на дворі зовсім потепліло, хоча це було перед самим Різдвом.

Кінь і осел.

Добро, яке ми оказуємо другим, виходить на добро і нам самим. Ось послушайте!

Осел і кінь були в дорозі;
Та кінь ішов у порожні,
А весь тягаб був на ослі —
Так, аж хребет зігнувсь небозі..
І просить наш осел конину:
— Ой, змилуйсь брате, поможи!
Бодай десяту часть візьми,
Бо далєбі упаду й згину!

Та кінь ізгорда відповів:
— Хиба дурний я це робити!
Ще тя арі якісь носити
За дурнів отаких — ослів!..
І впав осел серед дороги!
Гепер аж жалувал наш кінь..
Бо як ослови був »амінь«,
Увесь тягар зняли з небоги,

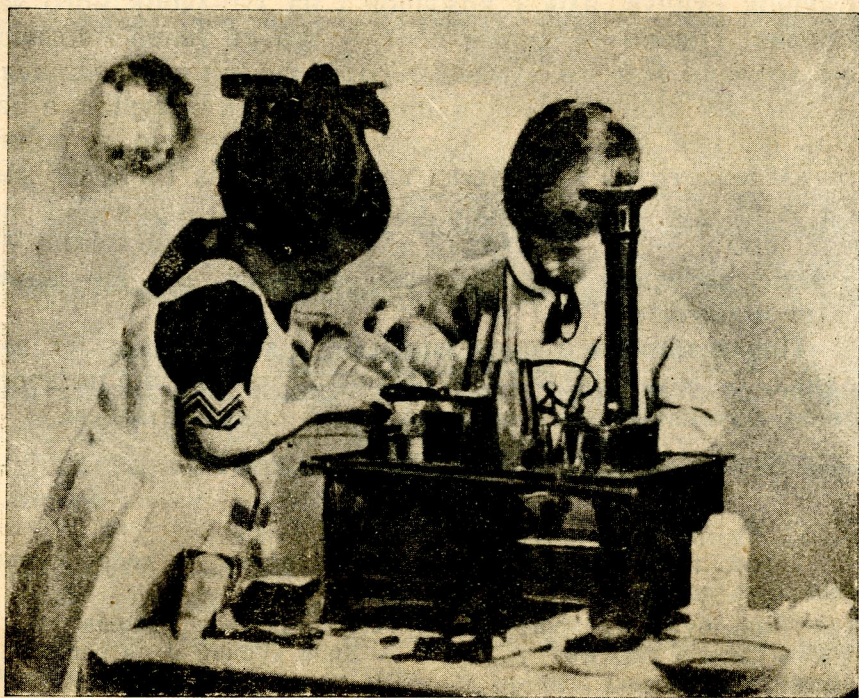
Й поклали разом на коня —
Тай ще щось понад тую міру:
Бо дали йому нести й шкіру,
Що здерли з мертвого осла.

За Хемніцером: Ю.

Ірка - кухарочка.

Сьогорічний св. Миколай приніс неодній дитині гарний даруночок; як котра дитина була цілий рік послушна родичам, пильно вчилася в школі і в дома, то св. Миколай певно її надгородив за це.

Але певно мало хто дістав від св. Миколая такий гарний даруночок, як маленька Ірка. Ірка має лише ще

8 літ і ходить до другої класи народної школи. Вона так пильно вчиться, що вже вечорами, як вивчить лекцію, читає мамці й таткові всякі книжечки і „Світик.“ До родичів усе ввічлива й чемна, для товаришок дуже добра. То певне за те св. Миколай так гарно її обдарував. — Знаючи, що маленька Ірка дуже цікавиться кухнею, де перебуває увесь свій, вільний від праці час а раз навіть

сама зварила вже горнятко правдивої каші — св. Миколай приніс їй маленьку кухню.

Прошу собі подумати, що то була за радість, як Ірка збудилася рано, а біля неї на кріслі стоїть правдива маленька кухня. І з дверцятками, і з кружками, і з кошиком — ціла залізна! І всяке начиння на ній!

Схопилася Ірочка з ліжка, скоренько вмилася, вбралася і далі — до своєї кухні!

Закотила рукави, підпалила — нібито — і давай варити кашку

грисікову. А до кашки треба стопити трохи масла. Тож

треба взяти риночку і кинути грудку масла, щоби розпустилося. Але тут треба пильнувати каші, щоби не збігла або не переварилася, а також щоби масло не спалилося. А крім того Ірка хоче ще зробити омлет. Роботи повні руки!

Але Ірка має помічника. Це її братчик Гнатко, молодший о два роки. Правда, він на варенню зовсім не розуміється, бо він хлопець і з кухнею нічого не має до діла,

але мішати кашку потрафить. То Ірка попросила його до помічі, а за те обіцяла дати обід його медведикови, званому „Бобо.“

Гнатко прибіг, мішає кашку, а Ірка тимчасом потерла на тарелі яйце з цукром і біжить до кухні печи омлет.

За хвилику обід готовий. Першу порцію кашки дає з чемности — Гнаткови для медведика. (Медведик омлета не їсть, бо хорує на нестравність). Гнатко біжить до покою, кладе свого „Боба“ на стіл і годує його кашкою.

А Ірка тимчасом поклала омлет перед свою жирафу. (Всі жирафи люблять омлети). Очевидно обід незвичайно

смакував, так медведикови, як і жирафі. — Але найбільшу втіху з того мала Ірочка. Нагодувавши жирафу, вона вмила начиння, обчистила кухню, зложила її в велике пуделко — а сама взялася до іншої праці: вчитися віршиків і писати задачу, бо на слідуючий день треба було йти до школи. До кухонки візьметься знову в неділю або в інше свято. А найкраще побавиться нею на Різдво, як прийдуть до неї маленькі гості її товаришки, Оля і Стефка, зі своїми ляльками.

Марія Конопнічка.

Ялинка.

А хто ту ялинку
У лісі посіяв?
То вітрець прилинув з поля,
Насіння розвіяв!

А хто ту ялинку
Огрів серед бору?..
То огріло її сонце
З неєбсного двору.

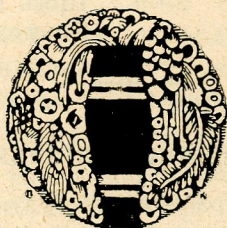
А хто ту ялинку
Під'ивав у гаю?
Підливали срібні роси
І води ручаю.

А хто ту ялинку
Взявся годувати?
То кормила її широко
Земля, рідна мати!

Переклав: І.

У кожного своя оборона.

Зайця ноги носять, вовка зуби кормлять, їжака колючки хоронять, лиса хвіст зогріває.

Пожалійте пташаток!

Прийшла остра зима. Сніг укryw землю. Вулиця, поле, подвір'я, хата, — все було вкрите снігом. Важко стало жити бідним воробцям. Ні зеренця не могли знайти. Літали довкола хати й жалісно цвірінькали з голоду і холоду.

Жаль їх стало добрій Оксанці; вона назбирала кришок хліба, помішала з зерном, винесла в руці на двір і стала сипати голодним пташатам.

Братчик Івась сказав їй:

— Чого ти мерзнеш, Оксано? Іди в хату, бо перестудишся!

— Мені жаль воробчиків — відповіла сестричка — поглянь, які вони голодні! Треба прогодувати їх, аж доки не потепліє.

— Скільки годуй, всіх ненагодуєш — сказав Івась. — Їх же сила-силенна!

— Добре! Але ж у кожній хаті є діти; вони пожалують бідних пташаток і не дадуть їм з голоду згинуть — відповіла добра дівчинка, висипаючи з долоні решту зерен голодним воробцям, що жадібно визбирували кожду кришечку зі снігу.

Марія Конопнічка.

Санна.

Аж тріщить морозний день,
А санчата дзень, дзень, дзень!
Аж конята від бігу
Загрілися на снігу!

Аж блестить морозний день,
А санчата дзень, дзень, дзень!
Щось недобрий наш Денис, —
Бо мороз за ніс потис..

Переклав: І.

Пильний і лінивий.

Лінивий каже: »Завтра вчитися буду, а сьогодні погуляю!«
Пильний каже: Завтра погуляю, а сьогодні вчитися буду!«

Огородник царівни.

(Арабська казка.)

У царя Омара були чотири дочки. Три старші були негарні і лихі та завиділи краси своїй наймолодшій сестрі, Софії. А наймолодша царівна була така добра і така лаaskaва, як строгий та недобрий був її батько. Вона дуже любила квітки і дбала про них.

В царському саді жив огородник. Царівна часто приходила до саду і довго розмовляла з огородником про сі чудні рослини, які він розвів в тій безлісній місцевості.

У царя Омара не було синів і після його смерті престол повинен був перейти на одну з дочок. А що він найбільше любив наймолодшу дочку, то старші боялися, що батько призначить її своєю наслідницею. Вони використовували тому кожду нагоду, щоби її пошкодити і вплинути на батька, щоби перестав Софію любити.

Цар Омар уважав себе дуже здібним будівничим. Одного разу нарисував плян альтанки, яку небавом вибу-

дували в саді. Коли царівна Софія побачила тую альтанку, засміялася і закликала: „Хто це міг приказати вибудувати таку погану альтанку?!“

Лихі сестри зачули її бесіду і зараз донесли батькови. Омар дуже розгнівався на свою дочку і заявив, що вона не дістане ані наслідства, ані навіть благословення від него. А за свою смілисть буде строго покарана. Знаючи, що сестри ненавидять царівну Софію, він казав їм придумати для неї кару.

Вона обидила Ваше царське „Величество“, сказала найстарша, і по закону повинна бути посаджена в тюрму, в якій по році повинна умерти голодовою смертю.

— Ні — сказала друга, — її треба скинути зі скали в море, де вона утоне.

— Сього ще за мало, — промовила третя царівна. — Її треба відвести на морський беріг, там спека і маляричний воздух убють її. Коли передтим море в часі бурі не вхопить її і не затопить.

Цар довго думав про ці три роди кари, які придумали три сестри і рішив вкінці злучити всі разом. Царівну посадили до вежі тай дали їй хліба і води на цілий рік. Вежа стояла на самім березі моря так, що філі в часі бурі могли її розрушати і з собою унести. Вежа стояла в маляричній місцевості. Коли завели царівну до вежі, цар сам зачинив за нею двері і закликав, що не отворить її скорше, як за рік.

Минуло кілька день. Цар дуже затужив за любою донечкою і переконався, що вона казала правду. Альтанка дійсно була дуже негарна і хто лиш переходив біля неї, відвертався і крадьком сміявся. Цар жалував, що послухав ради своїх лихих дочок. Однак було вже за пізно. Він поклявся заморити наймолодшу дочку і йому соромно було зломати присягу. Щоби бодай хоч трохи себе потішити, казав цар знищити альтанку. Він часто ходив сам один по городі тай думав: якби запобігти горю любої дочки. В саді стрічав він часто огородника і по дружньому розговорював з ним. Огородник з почесною здоров'ям царя і дивувався переміні, яка зайшла у сього строгого чоловіка.

— Так — говорив цар з жалем, — ти стратив добру і гарну царівну. Я однак нічого не можу зробити для неї. Я зв'язаний своєю присягою.

— Вона дуже любила квітки і дерева, — говорив огорожник. — Позвольте мені посадити кілька рослин коло її вежі. Це певно утішить царівну.

Цар згодився.

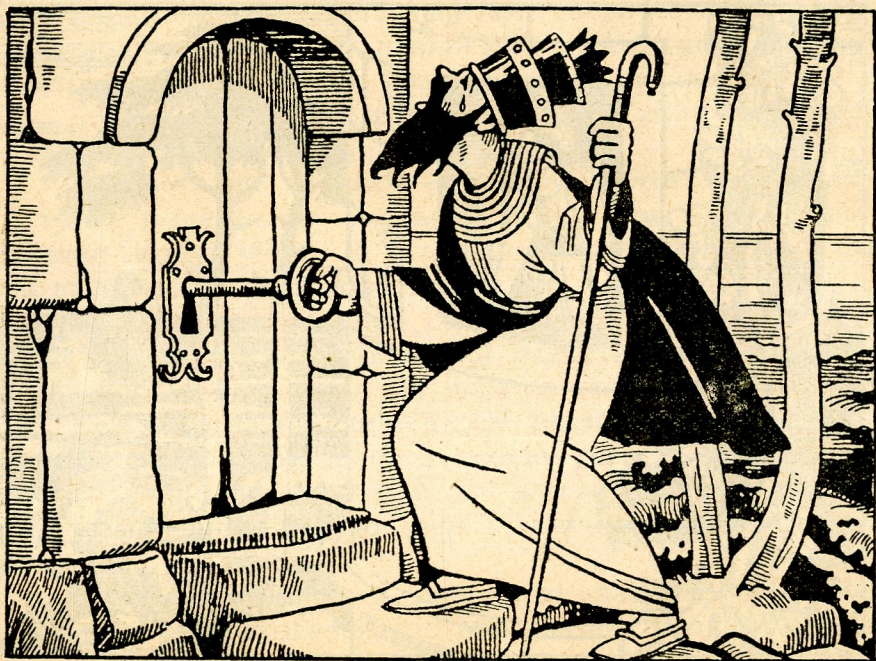
Огорожник взявся зараз до праці і цілі дні проводив він в околиці вежі, де садив карловаті сосни, щоби їх

корінням закріпити прибережний пісок і не дати філям розрушати вежу. Під вікнами в'язниці своєї пані посадив він дерева, котрі очищували воздух від малярії і овочеві дерева, а стіни вежі обвивав виноградними лозами.

По році, коли засоби поживи в вежі вичерпалися, царівна могла через вікно рвати рукою прегарні овочі, що росли на овочевих деревах і в той спосіб живилася. Сторожі, що ходили понад беріг попри вежу, дивувалися, чому се вони чим раз рідше западали на малярію і чому приплив морських филь щораз менше заливав беріг.

Минув рік. Всі вже давно уважали царівну помершою. Тоді цар удався до вежі, де була поміщена його дочка, щоби взяти її тіло і похоронити в родинній гробниці. Кінь його біг скоренько по розкішнім лісі, що виріс у тій стороні, завдяки штуці й дбайливості огорожника. І цар не міг начудуватися всьому, що бачив. Вежа вже стояла не на піску над самим морем. Темно-зелені сосни охороняли її від морських филь, а кругом росли чудні дерева, вкриті гарними овочами. По стінах вежі вилися виноградно

лози з розкішними китицями зелено-жовтих ягід. Цар за нівів з радости, а його серце забило надією.

Якаж була його радість коли він увійшов у вежу, а його люба донечка вийшла на стрічу здорова й весела. В її комнаті, наповненій запашним воздухом сосон і дерев, що охороняли її від лихорадки, стояв стіл, заставлений увесь прегарними овочами. Цар кинувся на шию своїй любій донечці й розказав, що се лихі сестри очернили її перед ним. Але він по давньому любить її і гірко кається цього, що послухав їх лихих рад. Батько вернувся

з донькою домів і настановив її своєю наслідницею. Злих сестер відправили в три маленькі замки, що стояли далеко один від другого, на самих окраїнах держави і заборонили їм, під карою смерті, звідтам видалюватися. А доброго та мудрого огородника заіменував цар своїм першим дорадником при дворі.

Лев іде на війну.

(Байка).

Лев, цар звірів, тої зими
Йти задумав на війну,
Посилає осаулів,
Щоб рознесли новину:

— Кождий звір, малий, великий,
Хай на царський двір іде,
Кождий по своїм прикметам
В бою користь принесе.

Слоня цар наш призначає,
Щоб набої він носив,
А медведя, щоб запори
Й перешкоди всі ломив.

Лис ме хитрости вживати,
Щоб здурити ворогів,
Малпа жартами забавить
Чужинецьких всіх послів.

— Всі вовки йдуть до піхоти,
Барани всі до гармат,
Хай голосяться в обозі
Цап і кождий його брат!

Точно всі звірі прибули,
Тільки двох там ще нема...
Каже лев: — Я тут не бачу
Ані зайця, ні осла!

Зголовили осаули:
— Царю, їх не треба нам!
Заяць — боягуз це звисний,
А осел — ти знаєш сам...

Але лев закликав грізно:
— Зараз дати їх сюди!
На війні нам зовсім певно
Припадуться і вони!

Як вовки підуть у наступ
І гармати загудуть,
То осли їх своїм ревом
Знаменито підпруть.

Щож до зайців, то з них кождий
Так біжить, немов стріла —
Курієрами усіх їх
Імену ю нині я!

Так то і найслабшим можна
Назначити місце те,
Де з них кождий загалови
Добру користь принесе.

За Ляфонтею.

Пожарничі собаки.

Часто буває, що при пожарі хати гинуть в огни маленькі діти, бо вони зі страху заховуються десь у куток так, що їх важко знайти, а крізь дим не видно нічого.

Дlatego в Англії приучують великих псів до того, щоби вони при пожарі могли ратувати маленькі діти з огню. Ці собаки живуть разом з оговими сторожами і слухають їх, коли треба допомгти. Одна така собачка, на імя Боб, вратувала за свого життя дванайцятєро дітїй від смерті в огни.

Раз горів один дім. Саме, як заїхала пожарна сторожа гасити огонь, вибігла з дому жінка і плачучи розповіла, що в хаті остала її маленька дворічна донечка.

Сторожі післали Боба в огонь. Мудрий пес побув там кілька хвилин і на превелику радість бідної матері виніс дівчинку, держачи її в зубах за суконку. Мати стала тішитися дитиною і тулила її до себе, а сторожі гладили пса, що так гарно пописався. Але пес рвався назад до горючої хати. Сторожі думали, що в хаті є ще якась дитина, тому пустили Боба вдруге до хати.

Та яке було їх здивовання, коли хоробрий пес вискочив за хвилю з хати, тримаючи в зубах — ляльку вратованої дівчинки!

Лев Толстой.

Санкуймося!

Різдвяная пора.
Вкрита снігом гора
Усміхається;
Під той горб ледяний
Йде народ молодий,
Поспішається.

Вже замерзло усе,
Можна гарно буде
Забавлятися!
Вбравши Ірку в кожух,
Йде Данусьо, наш зух,
Санкуватися...

Ірка плаче, кричить,
Братчик Данко сидить,
Успокоює:
— Вже, сестричко, пора,
Щоб ти мудра була! —
Приговорює...

Ух! Санчата пішли,
Йдуть бистрийш від стріли,
Дух спирається..
В Ірки радість в очах,
Вже й забула про страх,
Усміхається!.. *Ю. Ш.*

Загадки.

Загадка складова.

Аль, ян, стор, ин, Во, ко, ли, рет, Да, ор, віг, ин,
Не, ар, дик, Зи, мент, Не, шин, да, на, ме, тар, за,
ло, ни, жир, На, рох, вам, та.

З порозкиданих 31 складів зложіть 12 слів, яких початкові букви, читані з гори в низ, дадуть початок гарної коляди.

Значіння слів:

1. Імя хлопця.	7. Укр. літописець.
2. Инакше: часом	8. Прикраса на будівлях.
3. Кліматична місцевість в Карпатах.	9. Індіанське шатро.
4. Місто звідки походив Христос.	10. Домашня птиця.
5. Край в Африці.	11. Грецька богиня пімсти.
6. Дорогоцінна живиця.	12. Російська міра.

Льогогриф.

(іподав: Т. Дмитренко).

Урадилися два дукачі,
Щоб спілку завязати:
„В нас мільонів тисячі,
Тож є чим промишляти“.
І розвели великий крам
Всілякого товару
Та завдали усім жидам
Погану дуже кару.
Бо весь народ до них ішов
Та купував, що треба,
Що з Дудем Сруль з села пішов
І кляв їм пімсту з неба.
Аж ось приходить їм за торг
„Данину“ заплатити
Взялись вони дохід і борг
Та весь товар числити.
Складають, пишуть і числять
Аж мокра їм чуприна,
Обіду навіть не їдять —
Тяжка на них година.
Та хоч намучилися весь день
То марні їхні труди...
Мов баба зачіпила в пень
Тай рушити нікуди.
Побачивши, що ні ду-ду!
І стративши охоту
Між себе просять пана „у“
Взятись за ту роботу.
Розглянувся пан „у“ по всім,
По шитках і по крамі:
„Я не поможу — каже їм —
У цім і рідній мамі“.

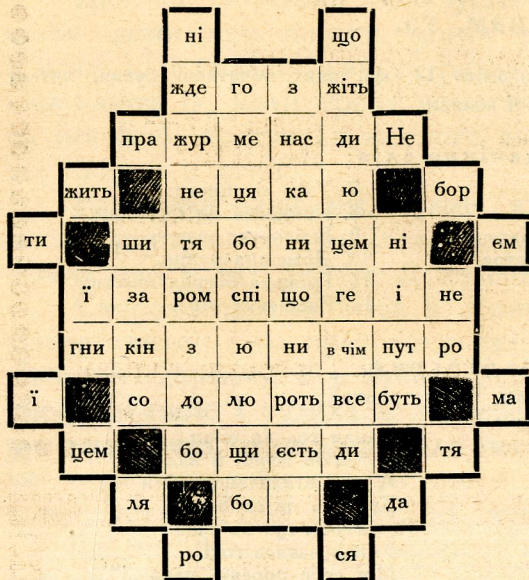
Схилили голови вони
В тяжкій журбі й задумі
А далі стали знов сами
Крутить по своїм умі.
Та бачучи, що за слабі
І силкуватись годі
Між себе просять пана „і“,
Щоб став їм у пригоді.
Розглянувся пан „і“ кругом
Тай каже: „В тому всьому
Ще є роботи чотиром,
А трох нас ні при чому“.
Ти молодий, а я старий —
Та теж нічо не вмію“.
Говорить старший з них сумний:
„Я стратив вже надію“.
А молодий нічо на те,
Лиш ходить і думає.
Нараз як крикнув: „Сей буде!
Лиш він сю справу знає!
Пішлім сейчас по пана „а“!
Про нього ми й забули“.
Й з тієї радости оба
Аж козака тропнули.
Вкінці прийшов до них пан „а“,
Лиш глипнув по крамниці,
Потім за стіл собі сіда,
Скидає рукавиці...
Розглянув сшитки і сказав
Старому з ним сідати,
А молодому, щоб ставав
Товар перечисляти.

За па́ру там яких годин
Рахунок був готовий —
Й на прощання старий Юхим
До пана „а“ промовив:

Щоби було й у трое нас
Та ще один в додатку,
То не змогли би ми без вас
Звести всьо до порядку“.

Шаховий коник.

(Уложила Одарка Лакуста).

Зачніть складом „Не“ і відчитайте слідом шахового коника уривок із переспіву Павла Грабовського. В яким виданню з 1926 року надрукований цей переспів в цілості?

З послідного складу сього уривка можна перескочити слідом шахового коника на перший склад.

Шарада.

(Уложив Роман Бандурак).

Перше знайдеш у лісах,
Бо на нім гніздиться птах;
Друге й третє для злочинця
кара —
Цілість — столиця румунського
цара.

Загадки.

1. Без віка і без дна — повна бочка вина?
2. В куті вона притулена, в зимі людам улюблена?
3. Біжить пес попід ліс, тай задер в гору ніс?
4. Стоїть дівка у коморі, коси в неї аж на дворі?
5. Має роги й сильні ноги, а держиться все підлоги?
6. Летіли мухи з під небес, а чоловік у руки сплес?
7. Мама грубенка, донька кругленька, а син кучерявий?

Загадочна візитівка.

(Уложив Любомир Беч).

Микола Пон

Хто є цей добродій?

Передсвяточна розмова

Питалася вчора Маруся Юрка
(Розумниця хоч і молодша):
Чи є де на світі одна річ яка —
Від сну і від меду солодша?

Задумались діти на хвилю одну
І скрикнули враз обидвоє:
„Солодші від меду, смачніші від сну —
Цукорки — **„ФОРТУНИ НОВОЇ“**“

одинокі української фабрики, що міститься
у Львові, при ул. Кордецького ч. 23, а sklep
має при ул. Руській ч. 1.

Можна їх дістати
в усіх Кооперативах і „Народних Торговлях у краю!

ТРИЗУБ

тижневик політики, культури, громадського життя
та мистецтва, заснований Вяч. Прокоповичем,
виходить в 1928 році, по старому, що-неділі в Па-
рижі при участі тих самих співробітників.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА НА 1928 РІК.

Передплата: у Франції на рік — 120 фр., на півроку — 60 фр.,
на три місяці — 30 фр., на один місяць 12 фр.

В інших країнах:

	на 3 місяці:	на один місяць:
Чехія	60 кор.	20 кор.
Польща	12 зл.	4 зол.
Румунія	360 леїв	120 леїв
Німеччина	12 р. м.	4 р. м.
Сполуч. Штати Півн. Америки	3 дол.	1 дол.
Канада	3 дол.	1 дол.

Журнал набувати можна у Парижі: в книгарні В. Поволоцького
13 rue Bonaparte, Paris VI.

Крім того журнал передплачувати й набувати можна у представників
„Тризуб“: 1) В Сполучених Державах Півн. Америки — V. Kedrovsky
30 E. 7-th Street, New-York City, 2) В Канаді — W. Sikewitch. 512
Bannermann av. Winnipeg, Man. 3) В Румунії — Dm. Herodot, Strada
Delea Veche, 7. Bucarest. 4) В Чехословаччині — Прага: F. Slodecky,
Horni Cernosice u Prahy, Villa Krotchvil; Подєбради — Академія
у п. Скубія. 5) В Польщі — W. Prychodko, Podwale 16, m. 15. Warszawa.

Редакція й адміністрація: 42, rue Deufert Rochereau, Paris, V.

Поштова адреса: »Le Trident« (Tryzoub). Boite post. N. 15, Paris (XIII).

Кожда українська Родина

повинна безумовно запенумерувати

на рік 1928

найпопулярнішу українську газету:

„НОВИЙ ЧАС“

яка виходить щодругий день
у Львові і заступає інтереси усіх
станів української суспільности.

Умови передплати на 1928 рік:

При передплаті з гори:

Річно	30—	зол.
Піврічно	16—	„
Чвертьрічно	8—	„
Місячно	2·70	„

Передплата для заграниці річно 6 амер.
доларів або їх вартість в иншій валюті.

Гроші з заграниці належить посилати реко-
мендованими листами (з Чех нашими чеками).

Заграничних передплатників просимо при-
силати річну, а вже найменше піврічну перед-
плату.

Краєвих передплатників просимо присилати
по можности чвертьрічну передплату. Спеці-
ально звертаємося з проханням до наших Чита-
лень, „Просвіт“, Кооператив та инших установ
о річну передплату.

Рівнож просимо дотеперішніх наших перед-
платників при кожній нагоді поширювати „Но-
вий Час“ та приєднувати нових передплатників.

Адреса Редакції і Адміністрації:

„НОВИЙ ЧАС“

Львів, ул. Руська, 18.

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 2.

ЛЮТИЙ

РІК IX.

ЗМІСТ:

1. Лютий	33
2. Чому місяць лютий найкоротший	34
3. Сніговія	37
4. Рай і пекло	38
5. Танок	40
6. Де і коли повстала Україна	41
7. Жирафа	44
8. Гарні робітники	50
9. Як бавився наш гурток?	51
10. Воробці в зимі	53
11. Маруся при обіді	54
12. Там, де вічна зима	55
13. Куряча пригода	57
14. Приповідка	57
15. Розмова про звізди	58
16. Як сніг упаде	60
17. Поліські приятелі „Світика“	61
18. Сивий тесля	62
19. Загадки	63

Ціна 1 зл.

На

„Місяць книжки“ для молоді

поручаємо всім Школам і Читальням понище поданих 25 книжечок, які можуть стати завязком діточої бібліотеки при школі або читальни:

Має образків.

1) Алі-Баба і 40 розбійників	32
2) Байки — Канюльського	34
3) Байки — Магіра	21
4) Бжолі	135
5) Веселі оповідання	70
6) Вільгельм Тель	13
7) Волове око	13
8) Дві казки	13
9) Добре серце	5
10) Жертвенні орні	1
11) Воробець-Молодець	6
12) Збірка вершиків „Веселка“	51
13) Історія про Галю і лялю	37
14) Казка про царевича Івана	28
15) Лесюк і коминар	9
16) „Малий Кобзар“	36
17) Народні байки	36
18) Олеся	4
19) Покотигорошок	14
20) Пригоди лиса-Панаса	21
21) Пригоди лінивого котика	31
22) Пригоди Юрчика Кучерявого	70
23) Співомовки Буша	69
24) Швець Копитко і качур Квак	21
25) Япацькі казки	4

ЦІНА сих 25 книжечок: 12 зол.

Поручена пересилка 1 зол.

За післяплатою: 13 зол. 80 ст.

Найкраще прислати квоту 13 зол. переказом поштовим, а на відтинку подати замовлення сих 25 книжок.

Замовлення й гроші слати на адресу:

Видавництво „Світ Дитини“
ЛЬВІВ, Зіморевича ч. 3.

Необхідною книжкою для кожного, хто цікавиться справою закладання бібліотек — є брошурка п. 3.:

„Шкільні Бібліотеки“

в якій є поданий список усіх книжечок для дітей та шкільної молоді. Притім знаходиться там поучення: як закладати й вести дитячі бібліотеки при Читальнях і Кооперативах. Ця книжечка повинна бути в кожній читальни „Просвіти“ та Кооперативі.

Ціна книжечки: 90 сот.

З пересилкою 1 зол.

Гроші на сю книжечку найліпше прислати в листах — поштовими значками на квоту 1 зол. — під адресою:

ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“
Львів, ул. Зіморевича ч. 3.

СВІТ ДИТИНИ

Лютий.

Гу! Як вихор завіває,
Снігом скрізь мете!
Аж віконце замерзає,
Цвітами цвите...

І питає заверуха
Данка крізь вікно:
— Хто піде в танок зі мною?
Не піде ніхто?

— Вийди, Данку, вийди, хлопче,
Двері отвори!
Тут гуляє місяць «лютий»
І його вітри!

Каже Данко заверусі:
— Ні, я не піду!
Я теперки в теплій хаті
З ненькою сиджу!

Гарні книжечки читаю,
Казочки смішні,
Що їх мій татусь вчора
Закупив мені.

Бо той «лютий» — місяць книжки,
Книжки для дітей,
А з книжок велику втіху
Маю я малий.

Гарна книжка з образками —
Це для мене рай, —
Тиж собі, холодний вітре,
Сам тепер гуляй!...

Ю. Ігорків.

Чому місяць Лютий найкоротший?

(Казка)

Колись, дуже-дуже давно, деś на незнаній нам планеті, жив собі старезний старець, Час і його дружина, Вічність.

А в них та був оден вродливий син, Рік. А в того Року та було дванайцять синів. Вони називалися так, як нині називаються в нас місяці у році: Січень, Лютий, Март і так далі — аж до Грудня.

Рік жив зі своїми дванайцяти синами деś на другій планеті. Але що року, все на свої уродини, приїжджав у гості до старого батька Часу і матери Вічности.

Ото раз зібралася вся чесна родина у дідуся. Той дивиться на своїх гарних дванайцятьох внуків тай каже:

— Внуки мої дорогі! Дуже ви мені милі та любі! Але я ще не знаю, чи зручність і розум у вас великі. То завдам я вам одно завдання зробити, а з того, як ви його зробите, побачу, чи вдалися ви у свого дотепного батька.

Це кажучи, відчинив вікно своєї палати тай показуючи на якусь далеку, незнану планету у всесвітньому просторі, сказав:

— Бачите цю планету? Це Земля. Злетіть ви, всі дванайцять туди, на ту Землю і зробіть там порядок, бо ще порядку ні ладу там нема! А в найближчий день уродин вашого батька прилетите знову всі до мене і розкажете, що ви там вчинили... Та з собою візьмете отсю скринку. В ній є 365 кульок із золота. Хай кождий візьме собі з неї стільки кульок, скільки днів потребуватиме на свою роботу.

Сподобалося це молодим внукам, бо всі молоді люблять подорожувати. І як стояли — так фуркнули всі крізь вікно на ту планету, що Землею зветься, цебто до нас. І скриню взяли з собою.

Що вони там діяли, зараз довідаємося.

Рівно в рік опісля злетіли вони всі до свого діда Часу, де вже ждав на них і батько Рік.

— Ну, розкауйте по черзі, як провели свої дні на тій земній планеті — каже дідусь Час. — Починай ти, Марте!

Март почав:

— Я, дідусю, застав на Землі непорядок. Нічо не зеленіло, не цвило і сніг ще лежав пластами тут то там. Отже я стопив той сніг тай останки леду на ріках, заорав ниви, засіяв — і вивів із землі перші цвіти: ряст, підсніжник, фіялку і інші. На деревах збудив пупянки до життя. На цю важку роботу я потребував 31 днів, тож узяв собі 31 золотих кульок.

Потім говорив Квітень:

— Я вкрив усю землю свіжою травичкою і приніс людям Великдень, яким дуже тішаться малі діти. Я розвинув зелені листки з тих пупянків, що їх збудив мій брат, Март. На це я потребував 30 днів часу — то маю 30 золотих кульок.

Третій говорив Май, довго, гарно і закінчив:

— Я навчив птиці співати, встелив луги цвітами і запахом їх обдарував. 31 золотих кульок маю за свою роботу.

Червень зголосив коротко:

— Я приготував усе в лісі й на полі до Зелених Свят. Маєм обмаїв я в це свято усю землю. Маю 30 куль.

Липень і Серпень виступили разом і промовили:

Ми рідні, найрідніші браття і товариші — бо робота наша майже однакова і що один не зробить, то другий мусить докінчити. Ми зжали те все збіжа, яке підливав Май і грів Червень. Ми повязали його в снопи і зложили в копи, та розганяли хмари, щоби не змогло на полі. А що від добрих жнив залежить увесь добробут людей, то ми на цю важну роботу зужили 62 дні; кождий з нас має отже по 31 кульці золота.

Старий Час похвалив їх за пильну роботу і погладив по руських головках і запитав Вересня:

— Що ж ти мав до роботи по жнивах?

Вересень відповів:

— Я звів збіжа до stodil і почав молотити. Крім того помагав людям збирати другі плоди з піль і зривати овочі в садах. Я снував срібні нитки у воздусі і підносив малим хлопцям їхні паперові літаки високо-високо. За це маю 30 куль.

Тепер виступив Жовтень:

— Я помалював усі ліси жовто-золотими красками, бо їх зелень уже була попсована. Потім відіслав деякі птиці в теплі краї. Людям поміг я збирати бараболю і всю ярину з піль. За це забрав я 31 кульок.

Листопад сказав понурим голосом:

— Я пролетів цілу Землю на крилах вітру і поскидав усе листя з дерев. Позамітав усі порохи з доріг і пустив на Землю перші сніжинки, щоби прикрасити поранені, сірі лани і нагі дерева. За це 30 куль заробив собі чесно!

Тепер виступив Грудень:

— Я вкрив усе снігом, щоби Земля могла відпочати і завітися по цілорічній праці. Заглядав вечерами до хат і оповідав людям байки, бо всі вони були сумні, боячися зими. На це зужив я 31 днів. 31 куль осьтут, у моїй кишені з заячої шкури.

Січень вдарив острогами і закликав остро:

— Я починав свою роботу тим, що гарно людей поздоровив і пожелав їм щастя, чого ніхто з моїх братів не зробив! Потім я заморозив той сніг, що впав за брата Грудня, щоби він не робив болота, бо люблю порядок і свіжий воздух. Я покрит ледом ріки й озера і післав дітей на совганку. Це для них дуже приємна забава. Для дітей я також пристроїв Ялинку і навчив усіх колядувати перед Різдвом Христовим. А все це за 31 золотих куль!

— Гарно, гарно, тільки не треба так хвалитися — замітив дідусь. — Ну а ти, Лютий, що ти зробив, небоже?

Лютий дрімав до цієї пори на своєму кріслі і чуочи своє ім'я важко встав таї протер очі.

А тобі що? Ти чого такий змучений? — питав Час.

А Лютий відповів поволи:

— Не гнівайся, дідусю, бо я дуже змучений. Що я робив? Я увесь свій час гуляв, танцював! Це була вся моя робота! Гуляв з вітрами по полях, направляв леди на ріках, засипав шляхи снігами, бо знаєш, що вітри, то моє військо! А крім того я справляв багато весіль. Багато парубків оженив, а дівчат видав за муж. А на таких весіллях і забавах треба танцювати. То не дивуйся, що я в тому подертому блазеньському одягу, бо я — танцюрист.

— А скількиж маєш куль?

— О, не знаю! Я справді гуляв 30 днів, то й куль 30 повинно бути, але зараз почислю, чи не загубив що підчас танку.

Лютий вивертав усі кишені і виймав золоті кульки. Почислив — було їх тільки 28.

Щож, пропало! — сказав дідусь. Це твоя вина. Від нині й не будеш мати більше і твоя робота буде тревати найкоротше, бо й так не дуже вона для людей хосенна. Одно добре зробиш: як дітий до книжечок намовляти меш, щоби пильно читали і книжки купували. За це я тобі часом і 29-ий день докину і для тебе встановлю переступний рік...

А до всіх місяців сказав дідусь Час:

— Ідіть же ви на Землю і пануйте там; лад і порядок хай буде такий, який ви встановили!

І полетіли місяці. Хто з них має 30 днів, а хто 31. А Лютий найкоротший. Тільки 28, а часом 29...

За М. Росцішевським — переповів: Ю. І.

Марія Конопнідка.

Сніговія.

Зашуміли над лісами
Вихри в срібний ріг,
Сніговія йде полями
Аж на наш поріг.

Вихор в хату нашу віє,
Що хоронить нас,
Що нас тулить, що нас гріє
В сніговії час.

А я стою при віконці
І дивлюся в даль,
Смуток в моїй головонці,
На серденьку жаль.

Не одна десь там сирітка
Мерзне на стежках,
В неї на плечах верітка,
Сльози на очах...

Ой, ти, хатко наша рідна,
Розширись як стій!
Йди до нас, сирітко бідна,
Ручки обігрій!..

Переклав: Ю.

Рай і пекло.

— Чи є рай? — спитав Левцьо одного дня маму. Селянські хлопці говорять, що є на небі, але я його не бачу!

— Не можеш його бачити, але можеш його відчувати. Коли ти добрий, чи не здається тобі, що світ повний світла і що рослини й цвіти і город і забави і твоя кімната такі гарні? Коли ти є дорогою дитиною і мама говорить тобі се, чи не здається тобі, що ти в небі? Тоді ти в раю!

Левцьо подумав трохи, поглянув на голубе небо і на цвіти в городі, поглянув на світ, ясну кімнату і сказав:

— Так, се правда. А пекло? Сільські хлопці кажуть, що воно є і що недобрі люди йдуть до нього. А ти мені сказала, що пекла нема.

— Сільські хлопці — відповіла мама — оповідали тобі, що пекло се велика яма, повна огню, де є чорти. А я тобі сказала, що такої ями нема. Але є інший рід пекла.

Коли ти недобрый і йдеш у кутик кімнати плакати, або кидаєшся на землю з розбитим носом до підлоги, чи не думаєш, що те все погане й лихе? Ти не бачиш тоді нічого більше з гарних річий світа, бо плачеш багато. Чуєш тільки сльози на лиці і щось у нутрі, щось дуже погане.

— Що то таке, те, що в нутрі? — спитав Левцьо.

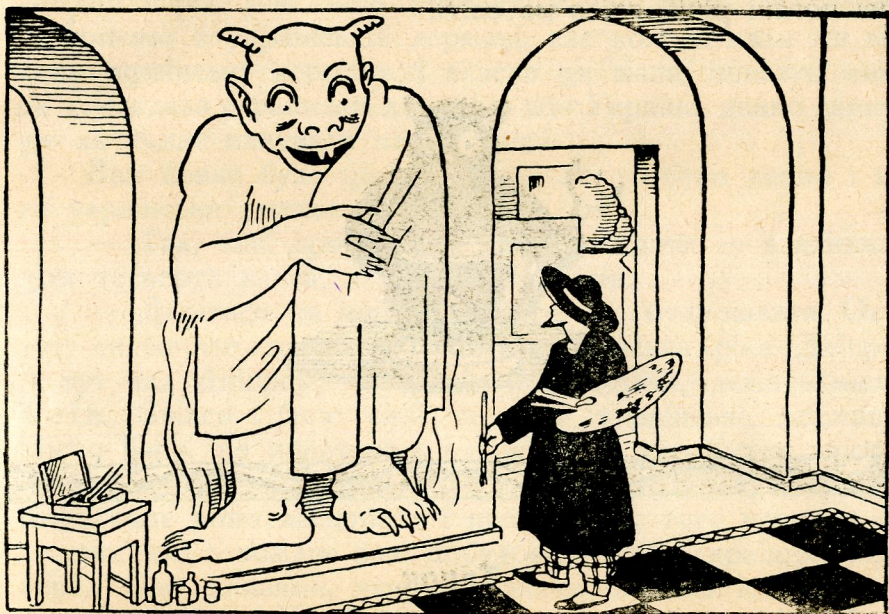
— Се є злість, яка каже тобі плакати і виявляти різні химери.

Левцьо знов подумав трохи і пригадав собі, що рано плакав дуже, бо Місс Пір казала йому їсти хліб без мармоляди. І тоді коли він плакав, Місс Пір, така добра людина, видалася йому так дуже злою. І Левцьо подумав, що мама має рацію.

— Тому рай і пекло є! А чорти є, чи ні?
— Коли ти був у галерії образів, не бачив ти ніколи намальованого чорта? — запитала мама.

— Я? Ні — сказав Левцьо.

— Я тобі покажу за першим разом, як тільки підемо. Щоби представити чорта, малярі малюють чоловіка зовсім чорного, з двома червоними очима, довгим хвостом і з такими великими нігтями на руках і ногах, як у Петруся Свинара.

— А чому так власне малюють малярі чортиків?

— На тім світі — сказала мама — є багато гарних річій, але є й багато поганих. Деколи бачимо паних людей на улиці...

— Знаю се — сказав Левцьо.

— Бачимо інших людей, що б'ються...

Левцьо не сказав нічого, але почервонів.

— Звісна річ, що інші люди крадуть...

Колиб маляр мав намалювати всі ті погані річі, які є на світі, втратив би багато часу і не скінчивби образу

ніколи! Натомість малює таку погану постать і всі, що її бачуть, у мить розуміють, що вона має означати самі погані річи.

Так як чорний песик, якого Місс Пір бачить у мене на раменах, коли показую різні примхи?

— Справді так само!

— Мамо, нарисуй мені чорта! — просив Левцьо.

Мама нарисувала чортика, як могла найліпше, але Левцьови видався він майже гарненьким і певно дуже гарним, колиб можна подумати, дивлячися на нього і на всі погані річи, які є на світі.

Танок.

Гейже жваво! Гейже в коло!
Гейже, діти враз!
Таж гуляти і співати
Вміє кожде з нас!

Граї, музичко, коломийки,
Далі — аркана,
А як того буде досить,
Вшквар нам козачка!

Гейже жваво! Гейже бистро!
Далі, діти, враз!
Таж підскочити весело
Хоче кожде з нас!

За М. К. переспівав: Ю.

Де і коли повсталала Україна.

Про город Київ і про князів Аскольда, Дира та Олега.

Нині мали ми в школі дуже цікаву лекцію. Пан учитель приніс до класу мапу і, повісивши її на стіні, сказав:

Тут маєте, діти, мапу України. На цій мапі зазначені границі української землі, то є тої землі, де з давен давна жив і живе наш український нарід. Ви знаєте вже, що кождий нарід має свою державу, в якій живе. Ми тепер не живемо в українській державі, але колись мали ми велику українську державу. І власне ця мапа показує вам, як виглядала українська держава, або Україна, давно-давно, ще як у нас панували перші князі.

Вам певне буде цікаво знати, як то було давно і як та українська держава повсталала.

— Так, так! просимо те нам розказати! — закликала ціла четверта класа, а учитель говорив:

— Дивіться на мапу і слухайте, що буду казати. Ось тут, як бачите, пливе найбільша українська ріка Дніпро. А тут над Дніпром, на правім його березі, лежить місто Київ. Звідси і бере свій початок українська держава. Місто Київ, це найстарше і найкраще українське місто. Воно все було головним містом або столицею України. Коли саме воно засноване і побудоване, того напевно не знаємо, але в кождім разі побудоване воно Українцями ще перед тими князями, яких уже знаємо з нашої історії, і ще перед тим, заки Українці прийняли християнську віру. А не знаємо, коли саме, бо перед прийняттям християнської віри у нас ніхто не вмів ще читати, ні писати і тому ніхто й не записав, коли основано місто Київ. Знаємо лише, що про місто Київ і українську державу згадують у своїх книжках давні Греки, бо грецькі купці заїздили за товарами аж до Києва. А що були письменні, то все докладно записували: де були і що бачили.

Отже вони й записали у записках з осьмого століття по Христі, що тоді були в Києві, на Україні. Як же це було давно? Хто вгадає!

Малий Івась встав перший і сказав:

— Тепер маємо 1928-ий рік по Христі. Це є дваїцятье століття. Отже від осьмого до дваїццятого минуло дванаїцять століть, то є около тисяч двіста літ!

— Ой, як то було давно! Я маю тільки десять літ!

— закликала мала Оленка. А учитель казав далі:

— Отже перед більше ніж тисячу роками стояло вже місто Київ, а коли було місто, то мусіла бути й держава, бо місто без держави, а держава без міста не може бути.

З того часу маємо лише гарні перекази про те як повстало місто Київ і про перших князів України. Ті всі перекази будете колись читати в великій історії нашого вченого історика, Михайла Грушевського та інших вчених. Тепер скажу лише вам коротко один такий переказ:

Разу одного, ще як на тім місци, де тепер Київ, були ліси й поля, прийшли туди три рідні брати, які називалися: Кий, Щек і Хорив. А з ними ще була і їхня сестричка Либедь. Стали вони над Дніпром і найстарший Кий сказав:

— Ось тут зложимо оселю для себе і для тих купців, що сюди будуть приїжджати!

Вони вирубали ліс і побудували перші хати. А те забудоване місце обвели ровом і загородили частоколом. І назвали цю оселю город Київ, значить місто Кия.

Далі переказ каже, що ця оселя щораз більшала і багатіла і з часом побудовано там гарні доми і палати. А раз переїжджали з півночі на полудне, човнами по Дніпрі, два хоробрі лицарі: Аскольд і Дир. Вони побачили гарне місто і воно їм дуже сподобалося. Тож увійшли до нього і сказали до мешканців:

— Ми будемо у вас князями. Будемо вас боронити перед нападами чужих племен, щоби ви спокійно могли управляти рілю, торгувати і їздити по Дніпрі на полудне до Царгороду і на північ до Новгороду. За це ви будете платити нам малу дань, щоби нам було за що тримати військо для вашої і своєї оборони та урядників для вдержування порядку в столиці і в державі.

Жителі Києва згодилися на те і ці два князі запанували, як перші українські князі. Свою державу вони по-

ширили на всі ті села і містечка або городи, що вже тоді були довкола Київа. Вони зібрали стільки війська, що воно не тільки могло боронити своєї держави перед напастями чужих племен і чужих князів, але й самі йшли з військом на сусідні краї, аж до грецької столиці Царгороду. Так росла і розвивалася українська держава зі своєю столицею Київом, який започаткував ту державу.

Що в тому переказі про заложення Київа і про перших князів є щось трохи і правди, свідчать передусім ті згадки в грецьких книжках, а далі і ті пам'ятки, які й до нині по тих давніх часах осталися. Отже на приклад: біля Київа є гора, що називається Щековиця і річка — Либедь; тай до нині є над Дніпром могила, яку всі з давен давна називають: Аскольдовою могилою.

Багато дещо певнішого знаємо про слідуячого українського князя, Олега. По ньому лишився певний історичний слід. Це договір з Греками, який підписав цей князь своїм іменем: „Олег, український князь“. Той договір є з року 911. по Христі. Отже можемо з того напевно заключати, що в тому році, то є більше, як тисячу літ тому назад, була вже в нас могутча українська держава, яка воювала і заключала договори з такими державами, як Греція.

Про цього славного князя Олега і про його смерть скажу вам дуже цікавий переказ другим разом.

Тепер лише запам'ятайте собі, що ви є Українці, потомки тих Українців, які ще перед дванацяти століттями заклали свою українську державу. А столицею тої держави було завжди місто Київ, мати українських міст і колыска України. —

На тому учитель скінчив свою лекцію, а ми всі побігли, щоби поглянути на мапу України і добре запам'ятати собі, де лежить столиця Київ.

Жирафа.

КОМУ не знана голосна поема Фрайліграта п. з. „Лев-їздець?!“ Повна вона ярих описів, а починається словами: „Лев царює на пустині“. Змальований тут дальше ось який образ:

„Глянь! Жирафа крізь пустиню як велично там
ступає,

Щоб язик сухий звохčiti — жерельця собі шукає —
І щоби не вмерти з спраги й пережити цю пригоду,
Приклякає довгошия й сербає з калюжі воду...”

Поет з буйною фантазією змальовує дальше, як лев нападає несподівано на жирафу і зубами вгризається в її карк. „І з понурим ревом болю“ скаче жирафа, але мусить нести на собі льва наче їздця, далеко на край пустині, поки не згине. „А за ними летять супи, кракають і гудуть у хмарах...”

Все те пречудні образи; одначе не всі вони є правдиві. Вони вийшли з глибини душі поета, але зі становиска природника не все є вірні. Викажемо деякі важніші охибки. Потреба пиття у жирафи є дуже мала; її спрагу заспокоює звичайно вохкість свіжих листків і молодих пучків. Та в часі посухи не вона воду як кождий звір. Однак тоді вона не приклякає, але роставляє передні ноги так широко, аж голова на довгій шиї досягне води. Як лев нападе жирафу то перегризає її шию і вона гине. Наколиб жирафа бігла поміж деревами, то моглаби льва легко скинути із себе. Невірна є також згадка: про понурий рев жирафи, бо вона, на диво, є якби німа; лиш молоді звірята деколи тихо блеють. Невірний є також образ зі супами, що беруть участь в тім нічнім нападі, з „кра-

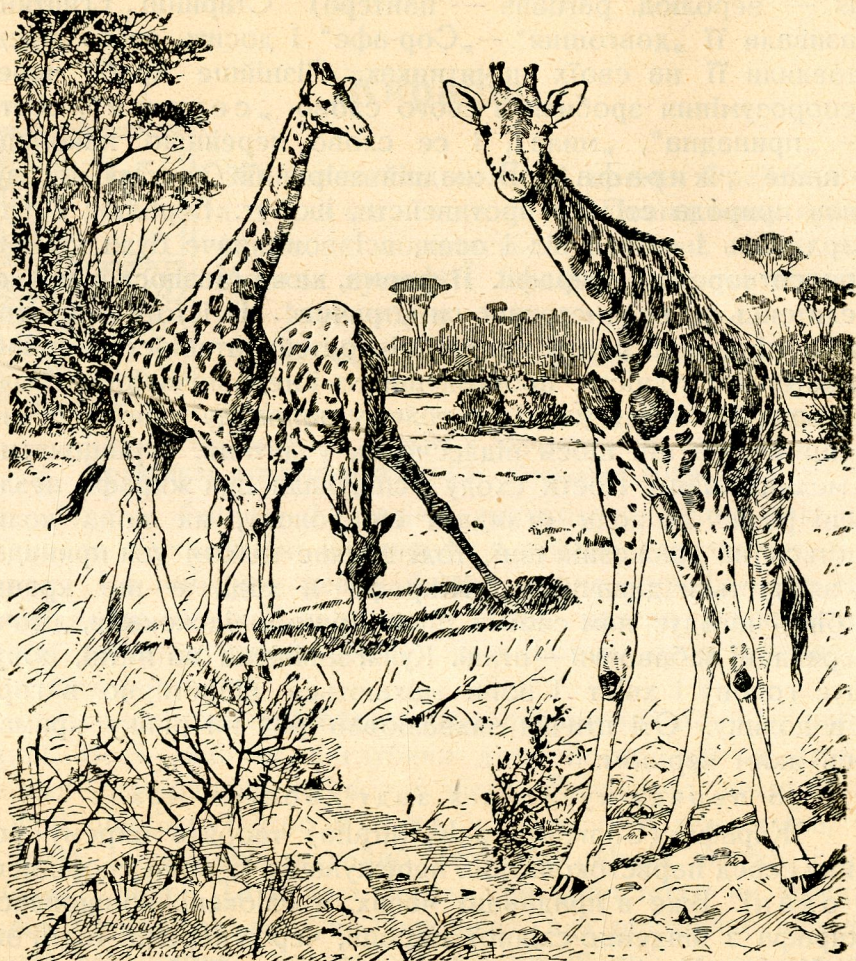
каннем і гудіннем у воздуху“. Сього не можна й подумати, бо супи жирують лише в день.

Греки й Римляни називали жирафу — *Camelopardalis* — бо бачили в ній мішанину верблюда і пантери. (*Camelus* — верблюд, *pardalis* — пантера). Старинні Єгиптяни називали її „довгошия“ — „Сор-афе“ і досить часто представляли її на своїх пам'ятниках. Пізніше Араби через непорозуміння зробили з цього слово „серафе“, себто — „принадна“, „мила“, і це слово перейшло нарешті в наше „жирфа“. В жадній звіринній постаті не злучила природа стільки противенств, як тут. Верблюд і леопард, кінь і олень, віл і осел, всі вони наче були кумами при сотворенню жирафи. Її форма, каже Мазіус, є ніжновелитенська, несиметрично-симетрична“. Її істота — це так само мішанина самих противорічностей: штивність і поваб, кокетерія і гідність, простодушність і недовірчивість. Її очі є незвичайно лагідні. Тож голова насправду притягає чим иншим. Є в ній щось підлесне як у дитини, а рівночасно і мелянхолійне. Поети сходу оспівували очі жирафи незлічені рази. Та коли оглядати сю голову, як вона колишеться на довгезній шиї, тоді зникає цілком уся принада, а з'являється дивачність. Жирфа в ході, а ще краще в бігу, нагадує нам своїми рівномірними підскоками, діточі, деревляні забавочки — птиці. Куля, завішена на нитці, порушує голову і хвіст і вони махаються рівномірно в гору і в долину. Оті птички захвалював раз на ринку крамарось яким вершом:

„З переду кусає, а з заду хвостом махає“.

Жирафи (*Camelopardalis giraffa*) творять окрему родину серед паристокопитних пережувачів. Є вони споріднені з окапі. Вже в прадавніх часах, в пліокені, поширилася жирфа з південно-східної Європи, через передні Індії, аж до Китаю. Нині чимраз більше загрожує їй безглузде нищення. Ограничена вона нині до великанських степів східної Африки, від Нубії, єгипетського Судану і Абіссинії на півночі, до Каплярндії на півдні, а тут досить часта ще в Каляргарі. В систематиці пробували описати жирафу як звіря зі спадистим хребтом. І в самій річі, сей спадистий хребет і довга шия дуже впадають в очі. Ся спади́на

походить ось відкіля: голова жирафи сторчить яких п'ять до шість метрів понад землею. Ся довжелезна шия мусить мати сильно розвинені м'язи; м'язи знова потребують великих місць до причіпу. І тому то є дуже сильно розви-

Жи ра фи.

нені і видовжені, звернені до заду, тернясті виростки на перших грудних хребтах. Через те передна частина толуба є дуже висока, а задна знова виглядає при ній низька. Через те саме і лінія хребта є дуже сильно нахилена, спа-

диста, хотяй ноги передні і задні є майже рівні. Як ви-
творилася отся довжезна шия, про се існує в науці де-
кілька поглядів. Найбільше знана є думка, яку висказав
великий французький природник і філософ, Жан Баптіст
Лямарк (1744 — 1829 р.), властивий основник науки про
розвій (т. зв. теорії десценденції) і попередник Дарвіна.
Лямарк уважав, що ужитте або неуживання якогось органу,
се основний товчок до переміни і перетворення цілого
організму. Подамо примір, як се розуміти. Кождому звісно,
що наші мязи розростаються завдяки гімнастичним впра-
вам, змаганням і т. д., бож через таку постійну вправу
напливає до мязів більше крові, що їх ліпше відживляє.
Вони стають більше видержливі, а скількість волокон,
з яких вони зложені, більшає. В противнім случаю мязна
тканина зникає і стає значно слабша. От приміром при-
в'яже нас до ліжка довша хвороба і ми не вживаємо мязів
своїх ніг; по такій хворобі мусимо знова вчитися ходити,
себто зміцнювати свої мязи, щоби вони могли знова нести
тягар нашого тіла. Хтось отже — як се подаємо в нашім
примірі — постійно вправляє свої мязи і зміцнює їх; його
діти одідичать по нім зміцнений мязний уклад. Отсі діти
дальше вправляють свої мязи, скріплюють їх і знова пе-
реносять їх на своє потомство. В сей спосіб моглиби ви-
творитися поволи люди з дуже міцними м'язами. Рівно-
часно змінилибися через се і прочі части тіла, як кости,
серце і т. д. Лямарк приновлює свою теорію до жирафи
й заключає ось що: Первісно жирафи не дуже то ріжни-
лася від своїх свояків, інших пережувачів. Їх тіло було
подібно збудоване, ба й шия була така, як в інших пе-
режувачів, а лиш були вони дещо висші. На їх звичайних
пасовиськах розмножилося з часом дуже багато усяких
трав'яїдних звірят, що соперничали з ними в боротьбі о їду.
Тоді почали жирафи користати зі своєї дещо висшої
постави, стали зїдати листе з висших дерев. При тім му-
сили вони натягати свою шию щораз то висше й висше,
отже мусили її постійно вправляти. Отак ставали мязи шії
міцнійші, а хребти висші й довші. Кров напливала обильно
до шії, добре її відживляла й вона ставала грубша, довша
і міцнійша. Отсей приріст шії був невеличкий. Та він пе-

реходив за кожним разом в спадку з покоління на покоління, так, що шия ставала щораз то більша і більша. Остаточно повстала, дорогою отсього розвою і сих перемін, величезна шия жирафи. Теорія Лямарка дає нам добрий погляд на розвій, а погляду сього не можна і нині заступити красшим. Отся шия, на два до три метри довга, піддержує отже відносно невелику, видовжену голову. На чолі є два короткі, кістяні чопики-мозуни, покриті шкірою. У деяких родів жираф є на чолі, перед тими мозунами ще третій стіжковатий горбок. Про очі вже ми говорили; вони видять на дуже далеку віддаль. Сей змисл у жирафи найбільше розвинений. Вуха великі й дуже рухливі, нагадують нам вуха худоби. Зуби жирафи, то типові зуби пережувача: в горішній щоці нема сікачів, ні острих клів. Брак сей доповнюють у всіх пережувачів роги й розсохи. Язик є дуже довгий і тонкий, майже хробаковатий, темно-сірої краски. Ним обвиває жирафа листки й малі галузки, зриває їх наче рукою і всуває в рот. Відтак пережувачає їх черенними зубами, пересуваючи щоку на боки, що бачимо у всіх пережувачів. Шия є з боків сильно стиснена, а з заду прикрашена короткою, стоячою гривною. Толуб є відносно короткий, бо на 2·25 м. довгий, але високо поставлений. (Висота в лопатках виносить 3 метри). В грудях є жирафа значно ширша, як коло задних ніг, бо толуб до заду рівномірно звужується. Ноги відносно невеликі. На згубах передних ніг є нагі мозолі, що хоронять їх, подібно як у верблюда. На передних і задних ногах по два пальці. Покриті вони невеличкими, але дуже міцними, темносірими ратицями. В м'якій або пісковій землі втискаються вони глибоко і полишають дуже характеристичний, подовгастий слід. А звіря важке — тягар його доходить до десяти сотнарів. Хвіст довгий на метер, закінчений чорною китицею з грубої шерsti; жирафа подразнена вимахує ним дуже скоро. Так приміром Шіллінґс згадує часто про се, що жирафа дуже сильно вимахує хвостом тоді, коли побачить чоловіка, або коли збудиться в ній якесь підозрінне. Також в часі утечі рухає вона ним дуже жваво, або закривлює його і закидає на плечі. Природник Цель приходиться до переконання, що жирафи, які

— як ми вже згадували — є німі, рухами хвоста дають собі знаки й так порозуміваються зі собою до певної міри. Розуміється само собою, що хвіст служить жирафі передусім до прогонювання докучливих комах, які дуже сильно нападають на жирафу, хочай шкіра у неї дуже груба. Краска шкіри як у пантери, темніші то ясніші рудаво-брунатні плями, густо уложені на піськово-жовтім підкладі; на животі підклад білявий. З бליька впадає ся барва в очи, та на більшу віддаль дає вона добру охорону, як загально говорять дослідники звірят, живочих на свободі. Серед лісів мімоз, яких листки і галуззя є для жираф смачною поживою, відбивають звірята дуже мало від споловілого, тернистого окруження. Та особливо видатна є ся охорона в ночі і в сумерку, отже коли жирафи є загрожені хижаками. Бо в день вони, як звірята череди, не бояться нічого.

Жирафа перебуває звичайно в ненадто густих байраках, а радше на степах. Звичайно пасеться вона невеличкими чередями. „Коли згадую жирафу — описує Шіллінґс — то виринають передімною могутні постаті сих звірят, що наче тіни колишуться сюди й туди, серед тернистих степових чагарників порі, то серед розжареного сонцем байрака, то далеко на обрію, на чистім степі — боґа. І зникають вони між деревами і чагарами, то знова виринають. Ось колишуться вони на пустій, безлісній рівнині й видаються чимось недосяжним. Он сторчать вони на обрію, наче велитенські дерева, то стадами перебігають з грюкотом степовий чагарник. То знова збираються в черідки і мабуть зацікавлені, підходять нескладними кроками до обозу, осяяні чудодійним сонцем півдня. Он зникають вони, наче примари, далеко на обрію залитого сонцем степу. А там серед ліса виринає нагло і несподівано одинокий, старий, самітний самець. Оттаких незабутних вражінь дізнає африканський ловець...”

Незвичайно дивний є вид череди жираф підчас утечі. Вони утікають звичайно скісними рядами й сильно тупотять по сухій, твердій, степовій землі. Жирафа, наче велитенська будівля, колибається сильно сюди й туди. А біжить вона ступом: підносить рівночасно обі ноги по одній

стороні і чвалає. Як оглядати жирафи в бігу, тоді нагадуються корабельні щогли, якими колишуть зворушені філі моря. Якжеж звіря зупиниться і йде вільним кроком, тоді ставить одну ногу наперед другої, наче тягне їх за собою. При тім кидає час від часу могутньою головою в одну то в другу сторону. Найбільші вороги жирафи — то чоловік і лев. Але сей хижак не важиться сам один нападати на жирафу, як каже Шіллінґс, але в двійку, або гуртками; страшенний удар довгих скоків може бути небезпечний і для льва. Оттак б'ються ногами самчики за самочки, а мати боронить своє молоде.

Африканці полюють на жирафу ізза її мяса і шкіри. Гонять за нею на конях і верблюдах, або ловлять в ями. Часом підповзують і з близка вбивають її затроєними стрілами. Фонк оповідає з власного досвіду, що мясом одної жирафи може поживитися каравана зі сто людей, через цілий тиждень. Зі шкіри роблять тибульці посудини, а Європейці батоги, нагайки і подібні річі. Живцем зловлених жираф купують європейські звіринці за великі гроші: так приміром пара жираф берлінського звіринця коштувала в 1910 році не менше як 30.000 марок. Через цілі віки не було в Європі жирафи. Аж в 1827 році привезено знова перші жирафи. Зараз тоді вийшла з Парижа мода „а ля жіраф“, при якій накладалося волосся великими жмутами на тімя. Цікаво, що у всіх європейських кольоніях в Африці, скрізь де живуть жирафи, мусіли поставити дуже високі телеграфічні стовпи, бо звірята дуже часто запиналися о дроти.

Гарні робітники.

А наша хозяйка Маруся усім роботу завдала: песик миски вимиває, мишка кришки збирає; на столі котище вусами пряде, на долівці курка смітячко мете.

Як бавився наш гурток?

Забава в ремісників

А СВ. МИКОЛАЯ запросив нас, наш шкільний товариш, Микола Кліщ, до себе в гості. Микола був добрий і чемний хлопець то мама дозволила йому спросити на іменини своїх товаришів і сама приготувала для малих гостей смачний і обильний підвечірок.

Прийшло нас кількох хлопців і кілька дівчаток. А між хлопцями був і Михайло Діденко, в якого ми так гарно бавилися на св. Михайла, в день його ангела.

По підвечірку треба було улаштувати якісь забави, і то таки в їдальні, бо на дворі була велика студінь і мело снігом. Один радив тої, а другий такої, аж на решті соленізант Микола сказав:

— Може би ми забавилися подібно, як ви бавилися в Михайла. Я справді тоді з вами не був, бо лежав хорий, але про вашу „забаву в купців“ я вичитав у „Світику“, то знаю, як вона виглядала. Заведім нині щось подібного, приміром — „забаву в ремісників“.

— Добре, добре! — закликали діти, — Забавмося в ремісників!

— Отже хто чим буде? — питає Михайло.

— Я буду шевцем! — каже Микольцьо, бо знаєте, що я сам страшенно нищу черевики!

— А я кравцем! — закликав Михась, — бо в мене все подерті штанята, як іду зі школи!

— А я маю охоту стати переплетником, — каже Івась, — бо мої книжки всі без окладинок.

— В такому разі я буду столярем, — засміявся я — бо я страшенно люблю різати ножиком столи і лавки.

— А я буду ковалем, — запищав малий Олекса — бо я учора знайшов на дорозі підкову.

— Ну, а ти, Марусю? — запитав Микола Івасеву сестричку.

— Я хіба стану кравчиною і вишию своїй лялечці нову суконку, бо остання впала вчора у пачку з вуглям, як сушилася в кухні на шнурку.

— Ну, добре! — перебив Івась — але вже досить ремісників, бо як усі будуть ремісниками, то хто буде роботу замовляти?

— Як то хто? — відповів Михайло. Прецінь швець мусить часом піти до кравця і до столяря, а кравець і столяр до шевця. Завжди один другого потребує!

— Правда, правда! Вже розумію! — відповів Івась. — Отже починаймо закладати варстати!

Тоді Микольцьо приніс собі з кухні дві, чи три пари подертих черевиків, узяв звідкись кліщі і цвяхи, сів біля печі на крісло і вдавав, що направляє черевики, бючи по зап'ятках кусником поліна зямісць клефця. А на печі прибив картку з написом: „Робітня обуви мужеської і жіночої. Остання мода! Поручаюся ласкавій публіці: Микола Кліщ, шевський майстер“.

В його сусідстві засів Михась, узяв звідкись кусень полотна, ножиці, іглу і нитку та почав краяти і шити. Над ним на стіні видніла табличка з написом: „Кравецька робітня Михайла Діденка. Цивільні і військові одяги виконує скоро, гарно і дешево“.

Біля стола сів Івась і розложив перед собою подерті книги. А на грудях собі причепив карточку, на якій було написано: „Артистична переплетня книжок Івана Слижука. Для шкільних і діточих бібліотек виконує роботи по знижених цінах. Свій до свого“.

Я взяв з кухні поліно і ніж і почав удавати столяря, написавши передтим на дверях, під якими був мій варстат: „Столярська робітня Данила Восьмилітка. Меблі всякого рода, не дорогі, а дуже гарні!“

Малий Олекса приніс собі з кухні гачок і якусь ринку та почав дзвонити, ніби в кузні. Я виписав йому картку: „Олекса Мулик, іспитований майстер куття коний“.

— „Сальон мод!“ — виднів червоний напис над Марусею, яка взялася до справдішної кравецької роботи, бо всі причандали кравчині принесла зі собою з дому.

Коли вже всі мали свої робітні і почали „працювати“, почалися відвідини і замовлення.

Тож то було втіхи, як до „шевця“ Миколи прийшов „кравець“ Михась і, скинувши свій черевик, просив дати „прищіпку“. За те Микола замовив собі в Михася нові штани, і зараз на місці казав собі пришити гузик до блюзки.

Я приніс до Івася свій календарик до „оправи“, а він замовив у мене два столи і одно ліжко.

До „коваля“ Олексі прийшов опісля Михайло зі своїм деревляним конем і казав підкувати. Олекса так бив гачком у ніжку коня, що аж ціле копито відпало.

Найменше замовлень мала Маруся, тому, що було лише дві дівчинки крім неї. Але ми радили їй шити дамські сукні без замовлень і дати потім до складу жіночих одягів на продаж.

*

Забава тягнулася аж поки не попросили нас до вечері. По вечері читали ми ще „Пана Чваньківського“*) а потім Микола віддеклямував уривок з „Лиса Микити“: — Як вовк лоша купував. По деклямації ми розпращалися і розійшлися домів, задоволені, що провели час при так гарній і повчаючій забаві.

Воробці в зимі.

Була остра зима, упали сніги. Птахи стягнулися в село. Господня насипала їсти куркам. А тут нараз прилетіли воробці, замішалися поміж дріб тай пильно дзьобали.

Когут, як наївся, розглянувся довкола і побачив, що воробці згідно дзьобають, не сваряться, ні не б'ються. Дуже здивувався тим і спитав:

— Хто вас, воробці, навчив так нараз згоди?

— Біда, пане, біда навчила! — відповів старий воробець.

Подав: Роман Заклинський.

*) Я. Вільшенко: „Пан Чваньківський“. — Ціна 1.50 зол.

Маруся при обіді.

А Маруся білолиця
Добру вдачу має,
Їсть обідець свій чемненько
Тай не нарікає.

Чи обідець, чи вечерю,
Чи своє снідання
Що маюся їй зготовить,
Все їсть без вагання.

На снідання випиває
Молочко горяче,
Їсть до того булку з маслом —
І зовсім не плаче!

На обідець має зупки
Тарільчик повненький,
Часом мисочку росолу —
Часом борщ смачненький.

А потім приходить кашка
З гречки, чи рижова,
Все те дівчинка чемненька
Гамає без слова.

І дивується маленька,
Як їй це повісти:
Що є десь нечемні діти,
Що не хочуть їсти.

Каже: — Це обида мамці!
Мамця так працює —
А потім потіху має,
Як дітям смакує!

Через те Маруся наша
Добре виглядає,
Білі личенька румяні,
Мов яблочка має.

Хочеш добре виглядати,
Як наша Маруся, —
Їдж чемненько всі ті страви,
Що зварить матуся!

Чарльз Робертс:

Там, де вічна зима.

Довкола нічого не видно, тільки гребінь низьких горбочків, вкритих снігом і льодом. А вся та студена околиця під північним бігуном мерехтить під мільйонами зізд, що прояснюють трохи довгу піврічну ніч підбігунової країни. Кругом тишина. Страшний мороз, здається — не дозволивби вийти на світ ніякій животині, ні людині, ні звірині. Кругом пустка: нікого і нічого..

Та так тільки »здається.« Небаром станеться тут пригода, яка покаже нам, що і тут, в царстві вічного снігу і льоду, існує життя і життєва боротьба за існування: боротьба сильнішого зі слабшим. Кровава, безпощадна боротьба.

Ось у тій хвилі з того місця, де сходяться два найвищі горбки і творять прогалину, висунулося щось ліниве, важке, велике — і осторожно, нога за ногою, почало пробиратися крізь ледові плити і зубці. Воно четвероноге, жовтаво-біле, густо обросло шерстю. Около три метри довжини, а з півтора висоти; плечі важкі й широкі, низькочола голова, опущена в діл і похитуючися за кожним кроком з боку на бік. І наколиб на дворі було бодай крихту яснійше, як було тоїночі, то можнаби бачити, що та звірюка мала чорний кінчик рота, чорні губи і чорні повіки, в яких блестіли малі хижі очі. Час від часу звір ставав, піднімав голову і наслухував, чи нема де в поблизу другого такого смільчака, що поважився вийти в таку студинь із печері.

То був старий, полярний білий медвідь, що не міг проспати всю довгу найостріїшу частину підбігунової зими і проголоднівши вийшов на світ божий, поглянути за добичею.

Став він раз, став другий — не чути нічого... Став третій раз, наслухує — і чує, — як десь далеко перед ним зазвонили кусні леду і дався чути плюскіт води.

Білий медвідь зрозумів, що цей плюскіт означає. То там на морі тюлені проломили собі грубий лід і вискакували з води, щоб дихнути трохи свіжим морозним воздухом. Вони що хвиля вистрибували з полонки й скакали назад у воду, бо були дуже боязливі й осторожні. І звідси походив той плюскіт.

Медвідь ще осторожніше зближався в ту сторону, а далі приляг на леді став й плазувати в напрямі до полонки. Нарешті він пристанув за горбком леду і, виставивши зза нього тільки кінчик морди, побачив здалека кілька товстих тюленів, що бавилися над проломаною полонкою. Та що хвиля оглядалися вони кругом себе, чи не запримітять де якої небезпеки, перед якою требаби сховатися в широкий океан під лід. Бо на суші вони були страшенно незручні і неповоротні, так, що не могли боронитися навіть перед слабшим від себе ворогом.

Старому, голодному медведєви аж слинка потекла на вид тих сотворинь. Та він не спішився, тільки ждав пригожої хвилі, щоб перейти назамітно ще один горбок, який ділив його від тюленів, — а тоді... І медвідь потонув у солодких мріях про смачну вечерю. Незнав він сердега, що не він самотній наважився на бідних тюленів. Що недалеко нього є ще один добрий ловець, ще кращий від медведя, бо хоча слабший від нього силою, але сильніший розумом...

Це чоловік.

Саме тоді, коли медвідь виліз із своєї печери, вивпз і чоловік з темного хідника, який лучив зі світом його хатину, побудовану з ледяних брусів під снігом... Чоловік, батько численної родини, що голодна сиділа довкола ватри, закутана у шкіри убитих звірів, зачув, що вітер притих, і вийшов на світ в цілі: що небудь у полювати для голодних дітей.

Він також хвилину надслухував пильно, чи не почує чого, а почувши той таємничий звук леду і плюскіт води, який так притягав медведя, він пустився в той бік і станув за ледовим горбочком саме тоді, коли присів медвідь — але з противної сторони пробитої тюленьми полонки. І він ждав тепер пригожої хвилі, щоб кинутися на тюленів. В руках тримав свою зброю: в одній руці стару рушницю, якої вживав тільки в крайньому разі, а в другій — залізний гарпунець, що ним звичайно вбивав тюленів і поменших звірів.

Та однак суперник-ловець не знав нічого про другого. Кождий з них був певний, що він тут самотній...

А коли вже таке вичікування змудилося одному й другому, тоді вони оба, майже рівночасно, стали підноситися зі свого

становища, щоби підовсти далі. Та в той момент, коли тільки підняли голову, вдарило на них і на цілу околицю преясне і прекрасне сяйво, що осліпило їх на хвилю червоними, синіми, зеленими і багряними лучами.

І хоч які були обережні ловці тай тюлені, то всі вони звернули свій зір на те прекрасне диво природи — підбігунове світло! Та це тревало дуже коротко. Світло нагло, так як появилось, так і зникло, а навкола зробилося темно, аж чорно! І цю хвилину оба ловці, незнаючи нічого один про другого, уважали за відповідну, щоби зробити останній скок на добичу.

Убраний в кожухи чоловік перескочив ще кілька ледових брил і приляг кілька кроків перед полонкою. Він важко дихав і надслухував, чи не сполошив тюленів. Та ні, він тепер виразно чув їх шорох по леді і снігу і доглянув, що їх було три. Ловець став приготувляти свій острий гарнун з заліза і з кости моржа, щоби кинути його ненадійно між тюленів.

Та заки ще міг виконати свою постанову, він почув, як щось важке впало між тюленів і майже рівночасно почув два удари по воді. Так скачуть тюлені у воду. Отже скочили два, а деж третій? Чоловік підняв голову, щоби глянути, що там сталося. В тій хвилині в друге освітило околицю осліплюче світло — і він побачив над полонкою величезного медведя, що тримав убитого тюленя в своїх зубах. Не думаючи довго, чоловік розмахнувся і кинув гарнуном. Зелізо вбилося в тіло медведя, але не вбило його.

Розюшений медвідь кинув тюленя, вирвав собі лапою залізний гак із грудий і кинувся на чоловіка.

Цей миготом скинув рукавиці й змірився з рушниці. Роздався сильний гук стрілу і медвідь упав цілим тягарем на стрільця, та тільки на те, щоби за хвилю скотитися з нього і лягти неповорушно мертвою брилою між чоловіком і вбитим тюленем.

Смертельно блідий чоловік встав, розглянувся і впевнившись, що йому не грозить уже жаден інший суперник, радісно закликав:

— Дякую тобі Господи! Ось є пожива для діточок на цілий тиждень!

Куряча пригода.

На вулиці дві курочки
З когутиком б'ються,
Крізь віконце дві сестрички
Дивляться й сміються.
Хі-хі-хі! Ха-ха-ха!
Шкода, шкода когута!

Приповідка.

Мудра голова сто голов кормить, а дурна і себе не прогодує!

Розмова про звізди.

(Одного ясного місячного вечера, серед студеної зими, вийшли Івась і Маруся зі своїм батьком на прохід. Івась глянув на небо і був захоплений тими роями прясних зір, що наче жемчуги мерехтіли на небі. Він зацікавився тим зоряним світлом і почав за-
давати батькови численні питання. З відповідий батька на пи-
тання Івася і Марусі, яка також зацікавилася зірками, можна де-
чого навчитися; тому подаємо розмову цих дітей з батьком).

І. Про сталі звізди і планети. Про землю.

Івась: Чи небо все таке красне в тій порі, таточку?

Батько: Так, мій сину, у морозний вечір, коли нема хмар, небо найкраще.

Івась: Що це властиво є, ті звізди? Я хотівби знати.

Батько: Погляньте обоє уважно і скажіть мені, чи добачуєте яку ріжницю.

Маруся: Так, одні є менші, а другі більші.

Івась: Одні жовтаві, другі біляві.

Батько: Ви приглядаєтесь добре; але подивіться ще раз, чи не найдете чогось замітного.

Івась: Ні, більше не бачу нічого!

Батько: Погляньте добре на одну велику жовту звізду, а потім гляньте на другі, що біля неї. Думаю, що таким робом таки зауважите ріжницю між нею, а другими зірками.

Івась: Ні! Таки нічого більше не бачу!

Маруся: А мені здається, що я вже бачу ту ріжницю. Коли по-
глянути на інші зорі, то вони тремтять і мерехтять, а ця
велика звізда горить спокійно!

Івась: Ах, так! Тепер і я це бачу. Одні зорі мерехтять мінливим
світлом, і цих бачу ціле небо, а другі зовсім спокійні, і цих
бачу мало. Чому це так, татку?

Батько: Отже добре, що ви це побачили. Ці мінливі зорі, це ве-
ликі горіючі світила, що мають в собі дуже багато світла
і тепла. Без таких зір не булоби ні світла, ні тепла.

Івась: То може сонце є також такою зорею?

Батько: Ти вгадав. Сонце також!

Маруся: І місяць такий?

Батько: Ні! Погляньтеж, який він!

Івась і Маруся: А, він зовсім спокійний і блідий!

Батько: Так! А чи чуєте, що місяць нас огріває?

Івась і Маруся: Ні! Він тільки світить, але не гріє!

Батько: Так, але він властиво й не світить своїм світлом, бо його
не має. Місяць, це темна і студена куля; щойно як сонце
його освічує, тоді він стає ясний і кидає свій блеск на землю.
Тому то він і зимний, що не має власного світла.

Івась: Отже, чи всі такі зірки, що мерехтять, є подібні до сонця, а всі спокійні до місяця?

Батько: Так, тільки що одні є більші, а другі менші! Але ще одну ріжницю хочу вам сказати: ті зірки, що горять власним теплом і світлом, стоять на місці, а ті спокійні — кружать довкола них!

Івась: Ах, то цікаве! А чому це так, татусю?

Маруся: Певно для того, щоби ті спокійні мали також світло і тепло!

Батько: Кажеш правду, Марусю! Правда, є ще на це інші причини, але про них будете вчитися в школі, у вищих класах.

Маруся: А чи мають ті різні зірки окремі назви?

Батько: Так. Ті, що горять і стоять на місці, називаються не перемінні, а ті, що кружать довкола них, це планети.

Івась: Ох, як би то було прегарно, якби я міг бути на такій планеті, разом з нею кружити довкола горючої зірки і давати себе освічувати!

Маруся: Я також хотілаби, Івасю! Але це пусті забаганки, бо це не можливе! Тату! Як же ті зірки тримаються на небі і чи одна не впаде на другу?

Батько: Про це будете вчитися. Нині скажу вам тільки, що кожна горюча зірка-сонце має своє постійне місце, а кожна планета має постійну дорогу, по якій кружить.

Івась: І всі такі зорі мають свої планети? В такому разі і наше сонце малоби планети, бо ти, таточку, сказав, що воно є також такою сталою зіркою!

Батько: Безперечно! Сонце має також свої планети, має їх аж вісім!

Івась: Прекрасно! А як вони називаються?

Батько: Назву вам покищо лише дві. Перша, це власне та велика спокійна зоря, що називається Юпітер. А друга називається Земля!

Маруся і Івась (здивовано): З е - м л я?

Батько: Так! Оця земля, що ми на ній живемо! Це така звичайна планета.

Івась: То земля булаби темна й студена, якби не сонце?

Батько: Цілком певно!

Івась: І земля кружляє довкола сонця?

Батько: Розуміється! Без перестанку!

Івась: Отже і ми разом з землею мандруємо довкола сонця?

Батько: Так! І ти власне цього собі так бажав!

Маруся і Івась: Ох, як це прекрасно! То ми є у вічному русі!

Маруся: Танцюємо собі довкола сонця!

Івась: Ну, не танцюємо, але літаємо!

Батько: Можна сказати, що і танцюємо, бо земля кружить довкола сонця, але рівночасно обертається й кругом себе!

Івась: Так? То ми мусимо часом бути від сонця відвернені?

Батько: Слушно! Коли ми відвернені, тоді є темно; тоді маємо ніч.
Маруся: Але земля велика! Певне багато часу потребує, щоби
обернутися довкола себе?

Батько: Потребує 24 годин. Це одна доба, то є один день і одна
ніч. Заєдно на тій половині землі, яка обернена до сонця,
є день, а на другій ніч. Коли є ніч, то люди йдуть спати;
підемо отже і ми.

Івась: Отже в цій хвилі є також десь і ясний день?

Батько: Так! Приміром в Америці тепер ясно і діти бавляться
над річкою.

Маруся: О, яке то цікаве! Таточку, ти казав, що кожда наука
має назву. Якже зветься наука про зорі?

Батько: А-стро-но-мі-я! — Тепер підемо домів, а завтра погово-
римо ще.

Маруся і Івась: Будемо таткови за це дуже вдячні!

Як сніг упаде.

Слова Дністрової Чайки.

Музика: Тоодора Волод. Пеліха.

У теплій хаті жибонять
Про щось то діти тихо,
Глядять віконцем в небеса
На личку знать утіху.

Бо звідтіль в ясну ніч отсю
Зійде святий Микола,
Дарунків пишних принесе
З небесного престола.

А там... посеред зимних стін
Дрожить мала дітвора,
Нетоплена ще нині піч,
Не їли ще від вчора.

Глядять журливо в ніч глуху,
Що землю вже укрила,
І ждуть, з роботи мами ждуть,
Щоб їсти що зварила.

Поліські приятелі «Світика».

На багнистому Поліссі
Є маленькі цвітки дві,
Так у смутках, як в утісі —
«Світика» приятелі.

Двоє: братчик і сестричка,
Очка сяють як зірки,

Рум'яні, милі личка —
Мов прегарнії квітки!

Як квітки росу співають
І проміння сонця враз —
«Світик» так вони читають
Пильно разом в кожний час.

Люблять гарні образочки,
Віршики і казочки,
Голоски в них, як дзвіночки,
Люблять і співаночки.

»Світик« — їх знання криничка,
Тож і любий він їм ввесь, —
Се — Кобилко Катрусечка,
Малий братчик — Аскольд звесь.
Я. В.

Сивий тесля.

У селі був широкий став. Андрійко літом частенько бігав над ставок. Любив дивитися, як філі бють об беріг, як риба у воді підстрібує. А за ставом виднів темний ліс. Андрійкови завжди хотілося дістатися до нього. Та не знав він дороги довкола ставу, а через став годі було — вода глибока.

— Пожди, Андрійку, — сказав йому раз батько, — прийде колись сивий тесля, стане він над ріками й над озерами та ставами мости будувати, то і через наш ставок міст поставить; тоді ми оба поїдемо по ставочку у той ліс, дрова рубати.

— Який тесля? — запитав цікавий Андрійко.

— О, дивний це тесля, чудо — не майстер! Він будує міцні і широкі мости без сокири тай без дощок!

Думав, думав Андрійко, та ніяк не міг вгадати, що це за тесля такий. А все бігав на ставок, чи не побачить часом того майстра... Нема.

Прошло багато часу. Минуло літо. Осінь холодна надійшла. Андрійка записали в школу. Він пильно вчився, читав книжечки, а за сивого теслю вже й забув.

Аж раз раненько каже йому батько:

— Щож ти, Андрійку, за сивого теслю вже забув? А він уже прийшов і мости побудував. Хочеш поїхати через ставок у ліс по дрова?

Схопився Андрійко і втішний став збиратися в дорогу. Вийшов з хати — а тут зима. Довкола сніг глибокий і мороз тисне.

Вгорнувся Андрійко в теплий кожушок, сів з батьком на санки і вїо в дорогу. Ідуть селом, їдуть левадою, а Андрійко аж горить з цікавості, яким то мостом вони переїдуть через ставок.

Ось і ставок! Сани не стають, просто з берега в нього, та не падають у воду, а ідуть собі далі, гладенько, легенько, ще краще, як по гостинци. Переїхали став, під лісом стали, а батько питає:

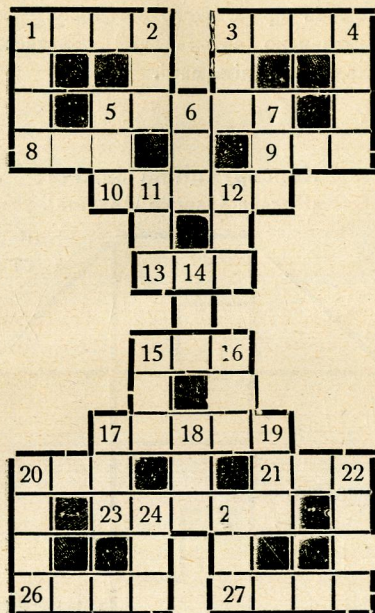
— А що, Андрійку, знаєш тепер, що за міст побудував нам сивий тесля, і хто він такий?

— А, тепер розумію — закликав урадуваний хлопчик — сивий тесля — це мороз, а його міст — це лід, по якому ми через ставок переїхали!

Загадки.

Перехрестна загадка. »У. С. С.«

(Уложив Василь Ярбій).

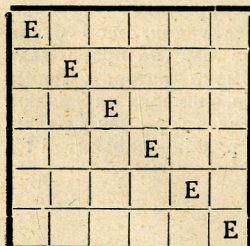
Пояснення слів.

а) Поземі:

1. Инакше: прапор.
3. Татарська ватага.
5. Турецький достойник.

Фігуральна загадка.

(Уложив: Р. Бандурак).

Ріка в Азії.

Чеський письменник.

Римський урядник.

Фабрична свиставка.

Инакше: тайна.

Жителі села.

8. Заіменник неозначений.
9. Має кождий чоловік, хоч з цим не родиться.
10. Ріка в пісні: „Ой та зажурились...“
13. Число.
15. Прадавний київський князь.
17. Скорочена назва частини України.
20. Ворог добра.
21. Чоловік з племені, яке мешкає в нашій країні.
23. Пора року.
26. Инакше: жолоб.
27. Місце, де стято дерева.

б) Прямовісні:

1. Збірник води.
2. Инакше: нагинає.
3. Заіменник.
4. Часть світа.
5. Багато є на землі, на небі один.
6. Наряд змислу.
7. Инакше: предмет.
11. Злий дух.
12. Наряд змислу.
14. Число.
15. Є в морю, є і в капелюсі.
16. Звіря північних країв.
17. Инакше: клич.
18. Скорочена назва укр. війська.
19. Твориться з вогкості і заліза.
20. Небесне тіло.
22. Рахункові числа або домашні птиці.
24. Прамати людий.
25. Инакше: діл (долина).

Загадочна візитівка

(Уложив: В. Тележинський).

Тимко Позор

Хто є цей добродій?

Шахова королева у фігурі.

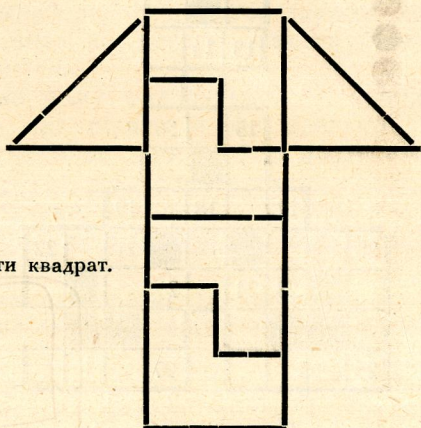
(Уложила М. Михаліха).

			гра	жи			
	труб	з	ть	вас	те	голос	
	ський	Ва	в	ся	чов	й	
є	ни	ки	ве	час	те	ли	кров
ва	у	дин	ла	шту	о	вас	за
	ди	Па	глум	кий	силь	є	
	На	від	ряд	на	нь	чин	
		Хай	в				

Ходом шахової королеви відчитайте слова із вірша, якого наголовок — ім'я й назвико автора тай початковий склад, віднайдіть самі.

Конструкційна задача.

(Подала Одарка Лакуста).

З частин поданої з боку фігури уложити квадрат.

Магічний квадрат.

(Уложив Святослав Харовюк).

й	і	в	у	с	а	р	в
є	і	ф	Я	к	л	о	в
и	а	г	м	і	н	и	н
е	м	н	п	а	в	т	е
о	р	о	н	и	л	я	и
о	в	а	м	к	н	є	ж
о	в	а	в	т	т	а	и
г	о	с	х	е	в	ч	а

Із отсега квадрату повірізувати частинки, й уложити їх в форму хреста так, щоб букви читані за рядом поземо з ліва на право дали вірш і початкові букви імени автора. Форма хреста є висока на 13 рядків, а широка на 2 рядки, третій і п'ятий поземий ряд з гори має 4 рядки, четвертий і одинадцятий 8 рядків, дванадцятий 12, а тринадцятий 14 рядків.

ІНТЕРЕСНА КНИЖКА

Родичі!

Виховники!

Поручаємо Вашій увазі незвичайно інтересну книжку
французького письменника Евгена Мілера
в українському перекладі п. з.

„МОЛОДІСТЬ СЛАВНИХ ЛЮДИЙ“

яку конче повинен прочитати кождий інтелігентний чоловік, а в першій мірі родичі, що бажають пізнати здібности своїх дітей та відповідно до них покермувати їх вихованням, щоби відтак стали позиточними членами для своєї суспільности.

На зміст сеї інтересної книжки, яку читається немов найгарніший роман, складаються різні події й епізоди з життя людей, що перейшли тяжку „школу життя“, переломили сильною волею всі заборони й перешкоди і дійшли на найвищі верхи слави стаючи творцями все-світної культури. З неї довідається читач, що найвизначніші генії людства походили не з палат, не з високих родів — але з поміж найбідніших верств.

Не один знайде в тій книжці багато таких моментів, які сам пережив. При допомозі сеї книжки буде можна відкрити не один великий талант, що марно пропадає під нашими сільськими стріхами:

Учителі!

Звертайте увагу на сю книжку і поручайте її до читання молодіжи шкіл виділових та низших клас середніх шкіл.

Ціна книжки 5 зл.

Гарно оправлений примірник коштує 6 зл.
(На поручену пересилку долучити 50 сот.)

Для Америки й Канади прим. в гарній оправі
коштує 1 доляр.

Накладня МИХАЙЛА ТАРАНЬКА

Львів, ул. Зіморовича ч. 3.

РОДИЧІ!

УЧИТЕЛІ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

на рік 1928

„СВІТ ДИТИНИ“

який розпочинає 9 рік свого існування і виходить у Львові раз на місяць в розмірі 32 сторін друку під редакцією **МИХАЙЛА ТАРАНЬКА**, народного учителя. На зміст „СВІТА ДИТИНИ“ складаються: байки, казки, легенди, сміховинки, забави, іграшки та всякі загадки. Велике число образків прикрашує зміст кожного числа.

Всі Заряди Шкіл, Читалень і Кооператив у цілому краю повинні безумовно передплачувати сей дитячий орган, щоби в той спосіб допомогти Видавництву до побільшення об'єму і змісту сього журналика та до загального його поширення, головню серед шкільної дітвори.

Умови передплати на рік 1928.

В краю :

Квартально	3 зл.
Піврічно	6 зл.
Річно	12 зл.

Ціна поодинокого числа 1 зл.

Для заграниці

приймається тільки цілорічна передплата, яка мусить бути вплачена з гори при замовленню.

Для Америки й Канади . . 1½ дол.

Для Чехо-Словаччини . . . 40 кор.

З інших країв приймається передплата лише в доларовій валюті (1½ дол.).

Замовлення й передплату слати на адресу:

Адміністрація журналу: „СВІТ ДИТИНИ“

Львів, ул. Зіморовича ч. 3.

Чекове conto П. К. О. у Варшаві, ч. 151.285.

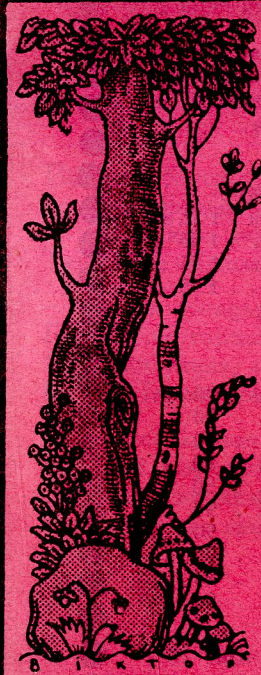
Чекове conto П. К. О. у Празі, ч. 79.475.

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 3.

БЕРЕЗЕНЬ

РІК IX.

ЗМІСТ:

1. Шевченківські роковини . . .	65
2. Що малий Тарас вчитав на хмарах . . .	66
3. Малий Тарасик . . .	70
4. Ячмінна каша . . .	71
5. Розмова з вітром . . .	73
6. Верблюди . . .	74
7. Шіснацята казка дідуся Тараса . . .	82
8. Бій весни з зимою . . .	84
9. Як бавився наш гурток? . . .	85
10. Безконечні казки . . .	88
11. Котик Мурцьо і його приятелька Люся . . .	89
12. Сліпий кінь . . .	91
13. Кіт, цап і баран . . .	92
14. Приятелів у біді пізнати . . .	93
15. Риби . . .	94
16. Казка про діда-Мороза і бабу-Заверуху . . .	94
17. Загадки . . .	95

Ціна 1 зл.

для

„НАШИХ НАЙМЕНШИХ“

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“ видало, на взір заграничних сього рода видань, 4 серії прегарних книжечок з многобарвними малюнками для дітей в віці від 2 — 10 літ. Текст український зладили: Ярослав Вільшенко і Юра Шкрумеляк.

СЕРІЯ I.

(Для дітей від: 2 — 4 літ, образки без тексту на картонах)

1. Маленька господиня . . . 3'00 зл.	3. Чи знаєш Ромку, що це ? . . . 6'00 з.
2. Ді очий світлик . . . 3'00 „	4. В царстві звірів . . . 8'00 „

Разом 4 книжки — в ціні: 20 золотих.

СЕРІЯ II.

(Для дітей від: 4 — 6 літ, образки з малими текстами).

1. Бар'є А. Б. В. . . 1'80 зл.	7. Братчик і Сестричка . . 1'80 зл.
2. Хто почислить . . . 1'80 „	8. Весілля Глогорожечки . . 1'80 „
3. Добрі приятелі . . . 1'80 „	9. Гилля гуси, гилля! . . . 1'80 „
4. Дикі звірі . . . 1'80 „	10. Хто цікавий, хай читає . . 1'80 „
5. Чуда техніки . . . 1'80 „	11. Що ангели нам принесли . . 1'80 „
6. Тік-Так . . . 1'80 „	12. Як лузак усіх клопоче . . 1'80 „

Разом 12 книжечок — в ціні: 21 зол. 60 сот.

СЕРІЯ III.

(Для дітей від 6 — 8 літ, образки з більшими текстами).

1. Звіринець Галюсі . . 1'35 зл.	5. Сам я хочу прочитати . . 1'35 зл.
2. Де глядиш так биню? . . 1'35 „	6. Товариші забави. . . 1'35 „
3. Маленька господиня . . 1'35 „	7. Ціп, ціп, ціп! . . . 1'35 „
4. Любі звіратка . . . 1'35 „	8. Читай, лялю! . . . 1'35 „

Разом 8 книжечок — в ціні: 10 зол. 80 сот.

СЕРІЯ IV.

(Для дітей від 8 — 10 літ, казки з 4 обр.)

1. Бабуся Метелиця . . 90 сот.	11. Ірка, Юрчик і лялюні . . 90 сот.
2. Брат і сестра . . . 90 „	12. Каліф Бузько . . . 90 „
3. Вовк і козенята. . . 90 „	13. Котик у чобітках . . . 90 „
4. Гусійка . . . 90 „	14. Мізинчик . . . 90 „
5. Гулівер . . . 90 „	15. Попелюшка . . . 90 „
6. День Лялі . . . 90 „	16. Робінзон Крузо . . . 90 „
7. Діточий бал . . . 90 „	17. Снігурочка. . . . 90 „
8. Домовики . . . 90 „	18. Різдво іде . . . 90 „
9. Дика Рожечка . . . 90 „	19. Чарівний столик . . . 90 „
10. Івась і Гануся . . . 90 „	20. Червона Шапочка . . . 90 „

Разом 20 книжечок — в ціні: 18 золотих.

Родичі! Не жалійте гроша на закуп цих книжечок! Побачите, що радісні личка Ваших любимців і їх захоплення цими книжечками — стократно більше вартні, чим понесений Вами видаток кільканайцяти золотих. Спробуйте — а побачите! Нехай Ваші діти від ранньої молодости звикають до книжки!

Замовлення слати на адресу:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“

Львів, ул. Зіморовича ч. 3.

СВІТ ДИТИНИ

Шевченківські роковини.

Питався батько свого сина:

— Чим місяць березень важний?

— О, це вже знає вся Україна!

Так сміло відповів малий...

— В цей місяць, в його половині,

Буде сточотирнайцять літ —

Як в Моринцях, в сільській хатині,

Малий Тарас прийшов на світ.

— Тарас Шевченко, дух пророчий,

Великий Народний Поет,

Він відчинив незрячим очи,

Вказав їм на неволю й гнет.

— В піснях огненними словами

До бою звав своїх братів,

З любови до України-Мами

Він сам недолю злу терпів.

— Ціле життя своє трудився

Великий Батько наш, Тарас,

І знову в березні схилюся

Й на віки втомлений погас.

— Тож березень, важна річниця

Для всіх, великих і малих...

Хоч вмер Поет, та гомін пісні

У наших душах не затих.

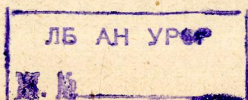
— В серденьках наших він лунає,

Святий, безсмертний заповіт:

— Хай кождий Рідний Край кохає!

Його до смерти всі любить!

Ю. Ш.

Що малий Тарас вичитав на хмарах?

Був погідний, літний день на Україні. Тишина в селі, тишина на полях і на степах. Десь наче вітри поховалися у казкову печеру; слять твердо, кращого для себе часу дожидаються. Тихо кругом, ні листочок на деревині не рушиться, ні травичка в полі не шелесне. А сонічко, як тільки зійшло, так і почало пекти-припікати, така спека така жара, що Господи ратуй, що Боже заховай!

— Не добру нині бути! — говорив старий дід Охрим, найстарший між дідами села Кирилівки.

— Ой, буренька буде, громи загудуть! — доповідав йому, його майже ровесник, дев'яťдесятилітній Максим.

— Мабудь і шкода, що ми сьогодні худібку на степи післали. Худобу розжене і пастухів перелякає... — журилися господарі.

— Та ще як з ними отой Тарас буде, то нічого боятися! — закинув молодий ґазда Грицько. — Відважний це вам хлопець, що й не кажить. Аби які громи, аби які блискавиці, він не втікає без овечок. Усіх до порядку приведе тай иншим пастушкам допоможе припильнувати — тай усе ладом до дому прижене.

— О, це правда! — відіззався Максим. Памятаю, як на святого Юрія буря звіялася, усі порозбігалися, а худобу по чужих селах другого дня знаходили. Та Тарасові овечки усі до одної з ним крізь бурю домів потрапили прийти.

Отак говорили, отак журилися кирилівські селяне того парного дня. А по тому і собі на роботу подалися. Бо зерно спіле сипалося, під серп просилося. Хто на паньське на паньщину, а кому прийшло на своє, — усі пішли на важку роботу.

А тимчасом далеко за Кирилівкою на степу загони худоби й овець травичку спасали. Пастушки — їхня праця не така важка, але також уваги вимагає. От щоби стадо купи трималося, щоби далеко не розходилося, бо потім чимало труда коштує, усе до гурту зібрати, а дещо й загубитися може, то хазяїн тоді не жартує: і боки намне і в світ нажене.

А того дня справді для кирилівських пастухів важка була робота. Через велику спекоту комахня худібки чепилася тай тне, сохрани Боже! Стадо розбігалось, одно до дому, друге в степ; ніяка сила його не вдержить. А коло полудня так парно-парно зробилося, що просто видержати годі.

А на обрію показалася хмарка. На чистому синьому небі одна біла хмарка. Алеж за хвилину станула біля неї друга, третя; вони злучилися в велику хмару, яка де далі, тим почала чорніти і темніти і затягати увесь захід, усе небо. Коли оце й вітрець потягнув, а далі вихор звівся. Ось! — і блиснуло десь ізза Дніпра.

Злякалися пастушки тай давай худобу зганяти, на шлях вивели тай у село подалися. Оглянулися сюди, туди — десь ще Тараса між ними немає. А що всі його любили, то в степу не хотіли лишити.

— Може заснув, збудити його! — кликали старші, а молодші кинулися в бік від шляху, туди, де паслися кучеряві вівці Тараса. Біжать, аж бачуть — вівці, перелякані громом, збилися біля могили тай блеють. А Тарас? Що це з ним? Сидить на могилі і нічого навколо себе не бачить. Він і не чує голосів своїх товаришів, що кличуть його до дому. Вся його увага прикована одним дивним образом, чудною картиною, яка відкрилася його очам — на темних хмарах, гнаних вітром.

Товариші кликали і просили і за полу потермосили, а далі крикнули: „Причинний!“ — і пішли собі.

Тарас і не бачив, коли вони пішли. Його зір, ум і серце були захоплені тими образами, що їх малювала на хмарах незнана сила. Тай дивніж це були картини. І прекрасні і грізні, і величні і страшні.

Ось бачить малий пастушок, що ніби десь ізза далеких гір виходить велика отара кучерявих овечок, таких як його оце. За овечками хлопчик — він же самий. Та що це? У того хлопчика на руках залізні кайдани! Та ось вивів він свої вівці на ясне небо, сам підняв руки у гору, до сонця. Його кайдани-ланцюхи почали топніти, мовби були з льоду, а нарешті й упали з його рук і розплилися.

А тоді й розплилися його небесні вівці, а там, де вони були, вийшли велика громада народу. І бачить малий хлопчина і дивується. Той народ увесь низько-низько вклонився перед тим хлопцем на хмарах! Та це вже й не хлопець, а муж великий, гарний. У руках тримає велику книгу таку, як пан-отець у церкві. І всім людям дає з тої книги читати.

Захопився Тарасик тим образом прекрасним і не чує, що вже й дощ почав накрапати великими краплями на нього і на його вівці, а вівці під могилою блеють, блеють!.. І посумнів Тарас — бо бачить, що та картина й собі розпливається, рідшає, переміняється.

Ось — на хмарах маширує військо! Довгі штики, чорні, темні мигають по небі — а між ними той муж прегарний, о горе! знову у кайданах! Він також у салдацькій шинелі, виходить на майдан і його обступають люди зі штиками, страшні грізні, а один між ними у царській короні на голові, найстрашніший...

І ніби чує Тарас, як той у короні кричить до того в кайданах:

— Вклонися мені! Падай на землю передімною!

Муж не хоче впасти. А тоді одні салдати прикладають йому багнети до грудий, а другі кидають ним об землю. І він паде у стіп найстаршого ката. І довго лежить він так у поросі, слабій, безпомічний перед царськими штиками.

І картина міняється...

Пропадають штики і салдати, а цар западається у безодню. На небі ліси, гори, — вітри галузя ломлять, до долу гнуть верховіття.

Та що це? Понад тим усім летить птах не птах, орел не орел. — Ні, то та велика книга летить по небі і ясність бе від неї на степи, на гори! Пролетіла, прошуміла!

І знову картина. На горі, над могутньою рікою, високий хрест на могилі. А під хрестом та велика книга. А на ту гору народу великі громади ідуть, поспішають. Прийшли на могилу і клонять свої голови, ніби спілий колос у бурю клониться перед вітром. І чудо! Зза хмар випливає сонце, озолочує і гору і могилу і народ і степ і цілу

Україну. Десь громи тихнуть за Дніпром, звідкись пісня лунає, дзвінким гомоном іде ланами...

Хмари розійшлися. Образ щез.

Малий Тарас аж тепер, наче зі сну глибокого пробудився, встає, овечки на шлях поганяє і йде в село, за-топлений у своїх мріях, мов у могутніх Дніпрових філях.

І чує він у собі велику міць, пророчу силу і натхнення до великого діла. Він ще не розуміє цих образів, що малювали його життєву будучність, та почуває, що тут біля овець, йому не місце. Він призначений до іншої роботи, за яку вклониться йому увесь народ.

Овечки пригнав він того вечера до села, — та ранком ніхто вже в селі його не бачив.

— Добрий був пастух та не посидючий! — говорили люди.

— Якийсь, ніби причинний, зачарований! Та цих слів малий Тарас уже не чув. Він пішов на тернистий шлях свого життя і призначення, роздумуючи над значінням тих картин, що їх учора бачив на хмарах.

І він зрозумів їх щойно пізнійше, коли доростав. Коли добрі люди викупили його з кріпацтва, він почув, що це кайдани впали з його рук. Коли він написав огненні слова і дав Україні безсмертного „Кобзара“, перед яким вклонилася українська громада, він зрозумів, що то за книгу він бачив на хмарах... А коли за любов до волі і до поневолених братів його знову, на приказ царя, закували в кайдани і вбрали в салдацьку шинелю тай муштрували десять літ на чужій, далекій Московщині, він пригадав собі третю картину, зі штиками...

А чертверту і п'яту тільки ми, по його смерті, відгадали. Прощумів над Україною „Кобзар“, безсмертна книга, що пророкувала і створила волю, скасувала важке кріпацтво і неволю... Огнем запалила українські серця, які кинулися на шлях, до боротьби з долею і не скорше спічнуть, аж виборють собі щастя.

І заяснів хрест на могилі біля Канева над Дніпром, де спочив на віки Великий Пророк України. І вклонилися тій могилі усі брати-Українці, від Дону по Сян, старі й молоді, мужі, жінки і діти. І присягли, сповнити той

Заповіт, що нам у своїм Кобзарі виписав безсмертний
дух Поета:

„Свою Україну любіть!
Любіть її...“

В тій любови до рідного краю усе наше добро, усе
наше щастя. І вся ваша будучність і добра доля, україн-
ські діти! Памятайте той святий Заповіт і ту науку, що
їх залишив нам Великий Поет і Мученик за українську
Родину, Тарас Шевченко! Тоді сповниться і остання
картина, яку бачив малий Тарас, ще будучи пастушком,
на хмарі: Над цілою Україною засвітить ясне сонячко!

Юра Шкрумеляк.

Малий Тарасик.

Ще лиш небо на сході палало,
Вже схопився Тарасик з постелі,
Сів на вишні в садочку цвітучім
І дивився на ниви веселі.

Ясні ниви, у золото вбрані,
Так сердечно всміхались до

[нього]

Своє щастя й красу наливали
До серденька його молодого.

І пестили його раннім саявом,
Із садочка до себе манили.

І побіг він у степ без тривоги
На вершечок старої могили.

Там глядів, як хмаринка втікає
Десь до сонця, у ясне проміння,
Аж туди, де зійшлося з землею
На обрію небесне склепіння.

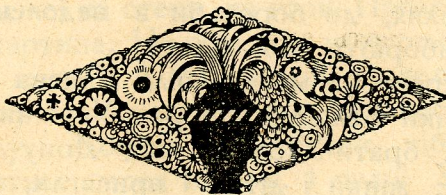
І скотившись на шлях чорний би-
[тий,

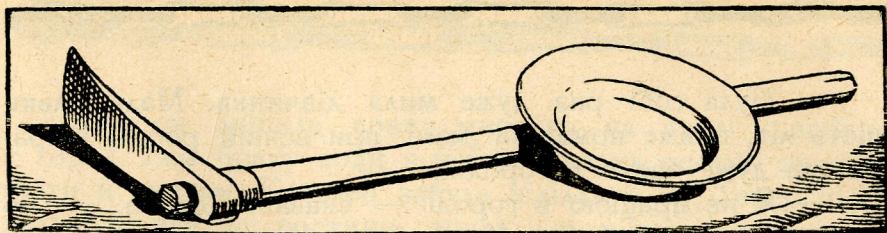
В чумака він питає несміло:

»Де стовпи ті, що десь підпирають
Ясне небо, що в сонці горіло?«...

А чумака йому мовить: »Мій сину,
Де стовпи ті, лиш Бог один знає!«
А сам подумав: »На тобі, дитино,
Спочиває все небо безкрає...«

Ю. Ігорків.

Ячмінна каша.

Тато пішов до Фльоренції в гостину до свого тата і до своєї мами, що були дідами для Левця, а мама засіла до стола з дітьми і місс Пір. Лія, сидячи на високому кріслі, їла ячмінну кашу з молочком, а потім почала говорити:

— Я хотіла би покласти до ліжка — бо хочу дуже спати.

Місс Пір попросила в мами дозволу встати від стола, щоби покласти в ліжку сю маленьку сестричку Левця, яка майже заснула на кріслі. Коли місс Пір відійшла, Левцьо, що мішав кашу на тарілці, не міг рішитися взяти її до уст і бурмотів:

— Я не хочу каші їсти! Каша мені не смакує!

Тоді оповіла йому мама історію про одного хлопця, що не хотів їсти мяса. Його мама, дуже ласкава, казала: „Бідненький! Коли мясо не смакує тобі, то ліпше не їж його!“

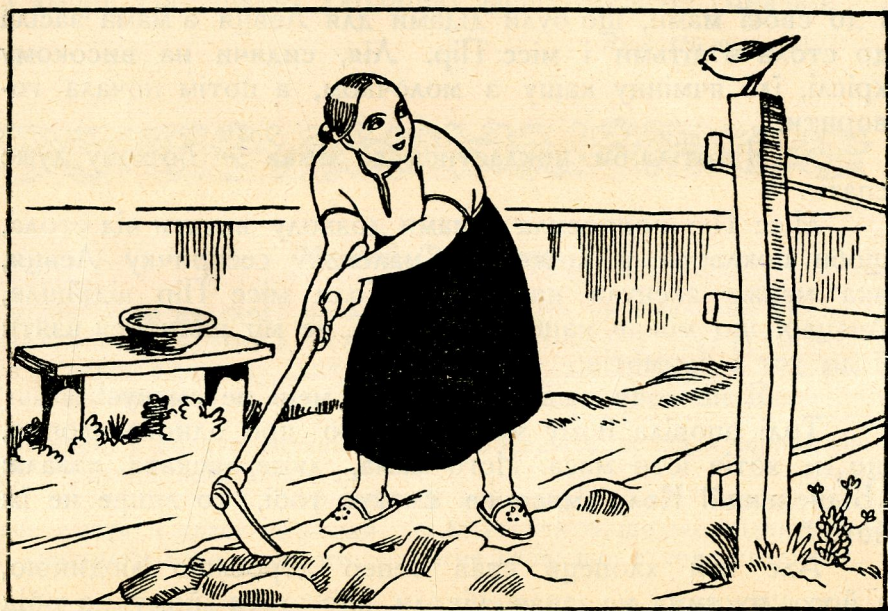
Але сей хлопець став тепер дорослою людиною, а його дружина не знає ніколи, що дати йому на обід і все говорить: „Як гарно було би, колиб твій тато і твоя мама були навчили тебе їсти все, коли ти був ще маленький!“ І він теж те саме думає, бо йому неприємно, що не їсть стільки різних страв і то дуже смачних. А друга річ, що багато важше звикнути до чогось дорослій людині, ніж дитині.

Коли мама говорила се, Левцьо їв дуже помалу. Коли скінчилось оповідання, він не бажав слухати ще другого. Мама казала йому наперед скінчити їсти, а потім оповіла йому історію про одну німецьку дівчинку, що не хотіла їсти ячмінної каші.

— Була собі раз дуже мила дівчинка. Мала тільки шість літ, а вже помагала мамі при всякій роботі і працювала дуже часто в городі...

— Я не працюю в городі — сказав Левцьо, — бо не маю ще шість літ. Коли буду вже мати шість літ, буду теж працювати!

— Але одного дня ся дівчина не хотіла помагати мамі ані в дома, ані на дворі і почала показувати химери. Коли прийшов час вечеряти і мама приготувала, як зви-

чайно, дві мисочки каші, одну для себе, а другу для дівчинки, бо Німці їдять майже що дня кашу ячмінну, Клерхен...

— Як називалася дівчина? — спитав Левцьо.

Вона називалася Кляра... По німецьки Кляра звуть — Клерхен.

Клерхен почала бурмутіти: „Кожного дня каша! Вже знудилося мені їсти завжди те саме. Я не хочу каші!“

Мама сказала: „Мені прикро, але я не маю що иншого дати тобі і не маю гроший, щоби купити щось друге. Коли не хочеш каші, то не їж.“

Клерхен лишила повну мисочку на столі і побігла в город. Ізза браку води з майже зівялих рослин звисали цвіти й листки. Клерхен забула піділляти їх. Тепер піділляла Клерхен усі рослини, зняла з рож три гусениці, що їли листки, а потім позагромаджувала город. Тим часом прилетіла пташка й сіла собі на дереві. „Ців-ців!“ сказала пташка. — „Чого хочеш?“ — спитала Клерхен. — „Ців, ців, ців! — я така дуже голодна, я так далеко літала.“

Клерхен побігла до хати. На столі стояла ще її мисинка, повна каші. Вона кинула трохи до тарілки і ви-несла на двір для пташки, що зіла все з великим смаком.

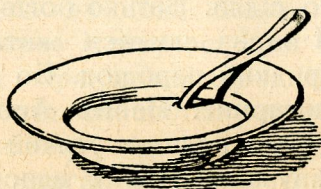
„Ців, ців, ців! Дякую тобі дуже, дороженька дівчинко“ сказала по тім і відлетіла. Але Клерхен, приглядаючися, як їла пташка, захотіла й сама їсти. Вона прийшла до хати, сіла до стола і зіла мисочку каші.

— Яке се добре — сказала, зівши всю кашу.

Чому ж перед тим каша не смакувала їй, а пізніше смакувала? — спитав Левцю.

Тому, що перед тим не працювала, а потім працювала. По праці все видається їда смачніша.

Я зів майже в мить свою кашу — сказав Левцю, — а на другий раз зїм іще швидше.

М. Конопнічка.

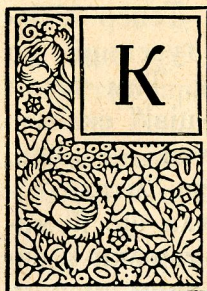
Розмова з вітром.

А чого ти, буйний вітре,
Стогнеш та заводиш?
Чом не сядеш в своїй хаті,
Лиш по полі бродиш?

— Ой, того я так заводжу,
По полях блукаю,
Що я бідний сиротина
Хатини не маю!

Переклав: Ю. Ш.

Верблюд.

КІЛЬКО то ріжнородних образів виринає в нашій уяві, як зазвенить слово: „верблюд!“ Уявляється нам безмежно-широка пустиня, де самум гонить своїми вихрами. Виступають постаті з казок „Тисяч і одної ночі“. З'являється розбійник Орбазан і Каліф-бузько. Бачимо Магомета, як він в божевільнім поспіху утікає до Медини. Здалека чути гук барабанів і має зелена хоругви: то з Мекки вертає каравана побожних паломників. Шість тисяч пестливих назв та імен має Бедуїн на верблюда, цього „корабля пустині“, „сина терпеливості“, а лиш сімсот на шляхотного коня, — так звідомлюють нас арабські граматики.

Кінь і верблюд — дві істоти, які природа і культура призначила до однакової цілі; а хиба не може бути більше противенств, як між ними. У казці Лессінґа оповідається, що кінь станув перед троні Зевеса і побажав для себе вищих і стрункіших ніг, довгої, лебединої шиї, ширших грудий і вродженого сидла. Батько богів і людей промовив слово сотворення. І зараз влилося життя в пил і перед престолом станув бридкий верблюд. Бо верблюд є негарний і то дивачно негарний. Навіть Араб, що без впину намагається ідеалізувати його в усякий спосіб, оповідає, що Аллах дуже здивувався своїм власним твором, коли останнього дня творення оглядав діла своїх рук.

Дуже влучно описує верблюда Мазіус: „Верблюд злучує в своїй дивачній постаті типи усяких пережувачів. З великого, вайлуватого толуба виходить до гори, майже з помежи ніг, могутня жирафина шия, покрита в горі вовнистою гривою. Та вона не підноситься в гору так просто і пишно, як у тамтого пустинного бігуна, а похилена й зігнута в довгий лук, помало підноситься в гору, начеби натягалася очікуючи ярма. Здається, що вже в тій одній прикметі відбивається услужна і терпелива вдача звіряти. На сій шиї осаджена відносно мала голова, цілком подібна

до овечої. Коротке чоло, ніс натягнений, пукластий, горішна губа розтята і з вусами, долішна губа овисла, в часі їдження все дуже поважно і рівномірно пережовує поживу. Вуха малі, очі вистають наче великі, скляні півкулі, а цілий вираз лица заспаний, тупий. Голова все звернена штивно наперед, а се ще більше зміцнює сей бездушний вигляд. Тілом своїм верблюд більше подібний до оленя, чим до вола. Толуб пересунений більше до переду. Груді широкі, пелехаті, передні ноги грубі; в противенстві до них задні ноги стрункі, а крижі худі. Над ногами звисає коровячий хвіст, з невеличкою, миршавою кистю. По середині хребта підноситься горб, вежа тієї дивачної будівлі; се сідло їздця і шпихлір звіряти, найбільше негарне придане матери-природи, але і найбільш пожиточне. З лица і грудий звисає борода. Соглуби ніг і груди покриті нагими мозолями. Ціла постать кінчата, дивачна, стоїть на костистих ногах, а Бедуїн-погонич ледви досягає йому до клулів. Оттака поява імпонує нам лише своєю бридотою. Та як змінюється усе, коли отся дивоглядна постать іде в рух. Очевидно, що постава остає й на дальше незугарна. Нема й сліду подібности до ходу коня, що свobodно і гордо викидає ноги, аж земля бризгає з під копит. Звіря колишеться сюди й туди, як корабель на воді, тільки більше рівномірно, більше певно, а нераз і скорше. І як корабель оре філі, моря, так верблюд переходить через піскові буруни, в невтомній мандрівці від вчасного ранку до вечірної зорі. Його широкі, мозолисті підошви несуть його по сипкім піску, зовсім не застрягаючи в ньому; а сі вайлуваті ноги ступають так легенько, що ледви можна почути його кроки, коли наближається. Несподівано виринає перед нашими очима височезне і довжезне звіря. Воно ступає через піски, груз і скали, тихо і торжественно, подібне до пливучої хмари. Вже в сім ході бачиться лагідну і поважну вдачу верблюда. І арабський співак не знає більше гідного порівняння, коли святочний танець нареченої прирівнує до рівномірних кроків самочки верблюда. Зі зміною постави змінюється також й оживає вираз лица. Око, що тупо і бездушно визирало з під пуклястих кістяних луків, глядить великодушно і спокійно довкруги: воно шукає довір-

чиво чоловіка. Поволи повертається воно в тіні рісниць,
а многобарвна зіниця блистить то чорно, то біло, і тоді
світить у ньому лагідність й терпеливість і пробивається

розум. Мале вухо, одарене бистрим слухом, простується; в носі отвираються ніздра, начеби всмоктували воздух; шия простується вище в гору — ціле звіря змінюється“.

До родини верблюдів належить верблюд одnogорбий або дромедар (*Camelus dromedarius*), верблюд двогорбий (*Camelus bactrianus*) і ляма. Ся родина творить серед паристокопитних пережувачів групу т. зв. „мозолистоногих“ (*Tylopoda*): оба міцні і довгі пальці ніг отулое широка, нечутка і мозолиста підошва, наче подушка. На переді, на пальцях, невеличкі копитка. До сеї особлившої прикмети долучується ще нова особливість, а то зуби, що більше нагадують нам хижака як пережувача. Первісно бачимо в обох щоках, горішній і долішній, по шість зубів-сікачів. Долішні остають, а з горішньої щоки випадають чотири середущі дуже вчасно; ті два, що остають, переминюються на подобу клів: вони виростають, стають стіжковаті і гакато закривлюються. Властиві кли відділені від сікачів великою щербиною. Своїм виглядом і величиною подібні вони до деручих зубів хижаків та порушуються, наче вістря ножа, попри зуби долішньої щоки. Також черенні зуби мають инший вид, як у пережувачів. Зуби верблюда є страшною зброєю в борбі з другими верблюдами. Граф Піклер оповідає, що подразнений верблюд може зубами вбити навіть чоловіка. В Марокку приучували свого часу верблюдів до катівських послуг: такий верблюд поривав засудженого зубами, підкидав у гору, а відтак розтоптував ногами.

На їжу є верблюд дуже невибагливий: їсть він пустинну траву, зела і кущі. Губи, язик і піднебінне є у нього такі нечуткі, що ostrі трави і кінчасті колючки зовсім не калічать його. Один подорожний по Африці оповідає ось що: „Одного разу пробила мені тернина підошву, великий палець і ще й пришву черевика. І такі колючки пережовує звіря з найбільшим спокоєм духа“. — Надмір поживи з добрих часів заховує верблюд в своїм горбі на хвилі недостатку. Він нагромаджується оттут як товщ. У добре відживленого звіряти має горб вид ostrиці і доходить до пятайцять кільограмів ваги. Знова в часі голодних місяців і по важких подорожах корчиться він замітно і важить ледви яких три кільограми. У бактрійського верблюда стоїть

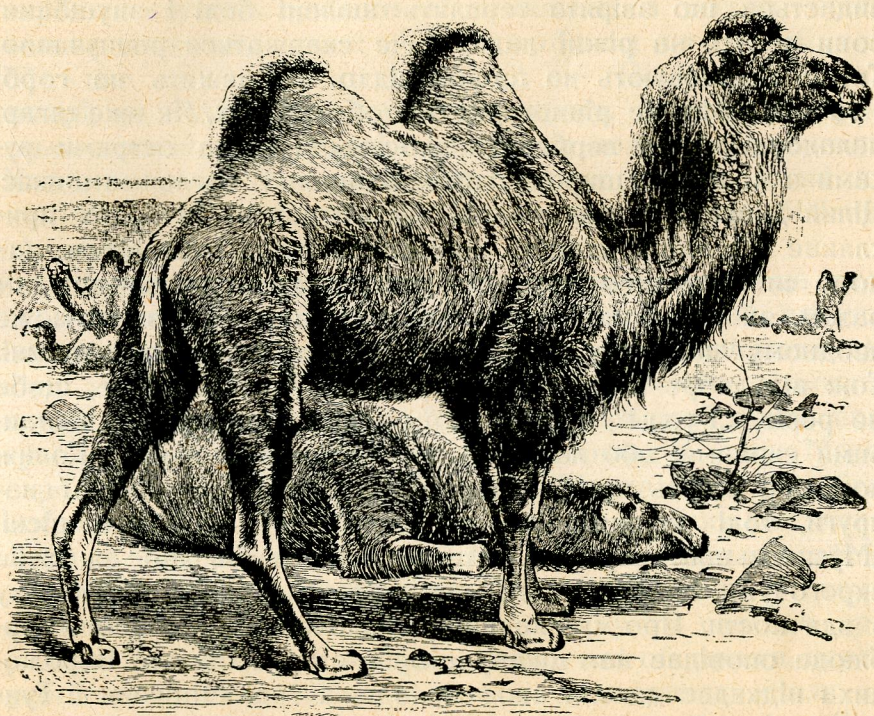
оден горб на плечах, а другий на крижах. Цікаво буде дізнатися, як довго може верблюд видержати без води. Наколи має він сочисту, зелену поживу, що містить в собі багато води, тоді цілком не потребує пити. Але і при злій поживі може видержати без води до двох тижнів, про що свідчать віродостойні помічення. А коли по днях довгої спраги верблюд занюхає назамітну вохкість жерела, годину наперед, тоді підносить нагло голову до гори, покладає вуха, і ржить. Він мчить стрімголов до жерела так, що мало не викине їздця з сідла. Тут напивається багато води і тоді весь його корпус помітно пучніє.

Рогові мозолі на грудях і соглубах се цінна охорона звіряти, коли воно лягає на острій і розпалений пісок пустині. Охорона перед хижакими пустині се жовта або брунатна краска шерsti верблюда. Отся шерсть ціниться високо, як „верблюжа вовна“. Краска шерsti змінюється у них помітно, як у всіх домових звірят: є верблюди майже зовсім білі і майже зовсім чорні.

Чоловік освоїв верблюда вже перед тисячами літ. Як звіря домове держать його не відтак то давних часів. Перший історичний спогад про верблюда знаходиться на славнім, чорнім стовпі-обеліску, із центральної палати в Німруді, що переховується тепер у Лондоні. Тут оповідається клиновим письмом і образами, що по битві під Каркаром, (в 883 р. перед Христом) дісталися королеви Ассирійців, Саляманазарови II., як добича, двогорбі верблюди з західної Азії. Не було верблюдів у патріархів Авраама і Йова. В царстві фараонів пізнали верблюда доперва під грецьким пануванням, отже в четвертому віці перед нашою ерою. З військом Ксеркса йшли до Європи вже цілі каравани в'ючних верблюдів, а Геродот оповідає, що тессалійські льви нападали кожної ночі на звірят, яких вони дотепер не бачили, ні не їли. З побідоносним походом Ісламу починає верблюд здобувати світ. Разом з Кораном поширюється він по північній Африці, вдирається ще раз до Європи, а в Азії заходить аж до Гангесу й Інду.

Як Магометани поширили одnogорбого верблюда, так Монголи поширили двогорбого по цілій середущій Азії, аж до Сибіру. Лежить він перед юртами Кіргізів і є най-

більшою їх гордістю. Татарин запрягає його до свого візка. Калмук ладує жінку, діти й намет на терпеливі плечі звіряти і мандрує через солоні степи. А Буріятови над Амуром тягне верблюд навіть санки. Араб знає понад двацять виплуканих рас верблюда, а з них дві найважніші: верблюд-верхоовець і верблюд-вючний. Оба вони різняться між собою так само, як приміром стрункий, расовий кінь, від простого, мужицького коня. Бистроногий

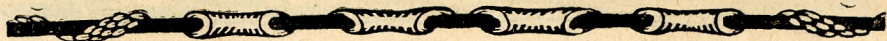

верблюд-верхоовець має довгі ноги, широкі ніздря і великі очі, так що при вючнім верблюді виглядає як правдиво благородне звіря. Такий „гедін“, якого плекають племена Бішарі, Туареги, Тубу, та інші племена Бедуїнів середньої і південної Сагари, може пробічи в однім дні 150 кілометрів, а то й більше; а може бігти так три до чотири дні. Куріери — як каже Буркгардт — відбувають не раз 45-днєвну дорогу між Каїром і Меккою на протягу вісімнадцяти днів. Своєю дивною скорістю, колихаючою

ступою, летить він наче стріла, більше витревало як кінь. До бігу приучують верблюда вже від другого року життя.

„Хребет верблюда такий м'який, — каже Араб — що можеш їхати на ній і випити горщик кави“. Знова в'ючний верблюд робить на годину три до чотири кілометри, але несе на собі тягар кругло трьох сотнарів. При ладуванні та розладуванні верблюд приклякає. Хто вперше є при ладуванні верблюдів — змальовує Юнкер — тому видається, що звірята терплять шалені болі і знущання: вони ревуть на різні лади, наче скаржаться розпучливо. Тягар наладовують на просте сідло, що лежить на горбі і то якнайбільше рівномірно по обох боках. Як вже тягарі наладовано, тоді верблюд підноситься трома остриями рухами з колін на широкі, грубі підшви і нагло замовкає. Цілий день не видає вже ні одного звука. Та ледви приклякне і з нього стануть знімати в'юки, починається наново ся жаліслива музика. І так повторяється за кожним разом, як тільки починають рухати в'юки. Через те може неодному напавду обмерзти ціла подорож по пустині. Тож від добре вихованого верблюда Араб вимагає, щоби не ревів. „Гудді“ кермує своїм верблюдом лишень пестливими словами, або лайкою, ступаючи побіч нього. Колиж погоничі хочуть принукати втомлене звіря до великої напруги, тоді заводять на перемену свої скорботні пісні. „Музикальний“ верблюд затискає тоді губи, що аж зуби скрегочуть, звертає голову до співака і лиже йому руку з вдячності. Про музикальне успосібленне двогорбого верблюда оповідає нам цікаву історію старий Паллас. Верблюдиха відкидає деколи своє молоде, а тоді Монголи й Тунгузи уживають ось якого средства. Телятко припинають до одного кола, а його маму до другого, кілька кроків даліше. Коло телятка стає чоловік із триструнною скрипкою, званою тут „хур“ і виграє на ній таку жалісну мелодію, яку лиш може придумати. Ся мелодія дуже подібна до жалісних криків молодого верблюда. Стара верблюдиха починає стригти вухами, оглядається разураз за телятком, а вкінці пробує вирватися. Тепер треба її лиш пустити, а сейчас накормить своє молоде і більше вже його не покине. Уродини телятка — для Бедуїна святочна подія, яку

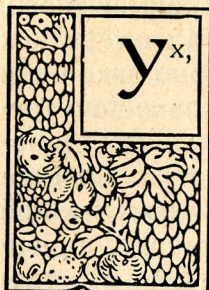

він стрічає окликом: „уродилася нам нова дитина“. Коли молоде уродиться десь у дорозі, тоді піднімає його, бере на руки і дає йому відпочати на хребті матери аж до найближшого ностою. Але відси мусить воно вже бігти само побіч матери. Приучування починається звичайно третього або четвертого року: звіря учиться прикиятати і вставати на певні знаки і слова. До повного росту і сили доходить верблюд доперва коло десятого року життя. Вуючий верблюд служить трийцять літ і більше, а тверда, орієнтальна пословиця каже: „Чим верблюд старший, тим більше звичний до тягару“. — Покірно несе він тягарі, не зважаючи на голод і спрагу. А коли вичерпається вповні, тоді паде і вже ніяк не можна його піднести. Кладе шию на землю і спокійно очікує смерті. Деякі пустинні шляхи є на просторі цілих миль покриті збілілими кістками погибших верблюдів.

Кожда частина звіряти має вартість і дається на щось зужити: молоко, вовна, шкіра, навіть навіз, який служить на паливо. Вовну скубають руками, або вичісують при кінці весни. Одно звіря приносить пересічно кільограм вовни. Не бракувало спроб поширити верблюда також поза границі його первісної вітчизни. Фердинанд II. князь Медічі спровадив верблюдів до Тосканії. Зі стаднини, що була поблизько Пізи, заосмотрювали опісля верблюдами європейські звіринці. До північної Америки спровадили верблюдів около 1850 року, на степи Тексасу, Арізони, Новомексика й інші. Перший піддав був сю думку славний природник Александер Гумбольд. Непригожі обставини, передусім горожанська війна зі своїми наслідками, стали на перешкоді правильному розвоеви годівлі верблюдів у Сполучених Державах. Німці пробували поселити верблюдів в 1906 році, в південно-західній Африці. Та всесвітня війна знищила отсі многонадійні спроби. Радянська влада України з великим успіхом розвиває плекання верблюдів на чорноморських степах.

Шіснацята казка дідуся Тараса.

Ух, яка там студінь на дворі. Лютий. тай лютий сьогодні справді! Ні носа не показуй із хати. Такий мороз. А заверюха! Все у-у-у та у-у-у! А снігом мете, що світа Божого не видно. Спочивають саночки, спочитають лещета, спочивають лижви. Усі діти біля дідуся Тараса в його тепленькій кімнатці. У печі вогонь горить. готить — так любо! Червоним відблеском кидає на хату...

Дідусик сидить у своїйому вигідному кріслі тай усміхається. Знає дідусь Тарас, чого дітям треба.

— Мороз і метелиця на дворі — каже дідусь — й казочки прийшли послухати в мене, що?

— А вжеж, дідусю! Казки просимо! А гарненької! А цікавої! — лепечуть діти одно наперед одного.

— Гаразд, любенькі! — каже дідусь Тарас — послухайте сьогодні казки про:

чародія, що понад хмари до місяця й до зір літав, по дні океанів ходив, у нутро землі заглядав.

Давним давном, за ріками, за горами, над безкраїм морем, у городі багатому жив малий хлопчина. Дивний був він, незвичайний! Все мріями линув аж за хмари, де той місяць сріблом сяє, де золоті зорі! Вище, вище — аж до сонця, в безмежні простори... То знов часом він думками кругом землі лине, мов на крилах! Бистро, бистро! Оглядає дивнії країни, де зими нема, ні стужі, лиш вічне все літо — чудо дерева і цвіти й звірята і птиці. Оглядає, дивується, а зараз знов лине у країни, де зима все, зелені не має, ані квітів різнобарвних і вічний сніг біліє і морози печуть люті! Лиш полярна зоря часом дивними красками білі ті сніги мережить! Глуша там! Вовки голодні виють тільки та білі медведі ходять, бродять по крижаних горах і чудні пінгвіни громадами засідають, наче радять раду. А відтіля хлопчина гульк на дно океану. І свободно попід води собі походжає, оглядає чуда-дива: кущі коралеві, всякі морські рослини, звірята тай риби — і нічого не боїться. І там бачить всяку дивовижу.

Дивний був він, незвичайний! І так ріс у мріях бистрих та пильно учився. Та хоч виріс вже й великий, не кидали його мрії. Він став тії свої мрії у світ посилати: «Ідїть, діти, межи діти їх дивом своїм дивувати! Та не тільки дивувати й уяву будити та охоти додавати до смілого лету, щоби думка не марніла, росла буявіла та завзяття щоб будила до праці, до діла!»

І пішли його ті мрії поміж діти цілого світа й повели дітий в безкраї, безмежні простори. Довкруги землі возили в днях вісімдесяти, на пустий острів завезли на Тихім океані, на комету вилітали і на срібний місяць і в нутро землі водили, на поля діамантові в Африці

південній, будували місто зі сталі серед океану, і в гори, у Карпати, до старого замку, заводили також. Ріжні дива відкривали: підводні судна і прилади, що то ними ведемо розмову на тисячі миль далеко й бачимо на віддаль. Та найбільше, найважніше: будили відвагу, думку сміливу в дітвори! І ці діти, як зростали, думи розвивали й трудом мозгу заміняли в дійсність тієї мрії. — Стали люди розмовляти на віддаль з собою і літати понад хмари, під море нуряти, бистрим зором і найдалше зблизька оглядати... Хоч умер він — сей великий володар уяви — та не вмерла його мрія, не умерла слава. — Жіє його слава і ширяє по усеїм світі. — На тім казку закінчу я, мої любі діти...

— Овва! Та ми всі знаємо про кого дідусь говорили. Це про французького письменника Жіля Верна, що писав такі гарні повісті!

— Догадливі ви, діти, це добре — похвалив дідусь — та скажіть мені чому я саме про нього оповідав?

— А тому, що сього року, саме в місяці лютім минає століт, як Жіль Верн уродився — каже Орися.

— Ну, так! А колиж він родився тай де?

На це Славо:

— Жіль Верн, або по нашому Юлій Верн, родився 8 лютого 1828 р. в місті Нант у Франції.

— А коли вмер і де?

— Помер 24 березня 1905 р. в Ам'єн у Франції. Жив і писав у Парижі. Хоч писав повісти, в яких описував вірно подорожі по всіх країнах світа, то сам із Франції сливе не виїздив нікуди — говорив Миросьо.

А Богданочка зараз:

— Його повісти мені дуже подобаються, там такі дивні пригоди...

А Володко собі:

— Не тільки цим вартісні його повісти, що в них описані дивні пригоди, але й тим, що з них легким способом учимось географії та ріжних інших наук. Багато з цього, що він описував, а тоді люди сього не знали, стало вже дійсністю. За його почином придумали люди літаки, підводні судна, винайшли бездротний телеграф і телефон, передають навіть образи й світліни на віддаль. А тепер думають навіть, щоб на віддаль можна бачити живих людей і краєвиди, та що де діється. І може не далеко сей час, що діти в школі будуть оглядати чужі далекі краї не на малюнках, а дійсні краєвиди далеких країн в Америці, Африці та Австралії й інших та разом будуть чути розмови тамошних люлій.

А Марійки додала:

— За його думкою хочуть навіть тепер пробувати дістатися ракетою на місяць.

— Бачу, що багато знаєте про цього письменника. А чи багато його повістей читали ви?

Тут зачали діти вичисляти кожде, що котре читало!
— Я читала »Подорож довкола землі в 80 днях« і »Зорю Півдня« по українськи, а »Подорож довкола місяця« в оригіналі — сказала найстарша Славка, що добре знала французську мову. — В інших мовах читала: »Плаваюче місто«, »Таємничий острів«, »Діти капітана Гранта«, »Клопоти китайця в Китаю« і »Чорні Індії«.

— Мені дуже подобався »Замок у Карпатах« — сказав Ромко.
— Шкода, що його досі ще ніхто не переклав на українську мову.

— Загалом дуже мало його творів ще перекладено на нашу мову. Треба щоб українські діти читали більше книжок, тоді видавці видавалиб їх більше.

Тут каже Нуся:

— А то треба, щоб тати й мами не жалували грошей на книжки для дітей.

— А вжеж — усміхнувся дідусь — але діти повинні просити батьків, щоб їм, замість ласощів та забавок, купували книжки, бо добра книжка — це приятель чоловіка. Ну, але ще скажіть мені, чи багато написав таких повістей Жіль Верн.

— Написав він понад сто повістей — сказав Володко.

А Нуся каже:

— Знаєте що, діти? Я що йно недавно купила собі повість Жіль Верна »Шансельор«*) в українському перекладі. Ходіть, будемо разом читати.

І всі діти побігли за Нусею...

Антін Лотоцький.

Бій весни з зимою.

Вже йде весна війною
На холод, на леди,
Іде на люті війська
Холодної зими.

Вже йде весна пробоєм
На лави снігові,
На білу сніговію
Шле стріли вогневі.

Ще лід стоїть на ріках,
Поля ще криє сніг,
Та ясний промінь сонця
Зібе їх скоро з ніг.

Це та стріла чудесна,
Де впаде лиш вона,
Зима там завмирає
І родиться весна.

А вже як перша цвітка
У гаю зацвितе,
Це знак, що в наші села
Весна побідна йде!

Ю. І.

*) Вийшло накладом вид. »Світ Дитини«. Стор. 212. — обр. 54. Ціна 2'50 з.

Як бавився наш гурток?

Забава в „вибори“.

Останньої неділі зійшовся знаний уже вам гурток таки в мене, Данила Восьмилітка, в хаті. Прийшов тільки один новий товариш: Максим. Було вже перед вечером, то ми не гаяли часу й стали радити, в щоби тут забавитися.

— Може ще в купців? — каже Михайло.

— А може в ремісників? — кличе Івась.

— Ні, ні, хай буде щось нового! Зовсім щось нового! — закликав малий Олекса.

— А в щоби? — питає Маруся.

— А от послухайте мене! — каже Олекса.

Біжу я нині коло полудня зі своїми санчатами, щоби трохи посанкуватися з гори. Іду попри „Народний Дім“ аж бачу, а на майдані перед „Народним Домом“ повно народу. Підбігаю ближче і з дива не вихожу. Нарід обступив якогось пана зі Львова. А той пан стоїть на столі, що його таки винесли з касинової Читальні, тай щось голосно промовляє. Вимахує руками, тупає ногами, то піднесе голос, ніби з кимось свариться, то говорить спокійно, ніби щось просить.

Що це може бути? — думаю собі, коли це глянь, а тут і мій батько є!

— Тату! — питаю — а це що за свято, що народ зібрався? Чи той пан буде які штуки показувати?

— Ні, сину! — каже мій батько. Це не свято, а віче, а той пан, то кандидат на посла. Він промовляє до людей, як маюь при виборах голосувати.

— Як то голосувати? — питаю.

— Це, сину, для тебе не важне, бо ти голосувати не будеш. Іди краще бавитися, бо змерзнеш!

Постояв я ще трохи на тім вічу, аж до того пана протиснувся, слухав, слухав, але мало що розумів з його бесіди. Тож таки побіг собі санкуватися. А як вертав за яку годину, то вже ні віча не було, ні того пана. Лише

біля „Народного Дому“ якісь афіші прибиті з написами: „Голосуйте на ч. 18!“ „Голосуйте на 26!“ „Голосуйте на 22!“

Побіг я до дому, щоби батька ще про ті числа запитатися, аж чую, а батько з мамою сперечаються! Дивно і смішно мені стало, бо мої родичі ніколи не сварилися. Важні це мусять бути ті віча і вибори, коли через них батько з мамою посварилися! — думаю собі.

Але й з того спору я мало що розумів. Чув лише, що батько каже: ця партія ліпша; а мати: та партія краща! І так довго себе переконували, аж мамі молоко на кухні збігло. На тім суперечка й увірвалася. — То я думаю, чи не забавитися нам нині у вибори? Але хто знає, як?

— Добре! — каже, Михась. Забавмося у вибори. Це не важко! От ми, на приклад наш гурток, хочемо вибрати скарбника до нашої шкільної кооперативи, то можемо його вибирати подібно, як люди вибирають посла до сойму.

— А як це, як це? — питає Марійка.

— А ось як: один каже, що цей бувби добрим скарбником, а другий, що тамтой. Отже вже є два кандидати і дві партії; бо одні є за першим, а другі за другим. Одні других стараються переконати і перетягнути на свого кандидата. То улаштовують віче, на яким захвалює один промовець того, а другий тамтого. А коли не прийде до згоди, то голосують. Хто одержить більше голосів, той буде скарбником. Приміром: я хочу на скарбника Данила! — А я Івася! — каже Максим.

— Отже зробім віче! — каже Михайло і скаче на крісло тай говорить: Шановне віче! Вибирайте на скарбника лише Данила Восьмилітка! Він передусім уміє добре числити і має пушку, що замикається на ключ! Крім того він не любить цукорків, ні жадних інших ласощів, то не розтратить наших грошей. А Івась ще за малий і за мало здібний у рахунках, цукорки любить, а що найважніше: пушки не має, а кишені його все подерті, то й гроші погубить! Я скінчив!

— А тепер що? — питає Олекса.

— Тепер Максим повинен прихвалити свого кандидата, щобто Івася! — каже Михайло.

Максим виліз на великій куфер і почав:

— Хвальні збори! Вибирайте на скарбника лише Івася. Михась вихвалював Данила, що він уміє числити, що має пушку і не любить цукорків, Але він за те любить зі всіми зачіпатися; ще колись прийде до бійки і гроші загубить. Тай у него дуже лихий пес на подвірю. Як треба зайти, то не дасть приступити. А Івась передусім близько школи мешкає, а батько навчить його як провадити книгу касову бо він є скарбником у Повіт. Союзі Кооператив! А що він має кишені подерді, то це неправда! Івасю, покажи-но свої кишені!

Івась вивернув свої кишені. Були цілі. Тоді всі стали сердечно сміятися.

— Ось, бачите! — продовжав Максим. — Кишені цілі. Це тільки раз у нього була подерта кишеня, як ми каміннями до мети кидали, то від каміння подерлася кишеня і певно тоді її Михась бачив. Я скінчив!

— А тепер що буде? — питає Марійка.

— Отже я хочу таки Данила! — каже Михась.

— А я таки Івася! — каже завзятий Максим.

— Ну то будемо вибирати! Будемо голосувати картками. Я зроблю стільки карток, скільки нас тут усіх є, отже 6. У нас є тепер дві партії: одна за Данилом, друга за Івасем. То ті, що хотять Данила, випишуть на своїй картці одинку: „1“, а ті, що Івася, випишуть двійку: „2“ і вкинуть тут до „урни“ якою буде мій капелюх.

Сказавши це, витяв Михайло 6 карток і роздав присутнім. Кождий з нас виписав те число, котре хотів і вкинув картку до капелюха Михася. Коли вже там було 6 карток, Михайло виймив їх і сказав:

— Тепер числю голоси! Карток з одинкою є дві, карток з двійкою є три. Одна картка є чиста. Хто не голосував?

— Я вкинув чисту картку! — сказав Олекса — бо не міг рішитися на нікого.

— Добре, але всеж таки вибори скінчені. Скарбником вибраний Івась, бо дістав три голоси, а Данило на жаль лише два. Ось-так відбуваються вибори; але на зборах — можна також голосувати піднесенням рук.

Так то завдяки дотепному Михайлови і Максимови ми забавилися тої неділі „в віче“ і „в вибори“. Це була приємна, бо нова забава, але і корисна. Тепер уже будемо дещо зручнійші при виборі старшини нашої шкільної кооперативи, чи при інших таких нагодах, де когось треба на щось вибрати, а нема згоди всіх.

Зараз по „виборах“ мої гості розпрощалися і розійшлися домів. Та при відході Максим подав мені руку і сказав:

— А ти, Данилку, не гнівайся, що я тебе так ганив на наших „вічу“, бо це тільки забава була, а забава то жарт, хоч і поучаючий часом!

Я відповів: — Не журися тим, Максиме! Я розумію. Наколиб ми всі зараз обиджались, то ніяка забава не булаби можлива, а головно така, як вибори. Добраніч!

М. Підгірянка.

Безконечні казочки.

Скажу вам діти казку:
Приніс зайчик дров вязку.
Поколов їх дрібненько,
Зварив кашу скоренько.
Каша була солодка —
Моя казка коротка.

За те скажу вам другу:
Прибіг котик із луку
Та як грівся на печі
Дивні мурлилав речі.
Як ті речі розвяжу,
Тоді казку докажу.

А ще знаю і третю:
Впала мушка на лету
Тай в сметану забрила,
Вийти звідтам не вміла.
Далі — далі не можна,
Бо се казка тривожна.

Ба, ще знаю й четверту:
Вліз воробчик у стирту
І хвалився до схочу —
Усе зерно змолочу!
Чи змолотить — не знати,
Доведеться чекати.

Послухайте ще й п'яту:
Прибіг хлопчик в кімнату
Замашений по уха,
Бо він мами не слухав.
А що далі — не знаю,
Хиба в мами питаю.

Завтра скажу вам шесту,
А позавтра вже решту:
Сему, осьму, дев'яту,
А в неділю десяту.
Певно будете раді,
Казочок сій громаді.

Котик Мурцьо і його приятелька Люся.

Котик Мурцьо був великою потіхою Люсі і її старшої сестрички Оксани. Дівчатка любили котика, але і котик любив їх неменше, бо малі сестрички не робили йому кривди; нагодували його, напоюють тепленьким молочком ще й кісточку часом дадуть погризти. Тож не розставався наш котик ні на хвилину зі своїми малими приятельками. Борикувався з ними в кімнаті, а на дворі ішов з дівчатками в перегони. А вже наймилішою забавою для них було, коли Люся прив'яже до шнурочка кусочок шматини і тягне її по землі. Радості і втіхам тоді не має кінця. То приляже котик, неначе приросте до землі, і тільки хвостиком вертить, то дрібними скоками кинеться бігти за шматинкою, то знов допавшись до неї гризе її завзято, зубками і лапками роздирає.

Та не довго жив наш котик так безжурно і весело. Мама дівчаток принесла від знайомих маленького песика. Забули діти про свого давного приятеля і кинулися до Марсика (песика — Марсом назвали). Всю свою увагу тепер діти звернули на песика, бо він ще більше вдався забавним і веселим. Кормили його обі чим попало. Розуміється добирали самих лучших ласощів. Не забували теж і про Мурця. Але щож, Марсик — чуючи себе сильнішим, забирав від Мурця його їжу і бідний котик часто був голодний.

Кажуть, що голод є найбільший цар і пан. Його найперше треба заспокоїти. Отже не диво, що зникла десь в нашого Мурця охота до забав та іграшок. Стався він поважний і перебував більше в кухні чим в помешканню з дітьми. Кухарка також мало звертала уваги на нього, а Мурцьо, щоб заспокоїти свого царя-голода, добирався сам до мисок і тарілок, вилизуючи їх старанно. Раз дібрався навіть до глечика з молоком, звідки прекрасно злизав всю сметанку. Підівши собі добре наш Мурцьо знов був веселий, забавний, навіть приставав до забави з дітьми і тоді, коли в тій забаві брав участь Марсик. Коли Мурцеві докучав голод, він не просив вже, як давніше своїм котячим звичаєм «мяв, мяв» — а йшов просто до кухні, або спокійно сидів під дверима і очікував терпеливо поки двері від кухні відчинять. Тоді кидався він шукати мисок і тарілок, а коли їх не було, добирався до глечика і там розпоряжався по своєму. Чим більший ріс Мурцьо, тим більше виявлялось у нього сприту у вишукуванні для себе їжі. Нічим для нього були такі перешкоди, як покришки на глечиках. Одним махом лапки зсував їх з глечика і заїдав спокійно сметанку. Навіть і до мяса добрався раз, по мимо того, що кухарка зав'язала макітру рушником та ще й кружечком зверху прикрила. От такими гріхами грішив наш Мурцьо.

Разу одного поповнив Мурцьо більший злочин. Добираючись до молока якось незручно, перевернув глечик і всьо молоко потоком попало по кухні. Мурцьо чув що провинився, бо скоро вискочив

на піч і наслухував. Кухарка увійшла до кухні. »Ох лишенько, та цеж молоко хтось розлив! З чим же я чай подам у вечері до стола? І хтож би це міг розлити? Кота немає. А може він є, та заховався куди.« Глянула на піч, а звідтам тільки очі заблищали. Схопила кухарка ломаку і потягнула нею Мурця раз і другий. Не так з болю, як з переляку, Мурцьо замявкав страшно. Кухарка, перелякавшись такого крику, випустила котика на двір.

Се була перша невдача Мурця, за котру прийшлося йому по-пробувати на своїй спині костура і стільки страху пережити. Але помалу і до сього Мурцьо при звичаївся, а такі робити шкоди не покинув.

Всі його в дома не любили. Одна тільки Люся не чула до нього ніякої злоби і часто, коли ніхто не бачив, навіть голубила його і пестила. Не забував того Мурцьо і з вдячності за се часто приносив її пару крилець з пташки, а раз навіть приніс напів живого горобчика і положив його несміло коло ніг Люсі.

Раз притрафилася Мурцеві ще одна неприємна пригода, за котру прийшлося йому гірко відпокутувати. Сталось це так. Кухарка насмажила на обід котлетів і, складавши їх на тарілку поставила на полицку в миснику. Мурцьо бачив це з печі і тільки вичікував нагоди, щоби схопити зо два котлети. Недовго йому прийшлося ждати. Кухарка вийшла по воду, а Мурцьо, зірвавшись з печі, припав до тарілки з котлетами. Може булоб нічого злого не сталось, якби полицка, на якій стояла тарілка, була ширша, а так утікаючи, Мурцьо якось нехотячи станув лапкою на край тарілки. Тарілка перекинулася і з брязкотом упала на підлогу.

На нещастя надійшла в ту пору кухарка. Зі злости вхопила залізний гачок і ударила ним Мурця. Мурцьо застогнав тяжко і повалився непритомний на землю.

Годі вже більше тобі робити шкоду — сказала — і винесла зімлілого котика на двір і кинула під пліт.

Довго лежав наш котик поки відчуняв. Потім встав і заточуючись поплентався до хліва на сіно. Зауважила се Люся і побігла скоро за своїм любимцем до хліва. З носа і рота Мурця витікала кров, а в Люсі з очий капали сльози. Вона витирала йому фартушечком кров, а Мурцьо лизав її руку. Накрила котика сіном і відійшла сумна-сумна. Підчас обіду Люся зїла трошки зупи, а котлетика не зачіпала. »Чому ж ти доню не їш свого котлетика — питала мама Люсю — може ти хора? Ні, мамо, мене головка не болить, я здорова. Я, мамусю, завину свій котлетик у папір і сховаю його на пізнійше. Добре, донечко, завини собі і дай Насті, вона тобі заховає.

Люся завинула кусок котлета у папір і скоро вибігла на двір. Занесла його Мурцеві. Але Мурцьо не захотів їсти, а тільки лизав руки Люсі. Так доглядала Люся хорого котика через 4 дні. П'ятого дня вранці котика вже не було на сіні. Покинув своїх господарів і більше до них не вертався. Приходив раз на кілька днів на подвірє і то

лиш тоді, коли бачив Люсю. Клав її до ніг то яєчко пташини, то головку пташечки, або крилечко. Помурliche бувало коло неї, попеститься і знов відходить на жир. А жирував він по сусідських коморах, по деревах і під стріхами будинків. Робив там чимало шкоди. Завзявся на нього сусід Петро і таки спіймав його на горячій учинку. Там був і кінець життя шкідливого котика. Довідавшись про це, кухарка сказала: »Так йому і треба, нехайби не робив шкоди.« — Одна тільки Люся була іншої думки.

Подав: *Гр. Кадлубицький.*

Сліпий кінь.

В одного господаря був гарний кінь. На тому кони він заєдно верхом у місто їздив, коли чого треба було. Вертав він раз у ночі з міста, а дорога йому була через ліс. У лісі напали його розбійники — ограбити його хотіли, а може і вбилиби його. Та тут з біди виратував господаря вірний кінь. Як пустився гальопом, розбійників перегнав і господаря щасливо до дому заніс.

Побожився господар, що ніколи не забуде коневі тої прислуги. Буде його до смерті у себе держати і пильно коло нього ходити. Та слова не додержав.

Кінь по тій пригоді щось захорював, упав зі сил, а далі й осліп. І стало господареві жалко сіна і вівса для такого коня, який уже не годен йому служити. — І одного зимового ранку прогнав він сліпого коня за ворота, на вулицю — тай ворота запер.

Ждав бідний коник цілий день у воріт, ждав цілу ніч, перемерз, зголоднів, ледво на ногах держиться. Потім зрозумів, що його прогнали і пустився вулицями в село. По дорозі, що хвиля опускав голову, нюхав, чи не знайде собі бодай стеблинки сіна, та не знаходив нічого. Кругом був глибокий сніг.

Так дійшов сліпий кінь аж на майдан серед села. А на тім майдані стояв стовп з дзвінком. Бо був тоді у тім селі такий звичай, що коли щось у селі сталося, або коли хто ратунку потребував, то дзвонив у той дзвінок і скликав людей на підмогу.

Доплентався хорий кінь до того стовпа, занюхав шнурок від дзвінка і почав той шнурок з голоду гризти. Сіпнув раз, другий, а дзвінок задзвонив на все село. Позбігалися люди, думали, що десь горить, — аж дивляться, а то сліпий кінь дзвонить!

Пізнали люди, чий то кінь і післали по господаря. Господар завстидався перед цілим селом, що так строго і несправедливо обійшовся із бідним конем, пожалував svojого вчинку і взяв коня до дому. — Він кормив його вже, аж доки старий кінь не згинув зі старости літ.

А щоби люди краще памятали, що треба бути милосердним і до звірят, то громада того села вирізьбила на камени образ, як кінь дзвонить у дзвінок і поставила той камінь біля того стовпа — людям на спомин і науку.

Кіт, цап і баран.

(Байка).

Жили-були в одного господаря цап і баран. Жили в згоді-злагоді: Сіна вязочку — і ту між собою ділили. — А як кого били, то тільки кота Мурлику; він такий злодій і розбійник, все тільки світом шляється та краде, що попало.

■ ■ Сидять собі раз цап і баран тай балакають. Аж тут де не взявся сірий кіт Мурлика, йде та так жалісно плаче, що аж засумували цап і баран тай питають:

— А чого це ти, Мурлико, так важко плачеш, на трех ніжках скачеш?

— Як мені не плакати? — відповідає кіт Мурлика. — Била мене стара баба, била, била, за вуса крутила, ноги мені поломила!

— А за якуж то провинув?

— Що я сам себе не пізнав тай бабину сметану злизав!
І знову заплакав кіт Мурлика.

— Чогож ти далі плачеш?

— А того плачу, що як баба мене била, то все говорила: »А до мене йде зять, то що мені замість сметани їсти подать? Хиба — каже — цапа й барана заріжу!..«

Заревіли, зарепетували цап і баран:

— Ех, ти, проклятий котище! Ми тебе на смерть заколемо! Через тебеж нам погинути прийдеться!

Та котик вину свою признавав і о прощення прохав. Цап і баран йому простили і всі три рада в раду: що робити, що чинити?

— Ах, брате баранчику, чи тверда у тебе голова? — питає кіт Мурлика. — Ану попробуй у ворота вдарити!

Баран з розгоном кинувся та буц рогами в ворота. — Ворота похилилися, та не відчинилися. Піднявся цап рогатий, бородатий та як туцнув у ворота, а ворота відчинилися!

Порох стовпом піднімається, трава до землі згинається, біжать цап і баран, а за ними скаче на трох ніжках сірий Мурлика. Змучився він скоро, не встигає тай за цапом і бараном покликає:

— Не оставляйте мене, братчики, на поталу диким звірам! Я вам за те в пригоді стану!

Взяв цап, посадив кота на себе і знов понеслися вони горами, долинами, травами, пісками. Бігли день, бігли ніч аж сил не стало, мусіли припочити. А тут саме натрапили на скошене поле, а на полі стоги сіна, як палати стоять.. А ніч була осіння, холодная.

— Де тут огня добути? — радять цап з бараном, а кіт каже: — Вдартеся рогами!

Ой, як розбіглися цап з бараном, та як вдарили на себе рогами, аж іскри скочили тай на сіно впали! Загорілася ватра, тепло, гарно.

Гріються цап, баран і котик біля огнища, аж дивляться — непрошений гість іде: вуйко Медведенко!

— Пустіть — каже — загірися! Щось мене студить...

— Просимо, просимо! Погрійтеся, вуйку-Медведенку! А звідки Бог провадить?

— Ет, ходив на пасіку, та з мужиками посварився, аж боки болять, нездужаю... Іду до лисиці лікуватися.

Ну, стали разом темну нічку ночувати. Медвідь під стогом, кіт на стogu, а цап з бараном біля ватри.

Тільки що задрімали, аж тут іде сім вовків сірих, а восьмий білий — та просто до стога!

— Фу-фу! — каже білий вовк — щось тут нечистим духом пахне! Що тут за народ? Ану попробуймо, хто міцніший!..

Заблеяли цап і баран з перестрахи, а Мурлика так відіззався:

— Ой, ти білий вовче, князю над вовками, сірими братами! Не сердь нашого старшину-князя, бо він дуже сердитий; як розсердиться, то — Боже борони, ніхто його не вдобрухає!.. Он, не бачиш у нього бороди? В ній то і сила його; бородою він звірів побиває, а рогами лише шкуру здимає! Краще ви спокійно і чесно підійдіть та попросіть: Ми — мовляв — хочемо тільки з вашим молодшим братчиком, що під стогом лежить, побавитись, щоб не нудно було!

Тоді вовки бородатому цапови тільки з далека вклонилися, а самі обступили медведя і почали його зачіпати. А він як набрав сили та як вхопить вовків по два в одну лапу, а вони як заридали та застогнали... а далі якось вирвалися тай давай ногам знати, аж закурилося за ними!

Так то хитрий кіт став цапови й баранови в пригоді.

Приятелів у біді пізнати.

(Зимова пригода).

Раз їхав селянин зимою через лід

І на нещастя лід на річці заломився.

Нещасний селянин метнувся, закрутився:

— Ратуйте, братчики, хай не піду на спід!

— А вжеж! А вжеж! Нам треба ратувати!

То цей, то той на березі кричав...

— Поможемо йому! — так кождий покликав, —
Тимчасом наш візник став справді потапати...

Друг друга братчиком зове,

А братній віз під лід іде...

За Хемніцером: Ю.

Риби.

Рибам добре було жити в чистій ріці в ясній гірській околиці. Та прийшла нова мода до краю. Набудували фабрик, а зливки та відпадки знищили та занечистили воду.

І настало між рибами обсуджування та нарікання, після того, якої вдачі була котра. З початку всі однаково кликали за чистою водою.

Та минав час, а нарікань меншало. Декотрі риби привикли і до найгіршого болота та бруду. Вигідні коропи ще й хвалилися, що в сім болоті можна ліпше жити, як у чистій воді.

Лише лососі та пструги проголосили: »Не можемо жити в багні. Радше поплинемо проти струї! І поплили. І плинуть вони від того часу проти струї невпинно. Вони осамітнені. Попадаються часом і поміж гурти тих непорушних, що звикли жити в болоті. Та пструги рішучо плинуть дальше і висше. Так себе боронять: Хто не хоче жити в болоті, мусить плисти проти струї!

Подав: Богдан Заклинський.

М. Підгірянка.

Казка про діда-Мороза і бабу-Заверуху.

У лісі, у пралісі
Є домочок чудовий:
Самі хрустали в стрісі,
А знаряд весь ледовий.

Там скатерті біленькі,
А постіль — самі пухи;
Сей домочок маленький
Є баби — Заверухи.

А баба — Заверуха
Мороза — діда має;
Та баби дід не слуха,
Усе кудись гуляє.

На села ходить в нічку,
Як згасне промінь сонця,
Й мости кладе на річку,
А квіти на віконця.

А баба все сердита,
Що дід десь ходить з хати,
Вся в білому завита
Йде діда здоганяти.

Довкола грізно дмуха
І засипи дме всюди,
Щоб дід бабусю слухав
І не ходив нікуди.

Ор, лен, На, е, Чер, ни, гант, Во, брус, спір, я,
Ель, линь, гів, лє, Ко, зан, То, ас, ру, аль, Сар, ні,
голь, ном, Шек, по, тро, ля, сло, ди, рет, за, ба, ро,
зан, ко.

3. Fe^{2+} ions, (HCl) - 1000 mg/l. (0.01M)

1. Шевченкова поема.
2. Дослідник небесних тіл.
3. Шлях ріки.
4. Отруя, яка є в горівці.
5. Острів на Середземнім морю.
6. Англійський драматург.
7. Гора на Кавказі.
8. Частина України.
9. Місто на Україні.
10. Гарно одягнений панок.
11. Місто в Палестині.
12. Укр. письменник.
13. Розбійник з „Казки 1001 ночі“.

(Уложила Одарка Лакуста).

		док		че		плу		ми			
		виш		ве		га		га		Са	
						рять		дуть		йдуть	
а		рі		ча		плу		не		ло	
								і		спі	
								ко		щі	
								гу		виш	
дів		з		ма		ко		ду		то	
								ж		дуть	
								ха		ють	
								ня		чен	
								хру			
те		та		чи		рі				вий	
								ва			
								шев		ти	
								над		ми	

1. 1870

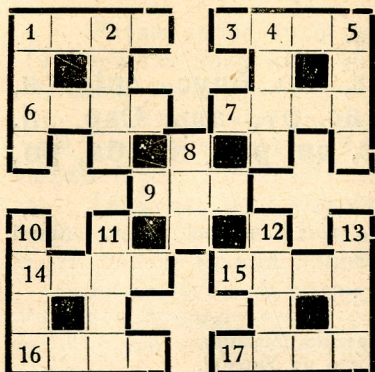
(Уложив В. Тележинський).

K							
	K						
		K					
			K				
				K			
					K		
						K	
							K

- 95

Перехресниця »Оля«.

(Уложила Одарка Лакуста).

Значіння слів:

Поземо:

1. Імя одного з українських князів.
3. Син біблійних прародичів.

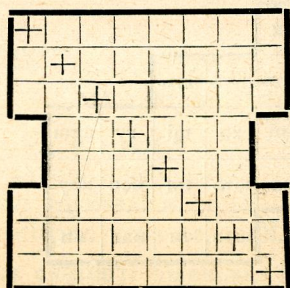
6. Ростина уживана до закришування потрав.
7. Дас дірігент при співі або при музиці.
9. Жіноче імя.
14. Грецький байкар.
15. Є в людськiм і звірячiм тілі.
16. Збірник води.
17. Їда в полудне.

Прямовісно:

1. Жіноче здрібніле імя.
2. Римський поет.
4. Дорогоцінний камінь.
5. Знак в музиці й співі.
8. Инакше: підклад.
10. Остров на Егейськiм морю.
11. Инакше: стрій.
12. Мешканець Арабії.
13. Житель півночи.

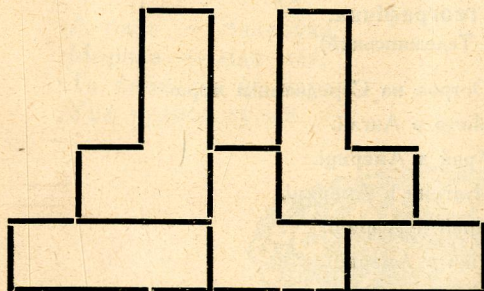
Фігуральна загадка.

(Уложив Роман Бандурак).

1. Оконечне слово в політиці.
2. Инакше: чорнило.
3. Мітологiчний герой.
4. Шевченкова баллада.
5. Часть церкви.
6. Український історик.
7. Шевченкова поема.
8. Імя дівчини.

Конструкційна задача.
(Подав Мирослав Харовюк).

З отсих частин уложити квадрат.

Загадочна візитівка.
(Уложив Святослав Харовюк).

Арон Смот

Чим є цей пан ?

Приймається передплата на 1928 рік
на ілюстрований національний селянський тижневик

РІК III

НАРІД

РІК III

що виходить під редакцією Володимира Островського „Нарід“ дуже люблять селяне всіх українських земель, бо „Нарід“ оборунає як їхні селянські, так і загальні інтереси українського народу. Через те протягом року „Нарід“ дуже поширився по наших селах. Редакція вживає заходів, щоб у 1928 році „Нарід“ став ще краще й цікавіше

А для цього передплата на 1928 рік повинна бути внесена негайно, бо треба завчасу виготовити адреси, купити паперу й т. д.

Передплата виносить:

на 3 місяці 2 зл. 40 гр.; на півроку 4 з. 70 гр.; окреме число 20 гр.

Гроші надсилати на адресу: WARSZAWA, Długa 50, m. 37.

Оказові числа висилається безплатно.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА НА 1928 РІК VI рік
на ілюстрований двотижневий часопис видання

„Сільський Світ“ орган незалежної господарської думки

з часописом: „Українське Пасічництво“ та з кооперативним часописом „Супруга“.

4 практичні господарські книжки, 6 портретів визначних діячів на полі господарства, 12 пр'бок ушляхотненого насіння.

Альбомчик — „Обійстя українського господаря“ ч. II.

Передплата на рік: 12 золотих.

Адреса: ЛЬВІВ, вул. Собіського 32.

Відкрито передплату на 1928 рік

на велику ілюстровану газету

„УКРАЇНСЬКА НИВА“

що стоїть на сторожі прав української нації.

Газета появляється 12 разів у місяць.

В році 1928 будуть значно побільшені відділи: літературний, кореспонденції з європейських центрів і світових інформацій.

Умови передплати:

Місячно — 3 зол.; піврічно — 18 зол.

За кордон — подвійно.

Адреса Редакції й Адміністрації:

WARSZAWA, Podwale 17, miesz. 27.

РОДИЧІ!

УЧИТЕЛІ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

на рік 1928

„СВІТ ДИТИНИ“

який розпочинає 9 рік свого існування і виходить у Львові раз на місяць в розмірі 32 сторін друку під редакцією МИХАЙЛА ТАРАНЬКА, народного учителя. На зміст „СВІТА ДИТИНИ“ складаються: байки, казки, легенди, сміховинки, забави, іграшки та всякі загадки.

Велике число образків прикрашає зміст кожного числа.

Всі Заряди Шкіл, Читалень і Кооператив у цілому краю повинні безумовно передплачувати сей дитячий орган, щоби в той спосіб допомогти Видавництву до побільшення об'єму і змісту сього журналика та до загального його поширення, головнo серед шкільної дітвори.

Умови передплати на рік 1928.

В краю:

Квартально	3 зл.
Піврічно	6 зл.
Річно	12 зл.

Ціна поодинокого числа 1 зл.

Для заграниці

приймається тільки цілорічна передплата, яка мусить бути вплачена з гори при замовленню.

Для Америки й Канади . . . 1½ дол.

Для Чехо-Словаччини . . . 40 кор.

З інших країв приймається передплата лише в доларовій валюті (1½ дол.).

Замовлення й передплату слати на адресу:

Адміністрація журналу: „СВІТ ДИТИНИ“

Львів, ул. Зіморовича ч. 3.

Чекове conto П. К. О. у Варшаві, ч. 151.285.

Чекове conto П. К. О. у Празі, ч. 79.475.